

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
Katedra ekologie krajiny

**Význam památných stromů v hlavním městě Praze
a zvýšení jejich potenciálu ve vztahu
k rekreačním aktivitám**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: doc. Ing. Jana Nováková, Csc.
Diplomant: Bc. Aleš Rudl

2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma: „Význam památných stromů v hlavním městě Praze a zvýšení jejich potenciálu ve vztahu k rekreačním aktivitám“ vypracoval samostatně s použitím pramenů, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

V Praze dne 18. dubna 2011

.....

Poděkování

Děkuji doc. Ing. Janě Novákové, Csc., vedoucí mé práce, za odborné rady a cenné připomínky.

Děkuji Ing. Mileně Štefkové, z odboru ochrany prostředí Magistrátu hlavního města Prahy, za ochotu a pomoc při získávání informací o památných stromech a za odborné konzultace.

Děkuji Ing. Josefu Pavlíkovi, vedoucímu odboru ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy, za financování tisku a instalace 18 informačních tabulí k vybraným památným stromům a jejich skupinám. Dále děkuji za vytištění fotografií vybraných památných stromů, které byly umístěny na výstavě na Den stromů v Toulcově dvoře v Hostivaři a na výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“, která probíhala celý měsíc březen v hale Škodova paláce pražského magistrátu. Také děkuji za vytištění posterů pro výstavu „Seznamte se s památnými stromy Prahy“ a pro její ukázkou, která byla součástí veletrhu veřejné a městské zeleně For Greenery ve dnech od 17. do 20. března 2011 na výstavišti v Letňanech.

Děkuji editoru DVD Památné stromy Prahy RNDr. Janu Němcovi za možnost podílet se na přípravě DVD texty o jednotlivých stromech, vycházkami, fotografiemi a podobně.

Děkuji Ing. Pavlu Polákovi, předsedovi Komise rady HMP pro cyklistickou dopravu, z odboru kanceláře primátora, za odborné konzultace při plánování doporučených cyklistických tras po památných stromech a za věnování cyklistické mapy, do které byly zakresleny doporučené cyklistické trasy za účelem prezentace na výstavách.

Děkuji Ing. Bohumilu Rešovi za zapůjčení zahraničních publikací o památných stromech a za výpis z ústředního seznamu AOPK ČR.

Děkuji Ing. Tomáši Orthovi za pomoc při vytváření webových stránek www.prazskestromy.cz.

Děkuji Marii Moravcové, hlavní koordinátorce akcí pro veřejnost ze střediska ekologické výchovy Toulcův dvůr v Hostivaři, za možnost uspořádání výstavy o památných stromech Prahy v rámci akce ke Dni stromů (20.10.2010).

Děkuji Mgr. Ladislavu Cirhanovi, jednateli firmy Freytag & Berndt, za věnování velké nástěnné mapy Prahy, která byla použita k zakreslení všech vyhlášených památných stromů na území Prahy.

Děkuji Ing. Danu Frantíkovi, z odboru ochrany prostředí pražského magistrátu, za věnování letáček o pražské přírodě, které byly součástí odměn pro účastníky fotografické soutěže na téma „Pražské památné stromy“.

Děkuji Kláře Mändlové, z odboru ochrany prostředí, za možnost uspořádat výstavu „Seznamte se s památnými stromy Prahy“, v prostorách haly Škodova paláce pražského magistrátu.

Děkuji Ing. Janě Dlouhé, manažerce veletrhu For Greenery, za nabídku mediálního partnerství prostřednictvím webu www.prazskestromy.cz a možnost představit památné stromy Prahy na výše uvedeném veletrhu.

Děkuji všem redaktorům a šéfredaktorům radií, televizí, novin, časopisů a místních periodik, kteří byli ochotni přispěvky s tematikou památných stromů Prahy uveřejnit, případně mě aktivně oslovili s prosbou o spolupráci v oblasti informování o chráněných velikánech. Zvláštní poděkování patří Adrianě Krobové, z Českého rozhlasu Regina, za pozvání do pořadu Večer s Reginou, který byl věnován památným stromům v Praze, MgA. Zdeňkovi Veseckému, redaktoru internetové televize městské části Praha 1, za oslovení ke spolupráci a následnému natočení dokumentu o památných stromech Prahy 1 a Mgr. Ivetě Toušlové z České televize, dramaturgyni a autorce pořadu Toulavá kamera, za zařazení reportáže o památných stromech v Praze do vysílání.

Děkuji všem čtenářům webových stránek www.prazskestromy.cz, které téma zaujalo a podpořili tuto aktivitu formou zápisů do návštěvní knihy, e-mailem či během osobní nebo telefonické komunikace.

Děkuji členům sociální sítě Facebook, kteří podporují „Pražské památné stromy“.

Děkuji majitelům památných stromů, kteří mi umožnili vstup na jejich pozemek za účelem fotografování chráněných jedinců a dále všem kronikářům, pamětníkům, úředníkům a zaměstnancům archivů, kteří mi poskytli informace a možnost vyhledávat dobové fotografie dnes památných stromů.

Děkuji svým rodičům za podporu při zpracování tématu práce a pomoc s hrazením nákladů, které si její téma vyžádalo.

Děkuji mnoha dalším lidem a institucím, kteří byli nápomocni při vzniku této práce a v neposlední řadě přátelům a známým za pomoc při zdobení medových perníčků pro návštěvníky výstavy o památných stromech na Den stromů v Toulcově dvoře.

Autorský referát

Diplomová práce ukazuje památné stromy Prahy jako důležitou složku městské přírody a přibližuje jejich význam a funkci. Vzhledem ke specifickému poslání památných stromů je zdůrazňována jejich funkce krajinotvorná, estetická a historická.

Zelení velikáni jsou představováni jako cíle procházek a výletů. V Praze je v současné době 197 chráněných stromů. Byly založeny internetové stránky www.prazskestromy.cz, které o nich poskytují komplexní informace. Stránky obsahují fotografickou galerii, která stromy ukazuje v různých ročních obdobích. Dále jsou zde popsány vycházky za chráněnými jedinci, doporučené cyklistické trasy, které spojují stromy v okrajových částech města. Na stránkách je i mnoho dalších zajímavostí. Pro svou hodnotu byly vybrány Národní knihovnou ČR jako kvalitní zdroj, který by měl být uchovávan do budoucna a stát se součástí českého kulturního dědictví.

Práce dále popisuje vznik 18 informačních tabulí, jež byly instalovány přímo v terénu u vybraných stromů nebo jejich skupin. Tabule propojily historii se současností a mnohé přinesly do té doby nepublikované informace a dobové fotografie.

Vzniklo také DVD Památné stromy Prahy. Autor této práce se na něm podílel řadou textů, například k jednotlivým stromům, vycházkami a množstvím fotografií.

Shrnuty jsou též průběhy výstav o památných stromech Prahy. První se konala na Den stromů 20. října 2010 v Toulcově dvoře v Hostivaři. Další výstava s názvem „Seznamte se s památnými stromy Prahy“ probíhala po dobu měsíce března tohoto roku v hale Škodova paláce pražského magistrátu. Viděly ji desetitisíce lidí, kteří měli i možnost hovořit s jejím autorem. Ukázkou z této výstavy představil autor na veletrhu veřejné a městské zeleně For Greenery, který se konal od 17. do 20. března 2011 na výstavišti v Letňanech.

Autor práce se snažil prostřednictvím médií informovat o památných stromech (například Pražský deník, Ochrana přírody, Turistický informační magazín, Krásy Česka, Novinky.cz, iDnes.cz, Český rozhlas Regina, Česká televize).

Téma památných stromů v Praze se tak dostalo do povědomí laické i odborné veřejnosti a práce přinesla nové informace a možnosti jak trávit volný čas.

Klíčová slova: pražská příroda, cestování, ochrana stromů, turistika

Abstract

This work shows Prague's memorable trees as an important fraction of the urban nature and underlines their importance and functioning. Because of a specific role that memorable trees play in the environment, their landscape, aesthetic and historical function is highlighted.

These green giants often represent trip destinations for the tourists. Currently, Prague has 197 protected trees. Web page, www.prazskestromy.cz, was found to provide complex information about these trees. It includes a photo gallery showing memorable trees in different seasons. Furthermore, walking tours, recommended cycle tracks connecting trees in the periphery and even more interesting information are described. The web page was chosen by the National Library of the Czech Republic as a quality source that should be preserved for the future and thus become a part of the Czech cultural heritage.

Onward this diploma work describes the creation of 18 information boards later on placed in the terrain near selected trees and their groups. The boards are trying to connect the past with present and bring up new unpublished information and contemporary photographs. A new DVD called "Památné stromy Prahy" i.e. "Memorable trees of Prague" was made. The author of this work collaborated on this DVD, especially in the text part about single trees, walking tours and by providing many photographs.

Public exhibitions about Prague's memorable trees are also summarized. First one took place in the Environmental centre Toulcův dvůr in Prague – Hostivař on October 20th, 2010. Next exhibition named "Seznamte se s památnými stromy Prahy" i.e. "Meet the Prague's memorable trees", took place in Škoda's palace belonging to Prague City Hall from March to April, 2011. Ten-thousands of people have seen this exhibition and had a opportunity to talk to the author. A preview of the last exhibition was presented by the author from 17th to 20th March, 2011 on the Trade Fair of Public and Urban Vegetation, Mobiliary and Equipment in the Exhibition Centre Prague – Letňany.

The author of this work tried to inform media about memorable trees (e.g. Pražský deník, Ochrana přírody, Turistický informační magazín, Krásy Česka, Novinky.cz, iDnes.cz, Český rozhlas Regina, Česká televize).

The topic thus raised awareness of memorable trees in Prague in the amateur and professional public and came up with new information and possibilities how to spend free time.

Key words: memorable trees, Prague's nature, travelling, tree conservation, tourism

Obsah

1. ÚVOD	10
2. CÍL PRÁCE	10
3. REŠERŠNÍ ČÁST	11
3.1 Kult stromů v historii	11
3.2 Snahy o ochranu stromů v minulosti	12
3.3 Současná právní ochrana památných stromů	14
3.3.1 Kategorie „památný strom“	14
3.3.2 Současná právní úprava	15
3.3.3 Proces vyhlášení památných stromů.....	16
3.3.4 Jiné způsoby ochrany významných stromů	17
3.4 Počet památných stromů v České republice	18
3.5 Význam a funkce památných stromů	18
3.5.1 Ekologické funkce	19
3.5.2 Zdravotně rekreační funkce	21
3.5.3 Stabilizační funkce	22
3.5.3 Esteticko krajinářské funkce	22
3.5.4 Kulturně historický význam.....	24
3.5 Záchrana genofondu památných stromů	25
3.6 Péče o památné stromy a její specifika	26
3.7 Stromy a veřejnost	28
3.7.1 Anketa „Strom roku“	28
3.7.2 Den stromů.....	29
4. METODIKA A POPIS PROJEKTU	29
4.1 Popis sledovaného území	29
4.2 Přírodní poměry Prahy	31
4.2.1 Geologická charakteristika.....	31
4.2.2 Geomorfologická charakteristika	31
4.2.3 Pedologická charakteristika	31
4.2.4 Klimatická charakteristika	31
4.2.5 Hydrologická charakteristika	32
4.2.6 Botanická charakteristika.....	32
4.3 Internetové stránky o památných stromech Prahy – www.prazkestromy.cz	33
4.3.1 Historie a současnost internetových stránek www.prazkestromy.cz	33
4.3.2 Obsahová charakteristika internetových stránek.....	34
4.3.3 Galerie stromů na internetových stránkách.....	39
4.3.4 Facebookové stránky – Pražské památné stromy.....	41
4.3.5 Přínos internetových stránek a komunikace s veřejností.....	41
4.4 Informační tabule u památných stromů Prahy	43
4.4.1 Charakteristika informačních tabulí	45
4.4.2 Přínos informačních tabulí	46
5.4.3 Doplnující texty k jednotlivým informačním tabulím.....	47
4.5 Doporučené cyklistické trasy po památných stromech Prahy	59
4.5.1 Stručná charakteristika doporučených cyklistických tras.....	60
4.5.2 Přínos doporučených cyklistických tras	61
4.6 DVD Památné stromy Prahy	61

4.6.1 Přínos DVD Památné stromy Prahy	63
4.7 Historie a současná péče o památné stromy Prahy	64
4.7.1 Kontrola stavu památných stromů Prahy	66
4.7.2 Návrhy na vyhlášení nových památných stromů	66
4.8 Výstavy o památných stromech Prahy	67
4.8.1 Výstava o památných stromech Prahy na Den stromů – 20. října 2010....	68
4.8.2 Výstava „Seznamte se s památnými stromy Prahy“	70
4.8.3 Ukázka výstavy „Seznamte se s památnými stromy Prahy“ na veletrhu FOR GREENERY	73
4.8.4 Přínos výstav o památných stromech Prahy	75
4.9 Mediální ohlasy o památných stromech Prahy	77
5. DISKUZE	86
6. ZÁVĚR	91
7. POUŽITÁ LITERATURA	93
8. PŘÍLOHY	101

1. Úvod

Stromy jsou nejvýraznější, nejkrásnější a nejdůležitější složkou městské přírody. Pokud je o ně dobře pečováno a mají štěstí, mohou dorůst úctyhodných rozměrů a vysokého stáří. V tom případě jsou důležitými pamětníky historie a přežívají celé generace obyvatel města. Ty nejvýznamnější jsou vyhlašovány za památné stromy a je jim tím zajištěna náležitá ochrana a odborná péče.

O důležitosti a významu zeleně pro obyvatele měst není pochyb. Mezi nespočet jejích funkcí se řadí i rekreační využití k odpočinku a relaxaci či procházkám nebo výletům. Zajímavými cíli mohou být v tomto směru památné stromy, což jsou často monumentální jedinci, kteří jsou nápadní svojí mohutností a starobylostí.

V Praze je v současné době vyhlášeno 197 památných stromů. Donedávna nebylo jednoduché nalézt, kde památné stromy rostou a jak vypadají. Nebyla komplexně zjišťována jejich historie a o nich se téměř nemluvalo ani nepsalo. Nejstarší stromy v Praze přitom pamatují dobu vlády Jiřího z Poděbrad a ve svých letokruzích mají zapsáno mnoho zajímavých událostí. Zjišťování údajů a souvislostí k památným stromům je důležité, protože to ještě více zvyšuje jejich význam a hodnotu. Podstatné také je, aby se o těchto informacích dozvídala i široká veřejnost, která si tak ještě více uvědomí jejich význam a podle toho k nim bude přistupovat.

Zvláště v prostředí měst působí na dřeviny mnoho stresujících faktorů a navíc jsou ohrožovány neuváženou výstavbou. Proto stromy, které dorostly do velkých rozměrů a značného stáří, by měly být automaticky respektovány a ochraňovány.

2. Cíl práce

Cílem práce je přiblížit a ukázat památné stromy v Praze obyvatelům a návštěvníkům města a inspirovat je k procházkám a výletům.

Dále navrhnout a připravit informační tabule, které by poskytovaly údaje o vybraných památných stromech přímo v terénu a které by propojovaly jejich minulost se současností.

Připravit též doporučené cyklistické trasy, které spojí velikány v okrajových částech města a přinesou tak rekreační využití památných stromů.

Jedním z dalších cílů je vytvořit internetové stránky o památných stromech v Praze, které o nich budou přinášet nejrůznější informace včetně galerie fotografií a stanou se tak průvodcem po památných stromech v metropoli.

Mezi dalšími výstupy by mělo být informování o zelených velikánech ve větším rozsahu než pomocí internetových stránek. Tím je myšlena spolupráce s médii, podílení se na tvorbě DVD Památné stromy Prahy, vyhlášení fotografické soutěže, která má rovněž povzbudit zájem o stromy.

3. Rešeršní část

3.1 Kult stromů v historii

V dávné minulosti byly stromy silnější než lidé. Existovaly na naší planetě miliony let před člověkem a vzhledem k jejich schopnosti fotosyntézy stabilizovaly podnebí a umožnily tím vývoj suchozemských živočichů. Také přispěly k vytvoření půdy a pomohly zabránit půdní erozi (Altman 2002).

V době, kdy se lidé živili lovem, byl jejich život poznamenán snahou ubránit se a přežít. Tehdy nejenom přisuzovali stromům duši, ale současně viděli v mohutném a starém stromu i něco víc – tajemnou mocnost, které je třeba dávat dary jako poděkování za přízeň, anebo předem přinášet oběti, aby od ní získali záchranu, pomoc a prospěch. Tehdy lidé věřili, že jim strom může zprostředkovat spojení s bohem. Stromy se začaly stávat posvátnými a za ně byly voleny ty, které byly lidem nejužitečnější a byly zárukou přežití (Hrušková 2005). Například v severských zemích to byl dub, protože žaludy tam bývaly součástí potravy a zachraňovaly v nouzi od smrti hladem. Posvátným se mohl stát i strom, který rostl nad prameny a studnami, což byly životně důležité zdroje vody (Eggmann et Steiner 1995).

Podle Hruškové naši pohanští předkové brali kameny, skály, vodu a hlavně stromy jako sobě rovné a podle toho s nimi zacházeli. Bylo pro ně samozřejmé, že stromy mohly mluvit, věřili, že strom a člověk se mohou dělit o život. Věřili, že do stromu rostoucího v místě, kde byl pohřben mrtvý, vstoupí duše zemřelého, že strom zasazený při narození dítě je jeho stromem životním.

Keltové přistupovali k přírodě s porozuměním. Naučili se ji pozorovat, citlivě si všímali všeho, co se v ní děje. Významné místo měli druidové – zastávali nejvyšší postavení mezi keltskými kněžími. Uměli věštit ze šumění listů posvátných stromů nebo z odrazu oblohy v posvátné studánce. Měli pod ochranou posvátné dubové háje. Obětování zvířete neprováděli bez dubové ratolesti. Také přisuzovali mimořádnou kouzelnou moc jmelí, které rostlo vysoko v korunách stromů. I Slované uctívali posvátné háje a nosili tam oběti.

Ve světové mytologii byla u všech národů představa stromu držícího celý svět nebo dokonce vesmír i s hvězdnou oblohou, po jehož kmenu by bylo možné se dostat nahoru k bohům i dolů do podsvětí (Hrušková 2005).

V mýtech a písních potkáváme stromy jako starodávný symbol světového pořádku, sídla bohů, pramenů života a moudrosti (Kühn et al. 2004).

V různých částech světa se představa stromu lišila podle toho, jaký tam nejčastěji rostl nebo byl nejužitečnější. Linford (2005) říká, že ve skandinávském bájesloví byl vesmírným stromem jasan Yggdrasil. Hrušková (2005) uvádí, že Sumerové si ho představovali jako babylonskou vrbu a Indové jako fikovník.

Z vesmírného či světového stromu si lidé odvodili další představy, které byly pro jejich život potřebné. Lidé vždy toužili po štěstí, lásce, po životě bez utrpení a nemocí. Chtěli tak poznat obdobný strom, který by jim zajistil věčný a šťastný život. Vznikly tak představy o stromu života. Egypťané si ho představovali jako

nádherný zářící strom vyrůstající uprostřed háje, kde poskytuje všem živým bytostem potravu, ochranu a nesmrtelnost. Lidé věřili také v to, že některé stromy jsou zárukou správného rozhodnutí a spravedlivého úsudku. U takových stromů se scházeli, aby vyslechli věštbu nebo rozsudek, který tam byl někdy hned vykonán. Říkalo se jim stromy věštecké nebo stromy spravedlnosti (Hrušková 2005).

Vrátíme-li se ke slovanským a germánským kmenům, tak jejich soudní rokování se odehrávala pod lipami. Naproti tomu vůdcové s oblibou konali vojenské porady pod mohutným dubem, který svým vzhledem dodává odvalu (Bartosiewicz a Siewniak 1980).

Časem se proměnil způsob života, lidé začali žít na jednom místě a naučili se obdělávat půdu. Jejich ochranným stromem se stal ten, který si vysadili na záměrně zvoleném místě v osadě. Stromu si vážili, považovali ho za odkaz předků. Víra v ochrannou moc takového stromu byla po přijetí křesťanství posílena představami o stromech rostoucích uprostřed ráje a chránících vše okolo. Tady je možné najít základy tradice návesních stromů, které bývaly středem dění ve vsi. Lidé se u nich scházeli na besedy nebo zde řešili otázky týkající se života vesnice, loučili se tu mladíci odvedeni na vojnu nebo ponocný vyhubňoval různá oznámení (Hrušková 2005).

Stromy měly vždycky významné místo v životě lidu i z jiného pohledu. Dávaly jim například plody, pryskyřici, lýko se používalo v sadařství, z prutů se pletly košíky, listí a jehličí sloužilo jako stelivo (Hrušková 1986). Užitek také skýtalo dřevo stromů. Bylo materiálem na topení, na stavby obydlí i hospodářských budov, na nábytek, povozy a další (White 1995).

3.2 Snahy o ochranu stromů v minulosti

Staré stromy a posvátné háje jako symboly kultu byly uctívány a chráněny od nepaměti. Úcta k nim se přenášela z generace na generaci. Dodnes jako nejlepší ochrana platí tradované vědomí, že ten strom vysadil můj praděd, děd nebo otec při té či oné příležitosti (Reš 1998).

To, že daný strom byl vysazen některým z předků nebo že se pod ním stala nějaká významná událost, mnohdy postačovalo k tomu, aby strom byl vnímán jako nepostradatelná součást životního prostředí a aby byla zajištěna jeho ochrana po mnoho následujících desítek let (Vykouk et Keller 2009).

Ochrana stromů ve středověku úzce souvisela s péčí o lesy. Jedním z nejstarších dochovaných předpisů o hospodaření v lese a trestech za jeho poškozování je „Právo českého knížete Konráda Oty“ z roku 1189. Tresty za neoprávněné porážení stromů najdeme i v Městském právu jihlavském (Reš 1998).

Dalším příkladem může být významný císařský dokument Majestas Carolina z roku 1348, na tehdejší dobu velmi dobře propracovaný předpis o ochraně lesa a způsobu hospodaření v něm, který se však nikdy nestal zákonem a byl samotným Karlem IV. na nátlak panského sněmu již v roce 1355 odvolán (Bíba 1986).

V roce 1754 vydává Marie Terezie „Řád lesní“, ve své době pokrokový a důkladný předpis o hospodaření v lesích (Reš 1998). Stonawski (2002) doplňuje, že lesní řády Marie Terezie z let 1754–1756 formulovaly principy trvalosti produkce dřeva, které se staly předchůdcem moderního pojetí udržitelného využívání přírodních zdrojů. Význam těchto řádů byl například v tom, že vzrostla lesnatost na našem území.

Zajímavý doklad ochrany historického stromořadí se dochoval v Praze a týkal se lipového stromořadí, které bylo vysázeno mezi Pražským hradem a Královskou oborou v Bubenči. Lípy a vrby byly později nahrazeny jírovci a jejich pozůstatek žije dodnes v ulici Pod Kaštany. Bylo chráněno císařským reskriptem, který byl vydaný ve Vídni 9. července 1714. Stal se jednou z prvních známých vyhlášek na ochranu památného stromořadí (Reš 1998).

Šnajdarová (2010) uvádí, že dalším podnětem k ochraně přírody a tedy i památných stromů v Evropě byl koncem 18. století zájem vyvolaný romantickým rousseauovským voláním po návratu k divoké a nenarušené přírodě a její kráse. Alexandr von Humboldt (1769–1859), profesor univerzity v Berlíně, pak nazval jako první věkovité a majestátné stromy, se kterými se setkal při své vědecké výpravě do jižní Ameriky v letech 1799–1804, termínem přírodní památka.

Reš (1998) dále zmiňuje, že historie ochrany památných stromů na přelomu 19. a 20. století je u nás spjata velmi úzce se vznikem a prací okrašlovacích spolků.

V roce 1899 publikoval Jan Evangelista Chadt Ševětínský první přehled památných stromů v Čechách. V roce 1908 v časopisu „Český lid“, ročník XVII publikoval tentýž autor soupis „Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“ s popisem 165 vzácných stromů a s 30 obrazy. Doplněné vydání s popisy 320 vzácných stromů se 160 obrazy význačných druhů vyšlo v Písku v roce 1913. Tento soupis je prvním zevrubným soupisem památných stromů u nás, ze kterého dosud čerpáme cenné informace (Reš 1998).

Bíba (1986) uvádí, že úřední ochrana přírody počíná u nás rokem 1918 a byla vždy těsně spjata s rezortem školství, kultury a osvěty. Reš (1998) doplňuje, že od roku 1920 bylo možno k ochraně památných stromů využít takzvaného přidělového zákona (§ 20). Dále uvádí rok 1940, kdy byla Svazem pro okrašlování a ochranu domoviny v republice Československé zahájena revize starých seznamů a zpracování nového Soupisu našich starých a památných stromů.

Bíba (1986) považuje za důležitý mezník v legislativním zabezpečení ochrany přírody 1. srpen 1956, kdy byl vyhlášen na svou dobu pokrokový zákon č. 40/1956 Sb, o státní ochraně přírody. Reš (1998) upřesňuje, že památné stromy byly vyhlášovány jako chráněné přírodní výtvoři nebo chráněné přírodní památky. Soupisy prováděla tehdejší krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody. Byly dost nejednotné a každé středisko používalo svůj vlastní formulář. Soupisy se staly zdrojem informací o dříve vyhlášených památných stromech pro ústřední seznam ochrany přírody.

Kubačka et Kubačková (2005) uvádí, že další právní úprava, která pomohla ochraně dřevin, je zákon o kulturních památkách č. 22/1958 Sb., podle něhož byly chráněny četné historické zahrady a parky, případně rozptýlená zeleň.

Dále uvádějí, že v roce 1958 byla ustavena při Společnosti Národního muzea v Praze sekce ochrany přírody, později zvaná Sbor ochrany přírody, který sdružoval laiky i odborníky na celém území státu a organizoval i celostátní akce, například Strom republiky. Její členové v roce 1969 ustanovili Svaz pro ochranu přírody a krajiny – TIS a svým programem se přihlásili ke tradici spolků pro okrašlování a ochranu domoviny. Program nazvali Československo – zahrada Evropy.

Až zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, definoval samostatnou kategorii památných stromů.

3.3 Současná právní ochrana památných stromů

3.3.1 Kategorie „památný strom“

Pojem „památný strom“ je v současné době jediná kategorie zvláštní ochrany dřevin podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Před jeho schválením byly stromy vyhlášovány podle zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody v kategorii chráněný přírodní výtvar nebo chráněná přírodní památka. Chráněným přírodním výtvozem byly vyhlášovány stromy mohutné, krásné a solitérní. Stromy, třeba ne tak nápadné, k nimž se vázala historická událost či pověst, náležely do kategorie chráněné přírodní památky (Mračanská 2010).

Podle § 46 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění jsou za památné stromy vyhlášovány rozhodnutím orgánu ochrany přírody mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí.

Reš (1998) uvádí, že pro výběr stromů k vyhlášení nebyla dosud stanovena žádná striktní pravidla. Stromy je proto třeba hodnotit ze všech hledisek a brát v úvahu i jejich zdravotní stav, životaschopnost a ohroženost v daných podmínkách. Tentýž autor dále uvádí, že za památné stromy, jejich skupiny nebo stromořadí je možno prohlásit dřeviny vynikající svým vzrůstem, věkem, významné krajinné dominanty, zvláště cenné introdukované dřeviny a v neposlední řadě dřeviny historicky cenné, připomínající historické události nebo ty, se kterými jsou spojeny různé pověsti a báje.

Reš (1998) památné stromy pracovní rozděluje do tří kategorií:

I. kategorie: památné stromy kmetského věku

II. kategorie: památné stromy zralého věku 200 až 400 let

III. kategorie: památné stromy – čekatelé, mladšího věku.

O stromy je nutno pečovat tak, aby ty, co patří do I. kategorie, se co nejdéle zachovaly na svém stanovišti, II. kategorie aby byla co nejpůsobivější a stromy III. kategorie se dožily svého plného působení a posléze i kmetského věku.

Stejný autor zastává myšlenku, že je vhodné prohlašovat za památné stromy i určitý počet jedinců v mladém nebo relativně mladším věku, to je asi 150 až

200 let, kterým bude dána možnost „dožít“ se úctyhodného stáří a stát se němými svědky naší současnosti pro budoucí pokolení.

3.3.2 Současná právní úprava

Základní právní normou v oboru ochrany památných stromů je zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a dále na tento zákon navazující prováděcí předpis – vyhláška Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb. a č. 60/2008 Sb. (Reš et Sůrová 2008).

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění uvádí:

V § 46 odstavci 1 je definována kategorie speciální ochrany dřevin – památný strom, za který lze rozhodnutím orgánu ochrany přírody vyhlásit mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí.

V odst. 2 se píše o zákazu poškozování, ničení a rušení stromu v přirozeném vývoji a dále, že jejich ošetřování je prováděno se souhlasem orgánu, který ochranu vyhlásil.

Odst. 3 definuje ochranné pásmo památného stromu. Orgán ochrany přírody, který ochranu vyhlásil, vymezí pro zabezpečení před škodlivými vlivy ve správním rozhodnutí ochranné pásmo definované podle potřeb ochrany památného stromu, ve kterém lze stanovené činnosti a zásahy provádět jen s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody. Pokud tak neučiní, má každý památný strom ochranné pásmo ze zákona ve tvaru kruhu, v jehož středu je památný strom, s poloměrem, který se rovná desetinásobku průměru kmene ve 130 cm nad zemí. Na tomto území není dovolena žádná pro strom škodlivá činnost, například výstavba, terénní úpravy, odvodňování a chemizace.

V odst. 4 je stanoveno, že zrušit ochranu památného stromu může orgán ochrany přírody jen z důvodu, pro který lze udělit výjimku podle § 56 citovaného zákona, to jest v případech, kdy jiný veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody, z důvodů uvedených v § 56 odst. 3 (například v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, v zájmu obrany státu, v zájmu bezpečnosti leteckého provozu nebo provozu na dopravně významné vodní cestě nebo v zájmu stavby dálnice a rychlostní silnice, v zájmu předcházení závažným škodám) a pokud neexistuje jiné uspokojivé řešení. Dalším důvodem ke zrušení ochrany může být zánik důvodů ochrany (odumření, rozsáhlé poškození nebo nepovolené odstranění).

V § 39 je zakotvena možnost smluvní ochrany mimo jiné i stromů, které je možno vyhlásit za památné na základě písemné smlouvy mezi vlastníkem dotčeného pozemku a orgánem, který je příslušný k vyhlášení památných stromů. Smlouva musí obsahovat zejména vymezení ochranných podmínek památného stromu a způsob péče o něj. Smluvní ochrana je k pozemku na základě smlouvy vázána věcným břemenem, o jehož zápis do katastru nemovitostí požádá příslušný orgán ochrany přírody.

V § 47 jsou stanoveny evidence v Ústředním seznamu ochrany přírody a označování památných stromů tabulemi s malým státním znakem s odkazem na prováděcí právní předpis – vyhlášku č. 60/2008 Sb.

V § 56 je stanoveno, že výjimky ze zákazů u památných stromů podle § 46 odst. 2 může orgán ochrany přírody povolit v případech, kdy jiný veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody. K provedení zásahů v ochranném pásmu nelze vydat výjimku z ochranného režimu podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb.

Podle § 86 je stanovena povinnost uvést do původního stavu část přírody, chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb., která byla poškozena, zničena nebo nedobrovolně změněna, pokud je to možné a účelné. V případě, že uvedení do původního stavu není možné nebo účelné, může orgán ochrany přírody uložit povinnému, aby provedl přiměřená náhradní opatření k nápravě.

V § 87 a v § 88 jsou stanoveny sankce fyzickým osobám, právnickým a fyzickým osobám při výkonu podnikatelské činnosti.

Podle § 90 odst. 8 byly stromy vyhlášené podle § 6 zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, za chráněné přírodní výtvořry nebo chráněné přírodní památky prohlášeny památnými stromy.

Reš et Šůrová (2008) uvádějí, že vyhláška č. 60/2008 Sb., která změnila vyhlášku č. 395/1992 Sb. pro oblast památných stromů stanoví podrobnosti o vedení Ústředního seznamu ochrany přírody, který zahrnuje soupis, popis, geometrické a polohové určení, právní a odbornou dokumentaci památných stromů a smluvně chráněných památných stromů s jejich ochrannými pásmy.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění také uvádí, že navrhnout ochranu vybraných stromů v kategorii památný strom může kterýkoliv občan ČR.

3.3.3 Proces vyhlášení památných stromů

Památné stromy, jejich skupiny a stromořadí vyhláší orgány ochrany přírody – pověřené obecní úřady, jim na stejnou úroveň postavené úřady statutárních měst, Magistrát hlavního města Prahy, na území národních parků a chráněných krajinných oblastí a jejich ochranných pásem Správy národních parků a Správy chráněných krajinných oblastí, na území vojenských újezdů pak Újezdni úřady. Na ostatních územích určených pro obranu státu je kompetentní Ministerstvo životního prostředí. Podle zákona č. 114/1992 Sb. jsou památné stromy vyhlášovány rozhodnutím výše zmíněných kompetentních orgánů ochrany přírody. Tomuto rozhodnutí musí předcházet zahájení správního řízení a oznámení o záměru vyhlásit památné stromy. Účastníky řízení jsou vlastníci, případně nájemci pozemků, na kterých památné stromy rostou, obec, občanská sdružení, pokud se k řízení přihlásila písemně do 8 dnů ode dne, kdy jim bylo oznámeno zahájení řízení. Návrh musí být projednán i s dotčenými orgány.

Rozhodnutí obsahuje výrokovou část, ve které jsou uvedeny specifikace předmětu vyhlášení a jeho umístění, kdo je vlastníkem nebo nájemcem, vymezení

ochranného pásma. Dále obsahuje odůvodnění výroku, kde se uvádějí důvody vyhlášení památných stromů, je vyhodnocen průběh řízení a jak bylo naloženo s případnými připomínkami a námitkami účastníků řízení. V třetí části rozhodnutí musí být uvedeno poučení o opravném prostředku, lhůta, v jaké je tak možno učinit, od kterého dne se tato lhůta počítá, který správní orgán o odvolání rozhoduje a u kterého správního orgánu se toto odvolání podává. Rozhodnutí nabývá právní moci po uplynutí odvolací lhůty, pokud účastníci nevyužili možnosti odvolání.

Odvolačím orgánem k rozhodnutí pověřených obecních úřadů a obecních úřadů s rozšířenou působností jsou krajské úřady, u správ národních parků a chráněných krajinných oblastí je odvolačím orgánem Ministerstvo životního prostředí, konkrétně jeho příslušný územní odbor (Reš et Šurová 2008).

3.3.4 Jiné způsoby ochrany významných stromů

Skupina stromů, stromořadí, dřevinný porost či park mohou být registrovány a chráněny podle zákona č. 114/1992 Sb. jako významný krajinný prvek. Na stromy se zde pohlíží především jako na ekologicky či esteticky hodnotné prvky v krajině, které přispívají k územní ekologické stabilitě a jsou spolutvárci typického krajinného vzhledu. Staré stromy jsou též významnou složkou přírodních rezervací, zejména pralesních. Také v některých účelových porostech, jako jsou obory nebo bažantnice, jsou respektovány mohutné stromy. Staré solitérní dřeviny jsou s oblibou využívány v prostorových kompozicích přírodně krajinářských parků a zámeckých zahrad. I tím je příslušný strom nepřímo chráněn (Michálek 2008).

O významné stromy se stará i státní podnik Lesy České republiky. Program „Významné stromy LČR“, jenž byl realizovaný v letech 2003–2004, měl za cíl nalézt a zajistit ochranu jedinců, skupin či stromořadí stromů na pozemcích, jež spravují a na kterých hospodaří Lesy ČR. Byly vybírány dřeviny významné svými rozměry, tvarově nebo jinak pozoruhodné, druhově výjimečné nebo historicky pamětihodné, které dosud nepožívají ochranu jako památné stromy dle zákona o ochraně přírody a krajiny (Stonawski 2007). Michálek (2008) doplňuje, že předmětné stromy, kterých je v současnosti přes tři sta, jsou v terénu označeny a vyloučeny z těžebních plánů.

Michálek (2008) dále uvádí, že obdobně dokumentuje pozoruhodné stromy na území své správy státní podnik Vojenské lesy a statky ČR v programu „Významné stromy Vojenských lesů a statků ČR“. Seidl (2006) upřesňuje, že od roku 2003 jsou vyhledávány a evidovány historicky, krajinářsky, druhově a objemově významné stromy, které jsou určeny k ochraně. Program se netýká stromů vyhlášených rozhodnutím orgánů ochrany přírody dle § 46 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, označované jako památné stromy. Pro každý významný strom musí být vyplněn evidenční list, ale v terénu prozatím označovány nebudou.

3.4 Počet památných stromů v České republice

Podle Ústředního seznamu ochrany přírody (ÚSOP), který spravuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR bylo k 14. březnu 2011 vyhlášeno na území naší republiky 24 323 jedinců za památné stromy.

Vzhledem k takovému počtu je pro rychlou orientaci mezi tisíci památnými stromy důležitá jejich přesná lokalizace a alespoň stručný popis stanoviště. Základním údajem je druhové určení stromu. Podstatnou informací jsou i rozměry stromu, jako je obvod kmene a výška. Obvod se měří ve výšce 130 cm nad patou stromu, případně níž, když se kmen směrem vzhůru rozšiřuje, jak je to běžné u vícekmenných stromů (Michálek 2010). Modrý (2004) zdůvodňuje, proč je základním měřítkem velikosti stromu v ochraně přírody obvod ve výšce 130 cm nad zemí, tedy přibližně v prsní výšce dospělého člověka. U zvláště mohutných stromů je náročné změřit průměr, zatímco pro změření obvodu postačuje pásma, popřípadě i jenom provázek, který si změříme po návratu z exkurze. Kmeny starých stromů jsou navíc často nepravidelné a bylo by těžké určit, ve kterém místě průměr měřit.

Michálek (2010) říká, že věk stromu se zpravidla neuvádí. Modrý (2004) doplňuje, že určit věk bývá problematické. V některých případech mohou posloužit záznamy z kronik, někdy pomohou pamětníci nebo stáří stavby, kterou stromy doprovázejí. U ostatních jedinců můžeme věk jen odhadovat. Stromy není možné poškozovat vývrty, na kterých by se daly spočítat letokruhy. Metodu by navíc znemožňovaly časté dutiny v kmenech.

Michálek (2010) uvádí, že obecně platí, že nejstarší stromy v Čechách, kterými bývají duby, lípy a tisy, se dožívají maximálně čtyř až pětiset let, většina ostatních dřevin od sta let (topoly, vrby) do tří set let (javorů, klenů, buku, smrky a jedle).

3.5 Význam a funkce památných stromů

Památné stromy patří mezi významné prvky kulturní krajiny – jsou součástí krajinné zeleně, někdy označované za zeleň (stromy) rostoucí mimo les, dřeviny rostoucí mimo les, nevhodně jako mimolesní zeleň. Tím jsou památné stromy zároveň součástí vegetačního pokryvu v krajině. Z hlediska ochrany přírody mohou být památné stromy vlivem svého působení v krajině i významnými prvky krajiny nebo součástí těchto prvků (Kunec 2007). Stromy rostoucí mimo les plní v krajině všechny obecné funkce krajinné zeleně – estetickou, mikroklimatickou, biologickou, protierozní, půdoochrannou, hygienickou a další (Bellefontaine et al. 2002).

Vzhledem ke specifickému poslání památných stromů je zvýrazněna jejich funkce **krajinotvorná** u významných krajinných dominant, **estetická** působením svojí mohutností, vzrůstu, dlouhověkostí, malebností kmene, koruny, habitu a **historická** u stromů, k nimž se váže historická událost, pověst, významná osobnost a podobně (Kunec 2007).

3.5.1 Ekologické funkce

Stromy pomáhají při formování příznivějšího porostního klimatu (Douglas 2008). Porosty kolem sebe vytvářejí oproti umělým povrchům odlišné mikroklima působením své rostlinné hmoty. Pro vnímání lidského organismu je nejdůležitější vzduchová vrstva zhruba do výšky 2,5 metru, kde může vegetace významně ovlivnit bilanci tepla, vlhkost, složení a pohyb vzduchu (Kolařík 1994).

Vícepatrový porostní kryt brání ve dne přehřívání vzduchu v okolí půdního povrchu a stíněním obzoru korunami stromů zase brání vyzařování tepla z přízemní vrstvy v noci. Proto průměrná vzdušná teplota vegetačních ploch bývá ve dne nižší o 0,5–3,0 °C (Suchara 1993).

V čem spočívá princip snižování teploty vzduchu vegetačním povrchem, vyjmenovává Kolařík (2003) následovně:

- jde hlavně o spotřebu energie pro transpiraci, intercepci a výpar vody (například rosy) z vegetačního povrchu
- dále v odrazu části slunečního záření zpět do atmosféry
- v patrovitosti vegetačního povrchu, kdy proces přeměny slunečního záření na tepelnou energii probíhá v mnoha rovinách
- a také ve spotřebě části energie pro fotosyntézu.

Suchara (1993) uvádí další ekologickou funkci. Ve stínu stromů se aktivní povrchy (například lidské tělo) zahřívají o 15–30 °C méně než je povrchová teplota přímo osluněných povrchů. V důsledku spolupůsobení dalších funkcí bude většinou vegetační stín hodnocen obyvateli jako komfortnější, než stín slunečnicku či domu.

Vegetace také zvyšuje vlhkost vzduchu výparem vody z půdy (evaporace) a z rostlin (transpirace). Ve městech je trvale snížena relativní vzdušná vlhkost o 5–10 % oproti okolní krajině (Suchara 1993). Kolařík (2003) se v této souvislosti zmiňuje o nezanedbatelném vlivu stínění korun stromů v ulicích, kdy se snižuje množství slunečního záření dopadajícího na zpevněné povrchy.

Další funkcí je ovlivňování rychlosti proudění vzduchu. Kolařík (2003) popisuje, že v městském prostředí je síla proudění větru podstatně snížena existující zástavbou. Stromy mají kromě mechanického vlivu na směr a sílu větrného proudění schopnost vyvolávat takzvané konvekční proudění (gradientový vítr). Princip jevu spočívá ve stékání chladnějšího vzduchu z parkových ploch do míst s vyšší teplotou, například do přehřátých ulic.

Památné stromy tvoří stejně jako všechny zelené rostliny základ celé potravní pyramidy, kterou od producentů, jimiž jsou rostliny, postupně protéká energie získaná ze slunce přes jednotlivé stupně konzumentů až k vrcholu pyramidy. Dospělé a zejména staré stromy jsou samostatným a svébytným biotopem a rovněž habitatem – obydlím. Celá řada organismů je na daný strom odkázána nejen potravně, ale nacházejí zde i trvalý úkryt. Zvyšování objemu a podílu mrtvého dřeva během života dřeviny je projevem přirozeného stárnutí a zvyšuje její ekologickou hodnotu. Staré dřevo je nezbytnou podmínkou pro vytvoření velmi specifického, složitého

a ekologicky mimořádně hodnotného ekosystému. Na významu neztrácí ani mrtvý stojící či padlý kmen s větvemi, kde hostí opět jiné zvláštní společenstvo organismů (Burian 2005).

Řehounek (2007) rozebírá také to, že staré stromy jsou důležitým útočištěm vzácných a chráněných druhů hmyzu. Řehounek (2007) říká: „Pro přežití těchto druhů jsou přitom nejdůležitější stromy s dutinami, částečně proschlé nebo dokonce mrtvé. Právě tyto stromy se však často kácí, většinou s poukazem na jejich „špatný zdravotní stav“. Přitom se zapomíná, že ohrožené druhy hmyzu se staly ohroženými právě proto, že nenalézají v krajině stromy ve „špatném zdravotním stavu“, v nichž se vyvíjejí jejich larvy.“

Tentýž autor zvláštní význam přikládá soliterním stromům, které jsou dobře osluněné. V každé fázi stárnutí a jejich odumírání se na nich vyskytuje jiné společenstvo hmyzu. Dále podotýká, že mnohé chráněné druhy brouků se vyvíjejí uvnitř stromů i v městských a zámeckých parcích, lesoparcích či ve starých sadech. Zde dochází často pod záminkou rekonstrukce k vykácení starých a dutých stromů. Nově vysazené dřeviny je během několika následujících desetiletí nemohou zcela nahradit. Řehounek (2007) říká: „Vzácní brouci prostě nemohou čekat sto let, až nové stromy dorostou a objeví se v nich dutiny s trouchem.“

Burian (2005) tvrdí, že z hlediska biodiverzity stromového biotopu je rozhodující, zda se jedná o druhy domácí nebo druhy introdukované. Nepůvodní druhy stromů hostí jen zlomek organismů z toho, co hostí příbuzný druh domácí. Řehounek (2007) zmiňuje, že nejvíce vzácných a chráněných druhů hmyzu se zřejmě vyvíjí ve starých dubech. Za pravdu mu dává Burian (2005), který uvádí následující příklad: „Na americkém dubu červeném (*Quercus rubra*) žije až dvacetkrát méně bezobratlých, než na našich domácích dubech (*Q. robur* a *Q. petraea*). Ještě hůř je na tom trnovník akát (*Robinia pseudoaccacia*), protože aktivně ovlivňuje a mění prostředí, ve kterém roste a ovlivňuje tak negativně i bylinná společenstva v podrostu.“

Koubek (2007) zmiňuje též význam starých stromů s dutinou (tedy doupných stromů) pro obratlovce. Tyto hospodářsky bezcenné stromy jsou v ekosystému takřka nenahraditelné. Na jejich vzniku se mimo různých povětrnostních vlivů podílejí i datlovití ptáci. Stromové dutiny se stávají domovem řady druhů živočichů, kteří pomáhají při biologické ochraně okolních lesních i polních kultur. Z nichž můžeme jmenovat různé druhy sýkor, lejsky, netopýry nebo sovy. Na dutiny jsou vázány velice vzácné druhy ptáků nebo je k úkrytu využívají i někteří stromoví savci. Koubek (2007) svůj text uzavírá slovy: „Musíme si uvědomit, že každý doupný strom v lesním porostu, v sadu, v zástavbě či ve volné krajině je nenahraditelný pro zachování druhové rozmanitosti v přírodě.“

3.5.2 Zdravotně rekreační funkce

Stromy pozitivně ovlivňují plynné složení atmosféry. Při fotosyntetické reakci spotřebovávají oxid uhličitý a produkují kyslík. Množství kyslíku neustále doplňují, a tím mají nenahraditelný význam (Kavka et Šindelářová 1978). Kolařík (2003) dodává, že se tak děje průduchy a že dřeviny uvolňují i další biologicky aktivní látky, které příznivě působí na lidský organismus. Z hlediska člověka patří mimo vylučování kyslíkatých látek také vylučování látek s bakteriostatickými a repelentními účinky a vylučování látek do půdy.

Důležité také je, že listy výrazně zvyšují plochu vegetačního povrchu. Suchara (1993) dále píše, že oproti průměru své koruny (v důsledku překrývajících se ploch listů) je to přibližně desetkrát. Také konstatuje, že se uvádějí hodnoty osmkrát snížené prašnosti parků oproti okolní zástavbě a čtyřikrát sníženého počtu prašných částic na ulicích se stromy na rozdíl od ulic bez stromů.

Kolařík (2003) uvádí, že vegetace přispívá k regulaci prašnosti prostředí následujícími způsoby:

- zachycováním prachu na nadzemních orgánech (záleží na velikosti listů, kvalitě jejich povrchu a pohyblivosti čepelí)
- snižováním rychlosti proudění vzduchu snížením kinetické rychlosti částic a urychlením jejich sedimentace.

Porosty dřevin mohou snižovat hlučnost. Uvádí se, že širší pruhy hustě olistěných stromů snižují hluk o 10–12 dB (Kolařík 2003). Suchara (1993) doplňuje, že schopnost porostů dřevin snižovat hlučnost závisí na klimatických podmínkách, na zastoupení jednotlivých frekvencí zvuků, typu zdroje, orientaci zdroje a zeleně, vegetačním složení zeleně a vlastnostech okolních povrchů.

Zeleň je využívána i pro rekreační účely. Rekreační rozlišujeme pasivní, kdy není potřeba doplňková vybavenost a aktivní, kdy je vybavenost pro návštěvníky nutná (Suchara 1993).

Kyzlík (2001) uvádí, že samy památné stromy mají funkci rekreační a mohou se stávat častým cílem návštěvníků. Ovšem většina stromů nestojí bezprostředně na turistických cestách, ale nebývá těžké odbočit, strom najít a shlédnout. Některé opravdu mimořádné dřeviny jsou od značených cest vzdáleny a v méně přehledném terénu se podle mapy těžko hledají. Tyto stromy by měly být zpřístupněny například odbočkou z turistické trasy, samostatným značením z obce nebo na plánu obce či popisem cesty a situace v prospektu cestovního ruchu daného regionu. Strom označený státním znakem s vyznačením „památný strom“ má i velký výchovný význam nejen pro mládež, ale pro všechno obyvatelstvo. Všimáme si, že takto je strom (ale i místo a obec) vlastně vyznamenán či dekorován. Roudná (1993) doplňuje, že památné stromy zvyšují hodnotu pozemku na němž rostou.

Kyzlík (2001) podotýká, že památné stromy jsou jako malá poutní místa pro turisty všech kategorií (zejména pro pěší a cykloturisty) a jsou spojené s možností chvíli setrvat na přívětivém místě. To může být významným přínosem

k takzvanému měkkému cestovnímu ruchu, který nevyžaduje nákladné investice. Kyzlík (2001) na závěr svého textu říká: „V naší zemi je pro to mnoho předpokladů díky hojnosti a kvalitě krásných stromů.“

Roháček (2010) doplňuje, že v přítomnosti starých a mohutných stromů si člověk uvědomuje svoje odvěké sepětí s přírodou, překračuje jakousi pomyslnou hranici a stává se její součástí. Pobyt v přítomnosti stromových velikánů vzpružuje člověku mysl, dodává mu novou energii, elán, optimismus a víru v dobro a spravedlnost, zkrátka povzbuzuje tělesnou a duševní vitalitu a zdraví.

3.5.3 Stabilizační funkce

Význam zeleně spočívá v regulaci koloběhu vody a ochraně půdy před vodní a větrnou erozí. Je nutné si uvědomit, že z tvrdých povrchů voda rychle odtéká a tím vzniká nebezpečí přívalových vod a poté rychlý nedostatek vody pro pozdější výpar. Lesy v jednotlivých patrech zachycují srážky a zpomalují jejich odtok, zajišťují postupnou evaporaci a transpiraci (Suchara 1993). Kavka et Šindelářová (1978) doplňují, že se tak snižuje rozkolísanost odtoků a vylučují se všechny formy vodní eroze půdy. Suchara (1993) podotýká, že zvlhčování prostředí má význam i pro globální koloběh vody. Význam rozptýlené a liniové zeleně v krajině vyzdvihují také Kavka et Šindelářová (1978) a tvrdí, že zeleň tvoří určitou bariéru pro volný pohyb vody. Suchara (1993) podotýká, že tato zeleň vytváří zasakovací (infiltrační) pásy na okrajích utužených polí. Pásy zachycují odnos erodované půdy. Stromy podél vodních toků a vodních ploch zmenšují nadměrný výpar stíněním hladiny a zpomalováním proudění vzduchu. Zvyšuje se tak kvalita podzemních vod a brání se eutrofizaci povrchových vod.

Význam půdoochranný spočívá v udržení úrodnosti půdy na vegetačních plochách, které nejsou chemicky ošetřovány. Podstatné je zachování půdní struktury, přirozeného složení a aktivity půdních mikro- a makroorganismů (bakterie, houby, žížaly, drobní hlodavci a další), přirozeného koloběhu látek a tvorby humusu (Harris 1999).

Stromy též svými kořeny zpevňují svahy a břehy řek a rybníků. Proslulý stavitel rybníků a správce třeboňského panství Jakub Krčín dal proto vysázet desítky hrázných stromů (Hrušková et al. 2003).

3.5.3 Esteticko krajinářské funkce

Kavka et Šindelářová (1978) říkají, že estetická hodnota zeleně je nenahraditelná. Pokorný (1998) doplňuje, že zelená barva, střídání světla a stínu a mnoho zrakových, sluchových i čichových vjemů člověka uklidňují a osvěžují.

Estetické vjemy vyvolávají vzrůst stromů a keřů i jejich celkový habitus, bohatství tvarů borky, proměnlivost barvy a tvaru listů. Krása dřevin má bohatou škálu projevů, násobenou dalšími přírodními činiteli, jako je reliéf krajiny, roční období nebo i klima a jeho proměny (Kavka et Šindelářová 1978). Hanzel et

Ondrejka (2008) přirovnávají obrazně stromy k lidem. Tak jako každý člověk není stejný, tak ani dva stejné stromy nenajdeme. Každý strom prošel stejným vývojem jako člověk, jen v jiných časových dimenzích. Tak jako se narodí člověk, tak strom vyklíčí ze semínka, potom přichází jeho mládí, dospělost, stáří a nakonec jako u lidí, smrt. Strom je tak němým svědkem minulosti, pamětí generací a poselstvím do budoucnosti, pro ty co přijdou po nás.

Roudná (1993) uvádí, že památné stromy zlepšují životní podmínky, zpříjemňují prostředí a stávají se inspirací pro umělce. Hanzel et Ondrejka (2008) jmenují jako umělce básníky, malíře a fotografy a dále říkají, že staré stromy jsou objektem zájmu vědců nejrozmanitějších oborů – biologů, dendrologů, geografů, archeologů, historiků, zemědělců a lesníků.

Kavka et Šindelářová (1978) říkají, že rozptýlená zeleň zvyšuje estetickou hodnotu jednotvárné krajiny, vytváří její malebnost a mnohotvárnost, formuje ji a rozčleňuje plochu. Rámuje výhledy do kraje a působí značnou měrou při vhodném začlenění obcí a měst do krajiny. Stokes et Rodger (2004) dodávají, že staré stromy jako staří lidé mohou být inspirující. Jejich statečnost, mravní síla a vyrovnanost jsou dobrým příkladem.

Kolařík (2003) tvrdí, že vlastní určování estetické funkce u dřevin je obtížné. Stejný jedinec může být vnímán zcela rozdílně z pozice člověka, který rozumí jeho sadovnické, historické či taxonomické hodnotě a naprosto odlišně člověkem vnímajícím pouze negativa plynoucí z jeho běžných fyziologických funkcí (opad listů, stínění). Vliv existence stromů v urbanizovaném prostředí je nutné chápat z hlediska jejich celospolečenského efektu. Ten je popisován v řadě sociologických studií z mnoha pohledů, mezi něž patří především vzdělání, péče o zdraví obyvatel, úroveň kriminality, vnímání historie a vztah k bydlišti.

Při hodnocení estetické funkce, jak říká Otruba (2002), se nutně dostaneme k tomu, že strom je architektonický prvek. Má své architektonické články a působí stejně jako kterýkoliv jiný architektonický či výtvarný element. Navíc má tu vlastnost, že je to prvek živý, proměnlivý, jak v krátkém, tak i v dlouhém čase.

Dále tentýž autor uvádí, že strom můžeme posuzovat z hlediska působivosti jako jedince. Zde hodnotíme především: velikost („hmotovost“), tvar (habitus), povrch (texturu), členění (strukturu) a barvu. Bartosiewicz et Siewniak (1980) zdůrazňují, že tyto plastické znaky mohou i nemusí být okrasné. U stromů rostoucích ve vhodných podmínkách, zdravých, s přirozeně tvarovanými korunami a dobře ošetřovaných, mají téměř vždy okrasný charakter. Na druhou stranu plastické znaky zanedbaného stromu s předčasně usychajícími listy, napadeného chorobami a škůdci nebo s vážným mechanickým poškozením již okrasné nejsou.

Mezi základní plastické znaky řadí Bartosiewicz et Siewniak (1980) **velikost**, u které píší, že rozměry stromů jsou velmi různé, což závisí na dědičných znacích a podmínkách růstu. Podle výšky stromy rozdělují do pěti skupin: velmi nízké do 4 m, nízké 4–8 m, středně vysoké 8–12 m, vysoké 12–20 m a velmi vysoké – nad 20 m. Dále konstatují, že stromy rostoucí v podmínkách pro růst méně příznivých,

například ve městech, dosahují značně menších výšek než stromy, které rostou v přírodním příznivém prostředí.

Za další znak považují **tvar**, který můžeme definovat jako určité geometrické těleso s osovou symetrií, které daný druh dosáhne v podmínkách neomezeného růstu čili ve volném prostoru. Nejčastějšími faktory, které ztěžují tvorbu přirozeného tvaru, jsou omezení přístupu světla neboli zastínění, nedostatky ve stavbě koruny a v neposlední řadě i různá mechanická poškození. Celkový habitus stromu může podléhat změně zároveň se svým věkem. U starších stromů se více zvětšuje šířka korun než jejich výška, takže se v mnoha případech stávají rozložitějšími.

K plastickým znakům také řadí **vnitřní strukturu**. Tou nazývají pro daný druh charakteristické uspořádání, hustotu, směry a proporce tlustých i slabých větví nebo výhonků vyplňující korunu stromu. Diferenciace dřevin způsobená znaky jejich vnitřní struktury je značně větší než diferenciace tvaru.

Texturoou rozumějí autoři kvalitu povrchu koruny. O jeho charakteru rozhodují různé prvky – listy, květy, plody, výhonky. Největší plastický význam mají listy. Textura tvořená listy, které na podzim opadají, je sezónním znakem. U velkých stromů má rovněž výrazný plastickookrasný význam povrch kmene a silných větví.

Posledním plastickým znakem, který Bartosiewicz et Siewniak (1980) zmiňují, je **barva**. Dominující barvou listů, jehličí či šupin je zelená. Na jaře se objevují mladé listy, které bývají velmi světlé a vyznačují se různými, často velmi jemnými odstíny. Odlišnost zbarvení mladých listů se zmenšuje v závislosti na dosažení jejich maximálních rozměrů a postupně se stávají temně zelenými. Velmi atraktivní je vzhledem k zbarvení stromů období podzimu. Jestliže je počasí teplé a slunečné, stromy mnoho dní vytvářejí náladu „zlatého podzimu“. Dynamika plastických přeměn světa rostlin a v něm i stromů způsobuje, že tyto jevy a s nimi spojené estetické prožitky mají svůj neopakovatelný charakter.

3.5.4 Kulturně historický význam

Památné stromy jsou významnou složkou kulturní krajiny, často tvoří součást historických a kulturních památek, k řadě z nich se váže pověst nebo historická událost, jsou pamětí krajiny a pomáhají utvářet její krajinný ráz (Reš 2003a).

Historicky významné památné stromy jsou spojovány s věhlasnými osobnostmi jako byli například svatý Václav, kníže Oldřich, Mistr Jan Hus, Karel IV., Jan Žižka, J. W. Goethe a další, ale i se jmény prostých lidí, třeba hospodářů, na jejichž gruntech stromy rostly. Řada stromů připomíná konec nevolnictví, roboty, konec válek či vznik Československé republiky. Stromy republiky byly vysazovány v roce 1928, ale také v roce 1968. Některé stromy připomínají návštěvy významných státníků a vědců. Nejpočetnější skupina stromů, s nimiž spojené pověsti mají historický motiv, připomíná Jana Žižku. Poraženými nepřáteli byl proklínáný, porobenými a chudými lidmi vzpomínáný s nadějí. „Jeho“ stromy jsou stejně odolné a pevné, a proto to bývají nejčastěji duby (Reš 1998).

Významné jsou též hraniční stromy. Byly vysazovány v místech, kde se stýkaly hranice pozemků nebo hranice panství. Do stromů byla vyřezána hraniční znamení, na kterých se majitelé dohodli (křížky nebo hvězdy různých tvarů). Později je doplnily mezníky se znaky panství. Výhoda hraničních stromů byla v tom, že je nebylo možné přemístit. Aby se jejich vysazení řádně zapsalo svědkům do paměti, bylo provázáno různými obřady. Někdy probíhala slavnost s vysvěcením místa, jindy na tom místě dali vybraným výrostkům výprask a následně je odměnili. Posílením paměti lidské posílili i paměť stromů. Hraniční stromy získávaly na zajímavosti i různými příběhy, které se o nich vypravovaly. Stromy se tím stávaly nedotknutelnějšími. Tím je vysvětleno, proč hraniční stromy nesměl nikdo pokácet a mohly se dožít vysokého věku. Podobně jako hraniční stromy byly chráněné i stromy volně rostoucí v polích, které měly hlavně za mlhy nebo ve vánici pomáhat pocestným (Hrušková 2005).

Dobrym zvykem bývalo vysazovat stromy při dokončení stavby. Mohlo se jednat o obytný dům, kostel nebo kapli. Někdy byl vysazen jeden, jindy souměrně dva až čtyři. Díky některým zápisům v kronikách i povědomí o tom, jak staré jsou stromy, které chráníme jako památné (Hušková et al. 2003).

Starých stromů dnes kolem sebe najdeme málo. Zaslouží si ochranu, pozornost a náklonnost a můžeme také říci, že jsou historickým i kulturním dědictvím (OOP KÚ Olomouckého kraje 2006). Pakenham (2001) doplňuje, že pokud chráníme životní prostředí okolo nás, nesmíme být lhostejní starým stromům. Modrý (2004) říká: „Važme si toho, že v naší přírodě ještě stále můžeme usednout pod stromy, které pamatují objevení Ameriky či dokonce krále Karla IV.“

3.5 Záchrana genofondu památných stromů

Záchrana genetického bohatství je novým aspektem ochrany památných stromů (Reš 1998). Tábor et al. (2005) upřesňuje, že genetické bohatství, neboli genofond památných stromů je velmi cenným zdrojem pro tvorbu a ochranu krajiny.

Reš (1995) uvádí, že řešení problematiky záchrany genofondu dřevin se dotýká několika zásadních oblastí. U hospodářsky využívaných dřevin (hlavně smrk, modřín, buk) se záchranou genetických zdrojů a jejich využitím při šlechtění zabývají lesnické výzkumné ústavy. V současné době se začíná věnovat pozornost i některým dalším dřevinám jako jsou olše, lípy, ale i jeřáb břek, oskeruše a hrušeň. Zahradníci věnují pozornost okrasným dřevinám, z hlediska jejich využití v sadovnických úpravách různého typu. Zatím nevyužitý zůstává genetický fond, který sebou nesou památné stromy.

Reš (1998) říká: „Je přitom možné vycházet z hypotézy, že památné stromy rostoucí ve volné krajině, které jsou starší než 250–300 let jsou s velkou pravděpodobností pozůstatkem autochtonních místních populací našich domácích dřevin. Památné stromy obdobného stáří v záměrných výsadbách (u stavebních objektů, památníků, soch, kapliček) pocházejí pravděpodobně z tehdy autochtonních

populací dřevin z blízkého okolí, protože s výjimkou hospodářsky cenných dřevin nebo introdukovaných dřevin nedocházelo tehdy k dálkovému přenosu.“

Reš (1995) doplňuje, že zajímavý může být i kulturně-historický aspekt záchrany genofondu památných stromů v tom smyslu, že potomstvo Oldřichova dubu nebo Husovy Sudslavické lípy nebo Královské (Karlovy) lípy v Klokočově ve východních Čechách bude takto označeno, ať bude vysazeno kdekoli a ponese sebou kulturní náboj vázaný k matečnému stromu. Budou to potomci svých významných rodičů.

V rámci výzkumných záměrů Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví je řešen již od roku 1997 projekt 0114: „Záchrana genofondu památných stromů“. Postupně byly zpracovány dílčí etapy úkolu pro jednotlivé regiony formou závěrečných zpráv. Zaměříme-li se na Prahu, tak úkol sleduje:

- evidenci genofondu památných stromů v hlavním městě Praze, získání teoretických informací při terénním průzkumu, doplnění databáze Ústředního seznamu ochrany přírody – památných stromů v Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR;
- namnožení a dopěstování vybraných jedinců cenných zejména pro uchování genového spektra dřevin autochtonního i alochtonního původu s mimořádným významem pro svoji biologickou, hospodářskou a sadovnickou hodnotu;
- vytvoření genobanky památných stromů na Dendrologické zahradě Výzkumného ústavu okrasného zahradnictví Průhonice (Tábor et al. 2005).

Ze základní databáze památných stromů, spravované Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, byl v roce 1999 a 2004 proveden předběžný výběr podle následujících kritérií:

- stáří našich domácích druhů vyšší než 300 let, což odpovídá zhruba obvodu kmene (ve výčetní výšce 130 cm nad zemí) nad 400 cm, u lip jsou vybrány stromy s obvodem kmene větším než 550 cm
- kulturně-historické – pokud se k nim vázala historická událost nebo pověst
- zdravotní stav
- u alochtonních druhů jsou vybráni jedinci dosahující nadprůměrných rozměrů nebo zvlášť vzácné taxony.

Byl proveden průzkum a měření v terénu. U vybraných jedinců byly změřeny základní biometrické údaje (obvod kmene, výška stromu, průměr koruny, výška kmene) a zhodnocen zdravotní stav. Odebíraným materiálem byly semena, rouby, řízky. Záznam souřadnic byl proveden pomocí GPS (Global Positioning System) a byla pořízena fotodokumentace. Změřeno bylo 16 památných stromů a bylo z nich vybráno 13 jedinců (Tábor et al. 2005).

3.6 Péče o památné stromy a její specifika

Odpovědnost za správnou péči o památné stromy náleží vlastníkovému stromu, respektive pozemku, na kterém památný strom roste. Ke všem zásahům péče o památné stromy je ze zákona nutný souhlas orgánu ochrany přírody, který je oprávněn vyhlášovat nebo rušit ochranu památných stromů. Zásahy musí být

provedeny na dobré odborné úrovni, nejlépe certifikovanou arboristickou firmou. Důležité je provedení dokumentace zásahu, včetně fotografické, před zásahem i po zásahu. K provedení zásahů v ochranném pásmu je nutná výjimka z ochranného režimu, kterou povoluje příslušný orgán ochrany přírody (Reš et Šurová 2008).

Klečková et Orálek (2004) říkají, že nejdůležitější u všech stromů (nejen památných a významných) je prevence. To znamená chránit je před jakýmkoliv poškozením. K nejčastějším strom poškozujících zásahů uvádějí různé ořezy, dále lámání větví, oděry kmene a kořenových náběhů. Nejnebezpečnější jsou jakékoliv zásahy v oblasti kořenového systému.

Podle Reše péče o památné stromy a jejich ošetřování využívá poznatků o růstu a fyziologii dřevin, prostředky, metody a technologie jako při ošetřování jiných dřevin. To prošlo historií a vývojem metod od prvopočátků až po dnešní znalosti, názory, techniky a technologie. Staré, významné a památné stromy vždy vyžadovaly přednostně péči směřující k prodloužení jejich života na co nejdélejší dobu.

U kategorie nejmladších památných stromů (dorostenců) a kategorie stromů středního stáří se metody a technologie nebudou lišit od jiných stromů stejného věku nebo velikosti. Jen u těch nejmladších je nutno zdůraznit pravidelnost a soustavnost péče o tyto stromy, protože její zanedbání přináší v pozdějším věku velké problémy.

Nejsložitější situace nastává u té nejstarší, ale také nejceněnější a rovněž i „nejpotřebnější“ kategorie památných stromů – kmetů a veteránů. Přístup k ošetření těchto stromů musí být přísně individuální. Vždy by měl být „šitý na míru“ a také velmi uvážlivý a neuspěchaný a co nejšetrnější, aby riziko nesprávného zásahu bylo omezeno na co nejmenší míru. Je nutno pečlivě zvažovat, čeho chceme a čeho můžeme zvoleným způsobem dosáhnout. Tam, kde to ohledy na bezpečnost osob a majetku dovolují, je žádoucí dát přednost metodám přírodě blízkého ošetřování památných stromů. U této kategorie bychom měli upustit od radikálních a rozsáhlých zásahů, které stejně nebývají ku prospěchu stromu (Reš 2003a).

Čermáková et al. (2002) doplňuje, že stromy nerostou ve městech a obcích proto, že zde nalezly nevhodnější podmínky pro růst, ale proto, že je potřebuje člověk. Chceme-li zachovat kvalitní a zdravé stromy, které neohrožují své okolí, je třeba jim věnovat náležitou péči. Její součástí je i pravidelný řez, který stromy v přirozeném (lesním) prostředí nevyžadují. Gregorová (2000) doplňuje, že ve volné přírodě uplatňují stromy mechanismy, kterými se zbavují nepotřebných, odumírajících, nemocných nebo suchých větví. Příkladem je samovolný opad větví (takzvané samočištění), při kterém dochází u některých stromů k pomalému přirozenému shazování spodních větví. Čermáková et al. (2002) podotýká, že naopak v městském prostředí je řez stromů jednou z velmi důležitých činností v rámci péče o stromy.

S odborným ošetřováním stromů úzce souvisí specializovaná činnost – stromolezectví. Je založeno na používání výškových lezeckých technik a prostředků osobního zajištění za účelem možnosti bezpečného provádění odborných zásahů a operací v korunách stromů (Čermáková et al. 2002).

Kovařík et al. (1996) podotýká, že ošetřování stromů je prací se živými bytostmi. Proto je třeba vždy znát více, než jak se startuje motorová pila. Na základě znalostí fyziologie a anatomie stromu musí odborný pracovník na místě rozhodnout, zda je či není zásah v konkrétním případě nutný a v jakém rozsahu je potřeba realizovat.

3.7 Stromy a veřejnost

O památných stromech také vycházejí publikace. Pro širokou veřejnost jsou určeny knihy od PhDr. Marie Hruškové, která sbírá především pověsti a legendy o našich pamětihodných stromech. Podle scénáře M. Hruškové a B. Ludvíka byl natočen v České televizi seriál „Paměť stromů“. V rámci popularizace problematiky ochrany památných stromů vyšla na toto téma i řada regionálních publikací a mnoho krátkých zpráv v tisku. Řadu materiálů o památných stromech lze najít i na internetu (Reš 2004).

Památné a významné stromy poznávají lidé i prostřednictvím geocachingu. Jedná se o turisticko-orientační hru, založenou na hledání skrýše, ve které je cosi schováno. Hlavní roli hraje navigační systém souřadnic GPS a internet. Série „Významné stromy“ sjednocuje schránky (geocache), které jsou umístěny v blízkosti živých pamětníků několikasetleté minulosti. Příjemnou a zábavnou formou jsou účastníci hry seznamováni s památnými nebo i jinak významnými stromy (Homolová 2010; Anonymus 2011).

3.7.1 Anketa „Strom roku“

Od roku 2002 pořádá Nadace Partnerství anketu „Strom roku“, při které je hledán „nejsympatičtější“ strom s příběhem, který dokáže spojovat lidi, kteří v jeho blízkosti bydlí nebo k němu mají vztah. Inspirací pro první celostátní kolo byly prvorepublikové aktivity okrašlovacích spolků a také činnosti místního sdružení Českého svazu ochránců přírody v Brně. Reakce laické i odborné veřejnosti ujišťují o tom, že se původní nápad osvědčil. Myšlenky spojené s anketou získávají s novými koly další a další podporu (Nadace Partnerství 2008).

Mezi hlavní kritéria při posuzování návrhů patří to, kolik lidí strom nominovalo a příběh stromu. Cílem není najít a popsat nádherné staré stromy, ale podpořit vztah lidí ke stromům a prostřednictvím nich podnítit zájem o životní prostředí. Z množství návrhů došlých od jednotlivců i institucí vybírá porota 12 finalistů a o tom, který se stane vítězem, rozhodne hlasováním veřejnost. Porota také vybírá dřeviny, které ocení titulem „Strom hrdina“, které byly nebo jsou aktuálně ohroženy lidskou činností. Strom, který obdrží nejvíce hlasů, je slavnostně vyhlášen na Den stromů 20. října a získá tím odborné arboristické ošetření (Veselý 2005).

3.7.2 Den stromů

Nápad slavit Den stromů vznikl v polovině 19. století ve Spojených státech. Tamější krajina byla bez stromů. Až jeden z prvních osadníků začal vysazovat dřeviny, které zabraňovaly větrné erozi a chránily před slunečními paprsky. Novinář Morton dokázal svým nadšením strhnout velké množství lidí, kteří ho následovali a postupně se zrodil první Den stromů, který se začal rychle šířit i na další kontinenty.

Do Čech přinesl tuto myšlenku „Svaz spolků okrašlovacích“ a poprvé se masově slavil počátkem dubna roku 1906 v různých městech nebo obcích naší vlasti. Tradice, která byla přerušena válkou a komunistickým režimem, byla znovu obnovena v roce 2000. S tímto nápadem přišli bývalý ředitel Botanické zahrady Univerzity Karlovy a známý popularizátor stromů Václav Větvíčka a dřevosochař Martin Patříčný. Datum bylo stanoveno na dvacátý říjen. Jde o vhodný termín k sázení stromů a na podzim jsou stromy asi nejkrásnější, protože hrají všemi barvami. Tento den se již tradičně každý rok pořádají různé akce, jejichž hlavním zájmem jsou stromy. V Polsku a na Slovensku se slaví Den stromů ve stejném termínu, v rámci světa se však data liší (Rudl 2010).

4. Metodika a popis projektu

4.1 Popis sledovaného území

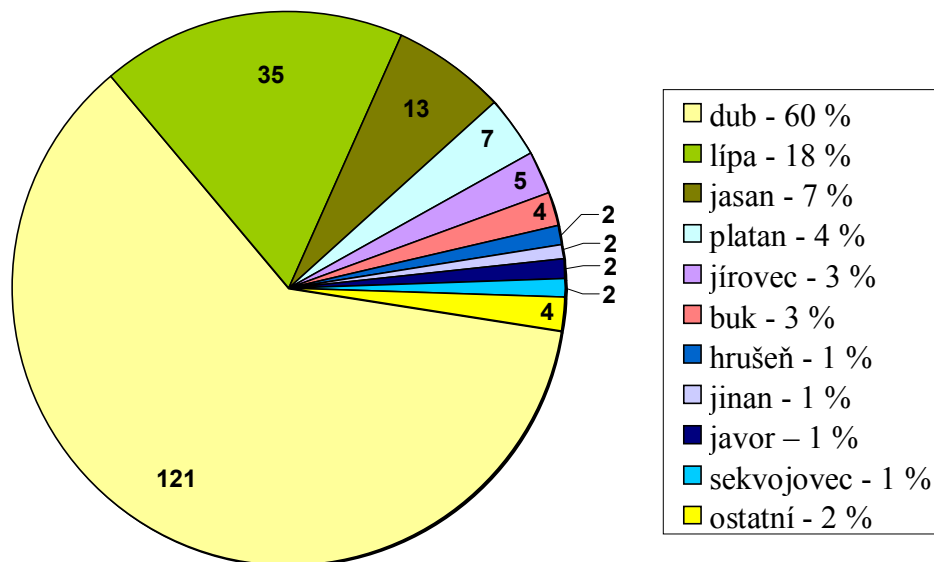
Zkoumanou oblastí se stala Praha, hlavní město České republiky, která má rozlohu 495 km². Podle evidence Magistrátu hl. m. Prahy se k 31. březnu 2011 na jejím území nacházelo z hlediska ochrany přírody 197 památných stromů, 90 zvláště chráněných území, 12 evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000, 12 přírodních parků a do jihozápadního okraje města též zasahovala chráněná krajinná oblast Český kras.

Nejvíce památných stromů lze najít jako solitéry, kterých je celkem 80. Jiné rostou ve skupinách či tvoří aleje nebo doplňují hráze rybníků. Ty jsou na 22 lokalitách a zahrnují 117 stromů.

Zajímavý je pohled na zastoupení jednotlivých rodů památných stromů (obr. č. 1). Nejvíce je vyhlášeno památných dubů, kterých je 60 % z celkového počtu. Následují lípy s 18 %, jasanů se 7 %, platany se 4 %, jírovci a buky se 3 %, další dřeviny jsou zastoupeny 1 % a méně.

Přestože od některých druhů dřevin je památný buď jen jeden zástupce, znamená to zvýšení v celkové druhové pestrosti. V Praze je možné vidět dvě památné hrušně, dva jinany, javor mléč a javor babyku, dva sekvojovce a po jednom zástupci je tis červený, cedr atlaský, olše lepkavá a jilm vaz.

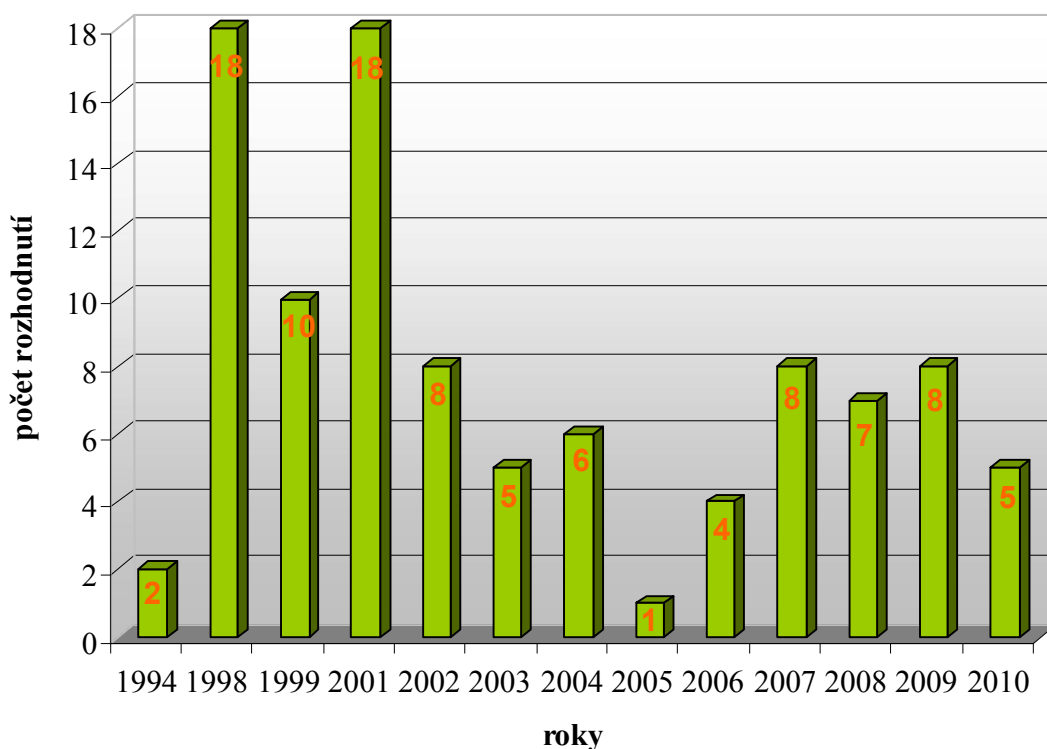
V Praze byly první památné stromy vyhlášeny v roce 1994. Od té doby každoročně přibývají další. Svědčí o tom počty vydaných rozhodnutí o vyhlášení solitérních jedinců nebo skupin stromů za památné (obr. č. 2).

Obrázek č. 1

Zastoupení rodů památných stromů v hlavním městě Praze (k 31.03.2011)

Čísla v grafu znázorňují počty vyhlášených památných stromů, v rámečku je uvedeno jejich procentuální zastoupení.

Obrázek č. 2

Počet platných rozhodnutí o vyhlášení za památné stromy na území hlavního města Prahy (k 31.03.2011)

Graf znázorňuje počty platných rozhodnutí o vyhlášených památných stromech, které vydal Magistrát hl. m. Prahy v letech 1994 až 2010. V jednotlivých rozhodnutích je vyhlášeno od 1 do 19 stromů. Rozhodnutí, která magistrát zrušil, nejsou v grafu uvedena. Celkem byla zrušena čtyři. V únoru 2011 bylo vydáno jedno rozhodnutí o vyhlášení stromu Dub uherský u Palaty za památný strom. Vzhledem k tomu, že v průběhu tohoto roku dojde k vyhlášení dalších dřevin, není rok 2011 v grafu uveden.

zdroj: Magistrát hl. m. Prahy

4.2 Přírodní poměry Prahy

4.2.1 Geologická charakteristika

Geologická historie pražského území je stará více než 640 milionů let. Během této doby Prahu třikrát zalilo moře. Na dně starohorního moře se usazovaly ve velkých vrstvách břidlice, slepence a buližníky, z podmořských sopek vyvřelé výlevní horniny (spility, tufy), později žíly porfyrů. Tyto horniny dnes tvoří okolí Zbraslavi, kaňon Vltavy na severu města, část Šáreckého údolí a některé buližníkové skály a suky, jako jsou Ládví či Velká skála u Bohnic. V době prvohor před 510 miliony let zalilo dnešní Prahu moře podruhé. Tehdy se vytvořily uloženiny břidlic, křemenců a vápenců a vyvřeliny starších prvohor nazývané barrandien. Asi před 100 miliony let se pražské území dostalo pod mořskou hladinu potřetí. Z vod vystupovaly drobné ostrůvky slepenců. Na většině plochy se však usazovaly pískovce a po prohloubení moře i opuky (David et Soukup 2001).

4.2.2 Geomorfologická charakteristika

Dnešní povrch Prahy vytvářející jedinečné panorama je z velké části dílem odnosných pochodů. Vltava a Berounka včetně větších přítoků se poměrně rychle zahloubily do skalního podkladu o zhruba 100 m a vytvořily tak pestře členěnou krajinu Pražské kotliny. Územím Prahy probíhá hranice mezi dvěma velkými soustavami České vysočiny – Poberounskou soustavou a Českou tabulí. Česká tabule zasahuje pouze na severovýchodní okraj Prahy. Ostatní plocha území patří k Poberounské soustavě, která se na jejím území člení na tři celky – Pražskou plošinu, Hořovickou pahorkatinu a Brdskou vrchovinu (Ložek 2005).

Nejvyšší bod tvoří nevýrazná kóta 399 m v lokalitě Za hospodou jižně od Sobína. Naopak nejnižším místem je hladina Vltavy u Suchdola (177 m) (David et Soukup 2001).

4.2.3 Pedologická charakteristika

V souladu s pestrým horninovým složením a členitým georeliéfem, je území hlavního města charakterizováno mozaikou různých půdních typů, subtypů i variet. Při severním okraji území Prahy zaujímají značné plochy černozemě modální na spraších pokrývající plošiny. Na západě a jihozápadě je černozemní území méně souvislé a zejména na jihozápadě na vyšších plochách směrem k Rudné se objevují černozemě hnědozemní s přechody k hnědozemím s různě výraznými znaky ilimerizace. Jih a jihovýchod se vyznačují hnědými lesními půdami pojímanými v nejširším smyslu. Jsou zde zastoupeny i další skupiny půd (Ložek 2005).

4.2.4 Klimatická charakteristika

Praha má podnebí sušší a teplejší, než by odpovídalo zeměpisné poloze. Před vlhkými západními větry totiž město chrání okrajová pohoří, zejména výběžky Brd

a Hřebenů. Pražská kotlina je i nedostatečně provívána větry, často se v ní usazuje kouř, mlha a smog. Bouřek bývá průměrně 48 za rok, a to ve 29 dnech. Mlhy jsou asi ve 49 dnech ročně. Nejvíce oblačnosti bývá v prosinci, nejméně v srpnu a v září. Slunce svítí průměrně 43 % z celkové doby, kdy se nachází nad obzorem, což je asi 1921 slunečních hodin za rok. Průměrně 67 dní bývá zcela bez slunečního svitu, z toho 16 dnů v prosinci, ale jen jeden v červenci. V Praze - Klementinu spadne ročně asi 470 mm srážek. Za rok bývá 154 dnů se srážkami, největší počet jich je v červenci, nejmenší v září. Sněhová pokrývka leží v průměru 32 dní. V posledních letech se však tento počet snižuje. V průměru je 87 dnů s mrazem, ale jen 24 dnů ledových, kdy teplota nevystoupí nad bod mrazu (David et Soukup 2001).

4.2.5 Hydrologická charakteristika

Hydrologickou dominantou Prahy je nejdelší česká řeka Vltava. Druhým největším tokem na území Prahy je řeka Berounka. Na území Prahy je přes 70 potoků, přičemž délka jejich toku přesahuje 300 km a mají povodí patřící k Vltavě o ploše 616 km² a povodí o ploše 100 km² spadající k Labi. K významným pravostranným přítokům Vltavy patří: Kunratický potok, Botič a Rokytka. K významným levostranným přítokům patří: Šárecký, Motolský a Dalejský potok. Pro život města mají nezanedbatelný význam vodní nádrže. Nádrží o výměře větší než jeden hektar je v Praze kolem čtyřiceti. Z novodobých nádrží je největší Hostivař na Botiči. Největší rybník je Počernický na Rokytce (Němec 2005).

4.2.6 Botanická charakteristika

Praha vznikla na místě jedinečném pro rozvoj velice rozdílné vegetace a druhově bohaté květeny. Hlavním důvodem je poloha města ve středu Čech, ale i Evropy. Dále tomu napomohla velká rozmanitost horninového podkladu, pokrývných útvarů a na nich vzniklých půd. Důležitý je také říční fenomén Vltavy a jejích přítoků. Z Prahy je stejně daleko ke třem mořím – Severnímu, Baltskému a Jaderskému. Tato poloha má význam pro šíření druhů rostlin, které v minulosti probíhalo kontinuálně, zejména během vícenásobných výkyvů klimatu ve čtvrtohorách, a pokračuje neustále do dnešní doby. Oblast hlavního města ležela již mimo dosah zalednění i v maximu ledových dob, kdy pevninský ledovec zasahoval až k Ostravě do Moravské brány a k úpatí Jizerských hor. V současné době nalézáme proto na pražském území druhy, jejichž celkový areál a centrum jejich vzniku a rozšíření jsou velice odlišné (Kubíková 2005).

4.3 Internetové stránky o památných stromech Prahy -

www.prazkestromy.cz

Jedním z pilířů diplomové práce jsou webové stránky prazkestromy.cz, jež přinášejí celkové informace o památných stromech v Praze a jsou dostupné odborné i laické veřejnosti. Stránky zároveň zastřešují celý projekt, který je v rámci této diplomové práce řešen.

Webové stránky prezentují významnou složku zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů – památné stromy. Staly se prvními stránkami, které se zaměřují na zvláště chráněné dřeviny v Praze. Jsou určeny především pro obyvatele a návštěvníky hlavního města, ale svým rozsahem přitahují pozornost čtenářů z celé republiky.

Nejsou jen úzce zaměřeny na Prahu, ale přinášejí obecné informace a mnoho zajímavostí o památných stromech. Taktéž zde nalezneme galerii stromů, jež ukazuje všechny vyhlášené jedince v různých ročních obdobích. Jejich hlavním účelem je představení pražských památných stromů jako možných cílů pro rekreaci obyvatel a návštěvníků města.

4.3.1 Historie a současnost internetových stránek www.prazkestromy.cz

Zvolené téma diplomové práce si žádá, aby v rámci jeho řešení byly poskytovány informace pro širokou veřejnost, která je adresátem celého projektu a která se na něm také do jisté míry podílí.

Autor práce se rozhodl, že vzniknou internetové stránky o památných stromech v Praze, jež o nich budou přinášet informace a zároveň budou představovat památné stromy jako cíle vycházek, výletů či projížděk na kole. Téma je to do značné míry úplně nové, protože do vzniku stránek se o starých svědcích minulosti téměř nemluvalo ani nepsalo a případní zájemci nemohli lehce zjistit, kde chránění velikáni rostou.

Internet je v současné době již značně rozšířen a je dostupný téměř každému. Vytvoření webových stránek bylo zvoleno i proto, že mohou rychle a aktuálně komukoliv přinést informace, fotografie a rovněž mohou být prostředníkem mezi autorem stránek a okolím.

Již od začátku roku 2010 byly v provozu webové stránky www.prazkestromy.wz.cz. Neplacená doména byla zvolena proto, aby bylo možné nezávazně vyzkoušet a seznámit se s jejich tvorbou a správou. Zároveň byl na ně zkušebně nahráván obsah stránek a průběžně byla vyhodnocována jejich struktura i připravována náplň. Vzhledem k tomu, že již v počátcích byl o informace o památných stromech v Praze zájem a stránky postupně přestávaly svojí kapacitou dostačovat, bylo rozhodnuto přejít na placenou doménu.

Od 13. dubna 2010 začaly fungovat webové stránky s mnohem prestižnější doménou prvního stupně, kterou se stala národní koncovka cz - www.prazkestromy.cz. Tím byla zajištěna dostatečná kapacita stránek a rovněž bylo zrychleno

jejich načítání. Část obsahu byla přesunuta z původních stránek. Celkový obsah již byl lépe graficky upravován a postupně rozšiřován, aby byla výsledná podoba pro čtenáře co nejvíce přijatelná a přehledná. Stránky byly navíc významně doplněny o obrazový materiál.

Jejich aktualizace v tomto období probíhala pravidelně. Náročným procesem bylo umístit na stránky galerii všech památných stromů, která je jedinečná tím, že jsou v ní jednotlivé dřeviny zobrazeny v různých ročních obdobích. Tomuto úkolu nutně předcházely opakované návštěvy všech stromů v terénu.

Stránky získávaly na známosti a postupně se dostávaly do povědomí veřejnosti. Jedním z důležitých momentů byla instalace informačních tabulí k vybraným památným stromům nebo jejich skupinám, čímž se poprvé v historii dostaly informace o vybraných stromech přímo do terénu. Od té doby se o stránky začala zajímat i média, kterým rovněž byly poskytovány informace autorem webu. Podrobně se o této oblasti zmiňuje kapitola Mediální ohlasy o památných stromech Prahy.

V průběhu měsíců stránky prošly velkým vývojem. Jako důležitá se ukázala spolupráce s médii, protože jen díky ní se o stránkách dozvídá stále více lidí, kteří dříve o památných stromech v Praze takřka nic nevěděli.

S postupem času stoupala obliba stránek, což se projevilo na jejich návštěvnosti. Ta již od vzniku stránek každý měsíc výrazně narůstala. K tisícovce čtenářů za měsíc se přiblížil srpen 2010. Od té doby (s výjimkou listopadu) návštěvnost pod 1 000 lidí za měsíc nikdy nepoklesla. V září 2010 stránky vidělo 1 652, v říjnu téhož roku dokonce 1 886 návštěvníků. Poslední měsíc roku 2010 zaznamenal 1 179 a prvním měsícem roku 2011 shlédlo stránky 1 330 čtenářů. Únor 2011 byl ve znamení dalšího výrazného nárůstu – 1 818 a březnu vidělo stránky 2 664 lidí, což byl do té doby měsíční rekord. Ovšem od 1. do 18. dubna 2011 shlédlo stránky 2 757 čtenářů a březnový rekord byl již v polovině dubna překonán. Nejvíce lidí v celé historii stránek se ně podívalo dne 9. dubna 2011 – 1 101 lidí, kdy vyšel článek na serveru iDnes.cz o doporučených cyklistických trasách po památných stromech Prahy. Od vzniku stránek je vidělo k 18. dubnu 2011 vidělo **celkem 16 066 návštěvníků**.

4.3.2 Obsahová charakteristika internetových stránek

Důležitým kritériem při tvorbě stránek byla jasnost a přehlednost. Velký důraz je kladen na vlastní obsah stránek, bohatý fotografický doprovod a aktuálnost. Cílem není jen podávat informace a nejrůznější tipy na výlety, ale také přinášet novinky o dění v oblasti památných stromů v Praze.

Webové stránky prazskestromy.cz jsou jednou z příloh této práce, a proto je nejlepší si je prohlédnout, včetně aktuálních informací, které na ně byly umístěny po dopsání této práce.

Záhlaví stránek tvoří logo „Pražské památné stromy“ (podrobně popsáno níže) a několik obrázků památných stromů Prahy, které jsou zachyceny v různých ročních obdobích.

Po levé straně jsou záložky, ze kterých se kliknutím dostaneme k jejich informačnímu obsahu. Pod nimi je plugin (doplňkový modul, který rozšiřuje funkčnost aplikace) pro sociální síť Facebook. Níže je pole pro vyhledávání obsahu na stránkách a pod ním certifikát o tom, že jsou stránky archivovány Národní knihovnou ČR. Na pravé straně je umístěna sekce novinek, kde se objevují poslední přidané články, které byly umístěny na stránkách. Pod nimi bývají aktuality a důležitá oznámení. Uživatelé mají na stránkách možnost registrace, avšak veškerý obsah je dostupný i bez ní. Mezi pravým a levým sloupcem je hlavní část stránek, kde se zobrazuje text po kliknutí na příslušné záložky. Po zadání adresy se objeví hlavní stránka (Home). V zápatí stránek je umístěno počítadlo, které eviduje počty čtenářů, kteří stránky navštívili.

Na stránkách je možné najít následující:

Hlavní stránka (Home) je věnována krátkému úvodu do tématu a přináší aktuální informace o tom, co se momentálně v oblasti památných stromů děje. Upozorňuje pomocí přímých odkazů na důležité články na stránkách nebo na zprávy jiných serverů, kde se o památných stromech v Praze psalo.

Logo – Pražské památné stromy

Památné stromy v Praze dříve neměly jasnou tvář. Taková potřeba vyvstala v souvislosti s tvorbou webu, ale i s přípravou informačních tabulí k vybraným jedincům nebo jejich skupinám. Bylo žádoucí vytvořit logo, které by zvláště chráněné stromy v Praze zastřešilo a zároveň by se dalo využít pro jejich zviditelnění.

Na začátku bylo navrženo několik podob, jak by dané logo mohlo vypadat. Jednotlivé varianty byly konzultovány s mnoha odborníky a na základě jejich námětů byly upravovány. Poté byla zvolena nejlepší podoba, která by mohla důstojně památné stromy Prahy prezentovat. Předmětné návrhy byly rovněž představeny odboru ochrany prostředí pražského magistrátu, který se k současné podobě loga též přiklonil.

Základní tvar loga je vejcovitý a je vyplněn zelenou barvou (s nepatrným nádechem mořské zeleně). Do tvaru je vyříznuta schématická podoba listnatého stromu. V jeho koruně je v barvě celého loga umístěn text „Pražské památné stromy“. Tři slova jsou nad sebou a mírně přesahují okraj základního tvaru (obr. č. 3).

Logo je používáno ve spojitosti s propagací památných stromů Prahy. Je využito na internetových stránkách i na facebookových stránkách - Pražské památné stromy. Umístěno je na informačních tabulích, instalovaných u vybraných památných stromů nebo jejich skupin. Je používáno i na akcích, při nichž jsou představovány památné

Obrázek č. 3
Logo – Pražské památné stromy
zdroj: A. Rudl

stromy Prahy a při dalších podobných příležitostech (například výstavy). Logo se postupem času stalo symbolem památných stromů v Praze.

Facebookové stránky – Pražské památné stromy

Podrobně jsou popsány ve zvláštní kapitole.

Certifikát WebArchiv – archiv českého webu

Na konci listopadu roku 2010 byly internetové stránky prazkestromy.cz ohodnoceny významným certifikátem (obr. č. 4). Stránky byly vybrány Národní knihovnou ČR jako kvalitní zdroj, který by měl být uchováván do budoucna a stát se součástí českého kulturního dědictví. Stránky jsou archivovány několikrát ročně a jejich záznam je součástí České národní bibliografie a katalogu NK ČR.

Prestižní ocenění dodalo stránkám nový impuls k jejich soustavně probíhajícímu rozvoji. Zároveň je pro autora webu závazkem nadále intenzivně pracovat na projektu, stránky stále zdokonalovat a jejich obsah rozšiřovat.

Obrázek č. 4
Logo – WebArchiv
zdroj: Národní
knihovna ČR

Úvod je důležitý hlavně pro návštěvníky, jež jsou na stránkách poprvé. Přináší jejich stručnou charakteristiku a především podrobně popisuje jednotlivé záložky. Podává ucelený přehled o tom, co je možné na stránkách najít.

Aktuálně....! je název záložky, kde bývají umístěny důležité zprávy a oznámení. Objevují se zde například pozvánky na výstavy, jsou tu popisovány nově vyhlášené památné stromy nebo je podrobněji rozebíráno aktuální dění.

Pojem – památný strom vysvětluje a podává informace o tom, co je to památný strom, kteří jedinci se mohou památnými stát nebo o tom, do jakých kategorií je možné chráněné dřeviny rozdělit.

Vyhlašování a ochrana památných stromů seznamuje čtenáře s tím, kdo památné stromy vyhlašuje a jak daný proces probíhá. Je zde ukázka rozhodnutí o vyhlášení a znak, kterým jsou památné stromy v terénu ze zákona označovány. Záložku doplňují texty o ochraně stromů v minulosti, o první právní ochraně pražských stromů nebo o podmínkách ochrany památných stromů.

Význam památných stromů přibližuje důležitost a funkce těchto zelených velikánů.

Nový přehled stromů ukazuje plán se zakreslenými památnými stromy a je zde umístěn soubor se všemi vyhlášenými jedinci v Praze. Seznam stromů obsahuje název, druh, katastrální území, číslo parcely, obvod kmene, výšku stromu a zda je vyhlášen jedinec nebo skupina. Dendrometrické rozměry byly aktualizovány podle revize památných stromů, která proběhla v letech 2009–2010.

Grafy a rekordy přináší výsečový graf se zastoupením jednotlivých rodů památných stromů, které jsou v současné době vyhlášeny na území města, další se věnuje nárůstu jejich počtu během jednotlivých let. Zajímavou částí jsou rekordy pražských památných stromů, kde je uveden například strom s největším obvodem kmene, nejvyšší strom apod.

Unikátní galerie stromů obsahuje fotografie všech vyhlášených památných stromů. Jedinečná je tím, že jsou v ní zobrazeni chránění jedinci v různých ročních obdobích. Návštěvníci stránek se mohou podívat jak se jednotlivé stromy mění v průběhu roku. V galerii se také podle polohy GPS čtenáři dozví, kde přesně dané stromy rostou, což jim výrazně usnadní jejich nalezení přímo v terénu. Podstatná je též informace o tom, zda je strom přístupný bez omezení, s omezením a nebo je běžně nepřístupný. Zvlášť jsou označeny stromy, u kterých byly instalovány informační tabule. Podrobnější popis galerie je v samostatné kapitole.

Informační tabule. Záložka nám sděluje, u kterých jedinců nebo jejich skupin byly instalovány doplňující informace. Zakresleny jsou do přehledného plánu, ve kterém jsou očíslovány. Následuje seznam s rozdělením podle jejich umístění. Nejprve jsou zmíněny stromy rostoucí na pravém břehu Vltavy, poté na levém břehu. Pod názvem stromu nebo skupiny je naznačeno, o čem se na informační tabuli pojednává, kde ji najdeme (poloha GPS) a možnosti dopravy pro usnadnění přístupu pro návštěvníky. Podrobnější popis informačních tabulí je v samostatné kapitole.

Tipy na výlety podrobně popisují několik vycházek, které spojují vybrané památné stromy. Jednotlivé vycházky se nevěnují jen trasám, ale i historii významných svědků minulosti a souvislosti s jejich okolím. Na konci textu je plánek se zakreslenou trasou. Přímé odkazy umožňují dostat se rovnou do galerie stromů a podívat se na jedince, kolem nichž vycházka vede.

Kupříkladu jeden ze článků popisuje vycházku za památnou olší do Sobína, další nás inspiruje k návštěvě Satalic a Vinoře. Další varianta vycházky nám umožňuje poznat staré svědky minulosti v samém centru metropole. Kdo se raději podívá do klidnějších částí Prahy může využít vycházku „Za památnými stromy přírodního parku Říčanka“. Naše kroky budou v tomto případě směřovat z Dubče do Uhřetěvsi. Jiná vycházka představuje památné stromy Kamýku a Hodkoviček. Trasy stále přibývají a postupem času pokryjí celé území města, kde lze procházkou několik stromů vhodně propojit. Zajímavá je též večerní vánoční vycházka do obory Hvězda za osvětleným památným bukem.

Cyklistické trasy (nově) jsou pro milovníky jízdy na kole. Představeno je pět doporučených cyklistických tras spojujících vybrané památné stromy v okrajových částech města. Všechny trasy jsou graficky znázorněny v cyklistické mapě a jsou doplněny o obrázky stromů, které je možné v průběhu jízdy potkat, společně s údaji o obvodu kmene a výšce. Následuje podrobný popis cesty, podle kterého lze trasu absolvovat i bez mapy. Na své si však přijdou i turisté. Podle fotografií stromů

v mapce si mohou udělat představu, jak vybrané stromy vypadají a mohou se za konkrétním jedincem vypravit pěšky. Podrobnější text o cyklistických trasách je uveden v samostatné kapitole.

Zajímavosti přinášejí několik článků vztahujících se ke stromům. Lze si zde přečíst pověsti o pražských stromech, poslechnout písničky nebo se podívat na citáty, kde se objevuje tematika stromů. Další článek se podrobně věnuje Dni stromů, který se u nás již několik let slaví vždy 20. října.

Výstavy – shrnutí je záložka věnovaná výstavám o pražských památných stromech, proběhnuvších v uplynulém období. Je v ní pojednáváno o Dni stromů – 20. říjnu 2010, kdy byla výstava ve Středisku ekologické výchovy Toulcův dvůr v Hostivaři. Dále informuje o výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“, která probíhala ve dnech od 1. do 31. března 2011 v hale Škodova paláce pražského magistrátu v Jungmannově ulici, a není opomenuta ani ukázka z výše zmíněné výstavy, doplňující veletrh For Greenery, jenž se konal od 17. do 20. března 2011 na výstavišti v Letňanech.

Diskusní fórum nabízí několik témat vhodných pro libovolné vyjadřování.

Návštěvní kniha je prostorem, kde každý návštěvník může napsat cokoli, co se týká stránek a jejich tématu. Může se jednat o různé postřehy, náměty apod.

Soutěže nabízejí možnost zasoutěžit si s tematikou památných stromů Prahy a vyhrát nejrůznější odměny. Jsou zde soutěže, které právě probíhají nebo které již proběhly. První soutěží, která byla na webu uspořádána byla fotografická soutěž na téma „Pražské památné stromy“. Konala se od 1. července do 10. října (s prodloužením do 15. října) 2010. Účastníci mohli posílat libovolné fotografie památných stromů Prahy. Všichni soutěžící obdrželi hodnotné knižní ceny s tematikou přírody. Vyhlášení proběhlo 20. října 2010 na Den stromů v Toulcově dvoře v Hostivaři.

Před výše zmíněnou výstavou proběhla ještě v termínu od 12. října do 20. října 2010 vědomostní soutěž o volné vstupenky na Den stromů v Toulcově dvoře, včetně návštěvy výstavy o památných stromech v Praze.

Od 27. října 2010 do konce měsíce listopadu 2010 proběhla soutěž „Poznej památný strom a vyhráj!“. Soutěžící měli za úkol poznat strom na fotografii. První tři, kteří správně odpověděli, obdrželi drobné dárky s tematikou pražské přírody.

Od 5. února do 18. března 2011 proběhla soutěž, která byla pořádána ve spolupráci s veletrhem veřejné a městské zeleně, mobiliáře a vybavení – For Greenery – o volné vstupenky na uvedený veletrh, který se konal v termínu 17.–20. března 2011 v Pražském veletržním areálu Letňany. Každý, kdo zodpověděl tři jednoduché otázky, získal volnou vstupenku nejen na tento veletrh, ale i na další konané ve stejném termínu. Webové stránky prazkestromy.cz se po tuto dobu staly mediálním partnerem veletrhu For Greenery. Na léto 2011 je v plánu vyhlášení 2. ročníku fotografické soutěže na téma „Pražské památné stromy“.

Kontakt uvádí e-mailovou adresu na autora stránek. Návštěvníci mohou komunikovat přímo s tvůrcem stránek, pokládat mu dotazy nebo psát nejrůznější náměty. Adresa je hojně využívaná a stala se poradnou v oblasti památných stromů v Praze. Počtem námětů výrazně převyšuje „Diskusní fórum“ i „Návštěvní knihu“. Ukázalo se, že lidé mnohem více dávají přednost neveřejné korespondenci. E-mailová adresa prazskestromy@seznam.cz je tak v podstatě jedinou adresou, kde lze pokládat dotazy ohledně památných stromů v Praze a kde je na každý námět zaručena odpověď.

Mediální ohlasy jsou záložkou vzniklou v průběhu působení stránek. Jsou zde shromažďovány články, záznamy a reportáže, kde se pojednávalo o památných stromech v Praze. V záložce jsou vždy odkazy na konkrétní článek nebo reportáž a je tu možné načerpat mnoho informací, které se pomocí médií dostaly k veřejnosti. Uvedené texty nejsou zpravidla převáděny do standardních článků stránek, proto ten, kdo se chce o pražských památných stromech dozvědět co nejvíce, neměl by tuto záložku opomenout. Podrobně rozebrané mediální ohlasy jsou uvedeny v samostatné kapitole.

4.3.3 Galerie stromů na internetových stránkách

Návštěvníci internetových stránek prazskestromy.cz mají jedinečnou možnost se na všechny vyhlášené památné stromy podívat prostřednictvím „Unikátní galerie stromů“. Nikde jinde se tak snadno nedá najít, jak památné stromy v Praze vypadají. Galerie přináší jejich fotografie v různých ročních obdobích, takže můžeme sledovat proměnu jejich vzhledu během celého roku.

Jednotlivé stromy nebo jejich skupiny jsou očíslovány a seřazeny chronologicky podle data vyhlášení. Některá čísla jsou napsána barevně, aby čtenáři viděli, které galerie byly nedávno aktualizované o nové fotografie. Za číslem je název stromu (pokud se jedná o skupinu, je v závorce počet stromů) a dále následuje informace o přístupnosti. Písmeno „P“ podbarvené zeleně značí běžně přístupný strom. Písmena „OP“ podbarvená okrově symbolizují omezenou přístupnost. Znamená to, že strom je v naprosté většině případů vidět z veřejného prostranství, ovšem abychom se stromu mohli bezprostředně přiblížit, museli bychom požádat o svolení vlastníka pozemku, na kterém strom roste. Strom označený symbolem „N“, které má červenou barvu, signalizuje, že strom je běžně nepřístupný. Tímto symbolem jsou v galerii označeny pouze tři stromy. Zkratka „Tab.“, která je černě a zvýrazněna tučně, ukazuje, u kterých stromů je umístěna informační tabule s dalšími údaji ke stromu nebo skupině. Za některými názvy je napsáno „TIP“ v provedení červeného písma ve žlutém poli. To značí, že galerie se řadí k nejhezčím. Takovéto označení slouží spíše pro ty čtenáře, kteří uvedené stromy neznají a tudíž by nevěděli, na jaký se podívat jako první. Následuje název katastrálního území, kde jednotlivé stromy rostou, což je praktické pro rychlou orientaci čtenářů v galerii. Důležitým polem je sloupeček s textem „mapa“. Po kliknutí na něj se vždy u vybraného stromu ukáže

satelitní mapa, ve které je daný strom přehledně vyznačen, včetně polohy GPS. Informace o přesné poloze výrazně usnadňuje případnou návštěvu stromu. Posledním sloupečkem v tabulce je samotná galerie. Kliknutím na pole „foto“ u vybraného stromu se otevře nové okno s mnoha fotografiemi zvolené dřeviny.

Zpravidla první fotografií je dřevina v bezlistém stavu, při kterém je dobře vidět celkový tvar stromu a rozložení větví. Následují fotografie jarní, kde jsou lístky stromů jasně zelené. Letní fotografie ukazují stromy během jejich plné vegetace. To již není tolik patrná struktura větví, ovšem zelené listy mají zase jiné kouzlo. Podzimní fotografie galerii doslova rozzářily. Barvící se listy oznamují blížící se zimu, ale zároveň ukazují, že na podzim jsou stromy opravdu krásné. Po prohlédnutí fotografií je zřejmé, že každý jedinec se barví trochu jinak. V galerii je také možné najít fotografie ze zimního období, kdy okolí stromu obklopuje sníh, a na nich je opět vidět doba vegetačního klidu. Rozlišován je i pohled na jednotlivé velikány. Kromě zachycení celého stromu byla věnována pozornost i jeho koruně, kmeni, ale též detailům, jako jsou například větve, listy, borka, plody a podobně. Fotografie jsou v galerii řazeny nejen podle ročního období, ale také podle toho, co znázorňují. Nejprve bývá pohled na celý strom v různých ročních obdobích, následují snímky, na nichž je možné vidět pohledy do koruny a na kmen. Poslední fotografie obvykle patří detailům.

Naprostá většina fotografií pochází z roku 2010. Některé z nich jsou též z let 2008 a 2011. Galerie je průběžně doplňována o nové fotografie a jejich počet stále narůstá. K 31. březnu 2011 galerii tvořilo 105 položek, které obsahovaly celkem **867** fotografií.

Fotografie by měly být pěkné, aby návštěvníky inspirovaly k vycházkám nebo cyklistickým výletům za starými velikány. Proto byl kladen důraz na počasí a na načasování fotografování. Stromy byly nejčastěji zachycovány za jasného a slunečného počasí, kdy vyniká jejich majestátnost a krása. Jelikož počet památných stromů je již vysoký a rostou po celém městě, byly fotografovány postupně. Některé navíc rostou na soukromých pozemcích, proto bylo nejprve nutné získat kontakt na jejich vlastníka a následně si s ním podle časových možností domluvit schůzku. Nejsložitější v tomto ohledu bylo dostat se k dubu Karel v Kolodějích. Jeho návštěvě předcházela písemná žádost. Většina majitelů byla ochotná a umožnila vstup za účelem návštěvy a vyfotografování stromu. Galerie tedy nabízí i fotografie stromů, ke kterým veřejnost nemá běžně přístup.

Nejsložitějším obdobím pro fotografování je rašení stromů. Nejen, že každý rod dřevin raší jinak, ale i v rámci stejných druhů se načasování liší. Také podzim přináší jisté obtíže. Důležité je vystihnout moment, kdy je dřevina dostatečně zbarvená, ale zároveň ještě listy neopadaly. K tomu je navíc potřebné přičíst jasno a slunečno, a tak vychází jen pár dnů, kdy je možné se za stromy vypravit. Bezprostřední okolí také ovlivňuje výslednou podobu snímku. Vzhledem k těmto okolnostem je nutné některé jedince fotit v dopoledních hodinách, jiné naopak v hodinách odpoledních.

Jednotlivé stromy byly navštěvovány mnohokrát a fotografie v galerii jsou pouze úzkým výběrem z celkového počtu pořízených fotografií. Vzhledem k jedinečnosti, ale také atraktivitě, se galerie stala nejnavštěvovanějším článkem a stále přitahuje velikou pozornost.

4.3.4 Facebookové stránky – Pražské památné stromy

Mají-li webové stránky prazskestromy.cz inspirovat uživatele internetu k návštěvě památných stromů a nabízet jim je jako možné cíle jejich rekreačních aktivit, musí být moderní. Mnoho lidí začalo využívat ke komunikaci sociální sítě a také na nich tráví poměrně hodně času, proto bylo účelné se zaměřit i na tuto skupinu uživatelů internetu.

Jako první byla založena facebooková skupina s názvem „Pražské památné stromy“, která měla soustředit zájemce a obdivovatele starých stromů velkoměsta. V průběhu času se ukázalo, že vhodnější bude pro členy sociální sítě vytvořit facebookové stránky. Ty byly uvedeny do provozu v červenci 2010 a nesou název „Pražské památné stromy“.

Kdokoliv z uživatelů této sociální sítě, kdo s památnými stromy v Praze sympatizuje, může označit, že se mu „Pražské památné stromy“ „líbí“. Tím získá jedinečnou možnost být informován o dění v oblasti chráněných stromů v hlavním městě. Na všechny příspěvky pak může reagovat pomocí komentáře. Výhodou je, že účastník sociální sítě nemusí stránky prazskestromy.cz denně sledovat, protože nejdůležitější informace se mu samy nenásilnou formou zobrazují. Samozřejmě není cílem zahlcovat facebookové stránky každým novým článkem nebo novou událostí, která se v této oblasti udála. Zveřejňovány jsou jen ty nejdůležitější zprávy. Obvyklá frekvence zpráv se pohybuje v horizontu jednoho až dvou týdnů. Samotné webové stránky jsou však aktualizovány a doplňovány častěji.

Je možné říci, že facebookové stránky se těší veliké oblibě. Stále totiž přibývá těch uživatelů, kteří označí, že se jim téma „líbí“. Nutno dodat, že na ně zavítají i další uživatelé Facebooku, rámcově se s tematikou seznámí a zjistí, že v Praze je pěkná příroda a případně je to inspiruje se na staré dřeviny podívat. Počet uživatelů sociální sítě, kteří aktivně sympatizují s „Pražskými památnými stromy“, postupně přibývá. Ovšem mezi aktuálními příznivci nejsou zdaleka všichni, kteří památné stromy obdivují a zároveň podporují. Jsou zde jen ti, kteří se na Facebooku zaregistrovali.

K 18. dubnu 2011 sympatizovalo s facebookovými stránkami „Pražské památné stromy“ **276** lidí.

4.3.5 Přínos internetových stránek a komunikace s veřejností

Internetové stránky byly založeny proto, aby přinášely komplexní informace o památných stromech v Praze a rozšířily počet zájemců o ně. Ukázaly a popsaly možnosti, kam se za památnými stromy podívat, a to jak pěšky, tak i na kole.

„Unikátní galerie stromů“ příjemnou formou představuje, jak nejstarší a nejmohutnější stromy města vypadají. To vše je vytvářeno nejen pro obyvatele města, ale i pro turisty. Stránky jsou též zaměřeny na školní mládež a jejich využití je vhodné i při školní výuce. Zvláště pro environmentálně zaměřené předměty jsou webové stránky vítaným doplňkem.

Dalo by se říci, že webové stránky jsou již v takové podobě, že v podstatě suplují informování o památných stromech, která bývají podávána jednotlivými vyhlášovateli. Na stránkách hlavního města Prahy je uveden pouze přehled vyhlášených stromů se základními faktografickými údaji, ale kdo by se chtěl podívat na jejich fotografie či získat nějaké tipy na výlety, tak to na jejich stránkách nenajde. V tomto ohledu je web velice originální a průkopnický. To se ukázalo například na konci srpna 2010, kdy hlavní město vyhlásilo pro studenty středních škol soutěž na téma památné stromy v Praze, jejíž cílem bylo zábavnou formou studenty s památnými stromy seznámit. Studenti měli hledat velikány v terénu a vždy se ve skupince u nich fotografovat. To se promítlo do zvýšené návštěvnosti stránek, protože na nich jsou stromy v „Unikátní galerii stromů“ ukázány včetně polohy GPS, což výrazně studentům usnadnilo práci. Také obecné informace uváděné na stránkách se mnohdy staly důležitým podkladem pro tvorbu prezentací, které jednotlivé školy do soutěže posílaly.

Stránky se v průběhu několika měsíců po svém vzniku poměrně rychle rozšířily mezi značný okruh uživatelů internetu. Zatímco Pražané se zajímají o tipy na procházky a výlety na kole, návštěvníci z jiných regionů na nich nacházejí inspiraci a také je velmi populární galerie stromů.

Čtenáři mají několik možností, jak mohou komunikovat a vyjadřovat se ke stránkám. Nejvyužívanější formou přímé komunikace je e-mailová adresa prazskestromy@seznam.cz. Na ni přichází velký počet e-mailů, z nichž některé chválí webové stránky, jiné se dotazují na podrobnější informace, další přinášejí konkrétní návrhy na vyhlášení nových památných stromů nebo upozorňují na jiné zajímavé dřeviny. Tyto podněty jsou oznamovány na odbor ochrany prostředí pražského magistrátu, kde jsou dále posuzovány. Ze všech návrhů na nové památné stromy jeden výrazně převažuje. Tím je cedr libanonský, který roste v Praze 4 v Braníku v ulici U Dubu. Nezávisle na sobě již mnoho čtenářů v průběhu roku 2010, ale i v průběhu roku 2011 na cedr upozorňovalo. Je pravdou, že po jeho shlednutí každý nabude dojmu, že by měl být pod zvláštní ochranou. Roste v blízkosti plotu na soukromém pozemku a je pěkně viditelný z ulice. Na základě tipů od čtenářů autor webu podal již na konci října roku 2010 návrh na vyhlášení stromu za památný. Byla shledána jeho výjimečnost, a proto by měl být ještě v tomto roce vyhlášen jako památný. Přes e-mail komunikují i média, která pro své výstupy potřebují více informací nebo přímý rozhovor s autorem stránek. Na všechny podněty je řádně odpovídáno.

Dále se mohou čtenáři stránek vyjadřovat v „Diskusním fóru“ a „Návštěvní knize“. Zde už jejich dotazy a náměty vidí všichni uživatelé. Všechny názory jsou zvažovány a určují další směřování stránek. Jde o to, aby byly stránky co nejvíce komunikativní. V tomto směru se ukázalo jako vhodné zavedení facebookových stránek.

Informace o památných stromech Prahy byly šířeny i osobní komunikací. Na konci srpna 2010 autor diplomové práce přijal pozvání od Veroniky Voldřichové ze sdružení Ornita na Setkání ředitelů škol, koordinátorů EVVO a pedagogů v Národním institutu dětí a mládeže (Sámova 3, Praha 10 – Vršovice), které se konalo 7. září 2010. Svým příspěvkem na téma „Památné stromy v Praze a možnosti jejich využití pro výuku“ se autor zařadil mezi ostatní řečníky. Některé pedagogy téma velice oslovilo a 22. října 2010, v týdně, kdy byl Den stromů, vyprávěl autor této práce žákům základní školy Husinec-Řež o památných stromech a jejich významu. V průběhu celého dopoledne se vystřídalo několik tříd a podle věku bylo vždy nutné obsah přednášky přizpůsobit. Pro zpestření bylo povídání doprovázeno četnými fotografiemi, které byly použity z výstavy, která se konala 20. října 2010 na Den stromů v Toulcově dvoře v Hostivaři. Pozvání do základní školy bylo přímo od ředitelky Mgr. Bohunky Vrchotické.

Také výstava o památných stromech, která proběhla v březnu na pražském magistrátu, zaujala mnoho pedagogických pracovníků. Autor této práce byl kontaktován ředitelkou základní školy Nedašovská na Zličíně Mgr. Janou Kuhnovou a dne 1. dubna 2011 přednášel tamějším žákům o památných stromech v Praze. Povídání bylo doplněno názornými fotografiemi vybraných chráněných velikánů. Téma památných stromů zaujalo i vedoucí pobočky Městské knihovny v Praze-Stodůlkách Martu Kravčíkovou. V této knihovně proběhla dne 1. dubna 2011 akce Noc s Andersenem, která se konala po celé republice. Zde bylo její téma zaměřeno na stromy. Pozvání přijal autor této práce, který ten večer dětem vyprávěl o památných stromech Prahy. Mluvené slovo doprovodily fotografie nejstarších a nejmohutnějších dřevin města.

4.4 Informační tabule u památných stromů Prahy

Informace o památných stromech v Praze nebyly donedávna nikde souhrnně sepsané. Tato skutečnost se změnila během léta roku 2010, kdy byly na 18 místech instalovány tabule, které přinesly fakta a zajímavosti k vybraným památným stromům.

Záměrem bylo, aby se veřejnost mohla dozvědět historii a podrobnosti k jednotlivým stromům přímo v terénu, které by se tak staly atraktivnějším cílem nejrůznějších vycházek, výletů a cyklistických vyjížděk. Tyto tabule mohou posloužit i v rámci výuky ve školách.

Aby bylo možné zahájit vlastní tvorbu informačních tabulí, bylo nutné nejprve získat údaje a souvislosti k jednotlivým památným stromům. Ty autor práce čerpal z mnoha různých zdrojů – knihovny, archivy, kronikáři, úřady městských částí,

vlastníci stromů, lidé, kteří by mohli o předmětných dřevinách něco vědět a dřívější vlastní poznatky. Informace byly získávány osobní návštěvou, telefonicky nebo také písemnou korespondencí.

Zároveň bylo jednáno s odborem ochrany prostředí Magistrátu hlavního města Prahy, aby byla příprava tabulí spojena i s jejich následnou instalací přímo ke stromům. Na základě několika jednání, která probíhala od konce roku 2009, bylo domluveno, že snaha tvořit tabule nebude směřovat „do šuplíku“. Na začátku procesu bylo též nutné rámcově dohodnout jejich výslednou podobu. V té souvislosti se hovořilo o formátu tabulí, grafických prvcích, zaměření a stylistické podobě textu a o rozsahu obrazového doprovodu. Důraz byl kladen i na samotnou výrobu tabulí. Zohledňovány byly materiálové možnosti a s tím související upevnění k malému státnímu znaku, kterým jsou památné stromy ze zákona označeny. Přihlédnuto bylo i k možnému vandalismu, kterým jsou podobné aktivity do jisté míry ohroženy.

Během zjišťování údajů k jednotlivým stromům, které bylo vzhledem ke svému charakteru výrazně časově náročné, se postupně začal tvořit jejich seznam. Ten neměl vynechat nejvýznamnější památné stromy města, ale zároveň musel zohlednit dostupnost jedinců. Příkladem může být dub Karel, který roste v zámecké oboře v Kolodějích. Přestože je historie tohoto nejmohutnějšího a pravděpodobně nejstaršího stromu v Praze velice bohatá a poučná, instalovat u něj informační tabuli by nebylo správným krokem. Nachází se ve veřejnosti nepřístupné oboře pod tamějším zámekem a není ani viditelný z nedaleké komunikace.

Výběr byl prováděn pečlivě, aby nebyli opomenuti významní jedinci, ale zároveň aby tabule přinášely pro čtenáře zajímavé informace. Snahou bylo shromáždit i dobový obrazový materiál, který by sloužil k porovnání stromů s dřívějším stavem. Nakonec bylo po konzultacích s odborem ochrany prostředí pražského magistrátu zvoleno 18 míst, kde budou tabule umístěny, a to buď u solitérních jedinců nebo u celé skupiny.

Rozběhla se intenzivní práce na připravovaných informačních tabulích, která probíhala už od listopadu roku 2009 do června 2010. Nešlo jen o shromáždění materiálů, fotografování a hledání dobových snímků po archivech. Bylo také nutné seznámit se s příslušným grafickým programem a celé téma do této podoby zpracovat.

V průběhu bádání, které někdy připomínalo až detektivní práci, bylo zjištěno mnoho nových poznatků. Celá řada z nich nebyla předtím nikde publikována a tabule tak přinesly úplně nové informace. Rovněž o dobových fotografiích, které mnohé tabule doplňují, nikdo předtím nevěděl a ani se je nesnažil vyhledat. Vždy se však naráželo na problém, jak vůbec dohledat mladší jedince dnes památných stromů. Před desítkami let totiž ještě tak pozoruhodní nebyli. Práce si vyžádala návštěvu mnoha archivů, v nichž by snad nikdo ani nečekal, že by tam mohla být fotografie stromu. Příkladem může být archiv Českého muzea hudby, kam všichni předchozí badatelé chodili za účelem hudební nauky a s ní souvisejících témat, nikoliv hledat fotografie dnes památného platanu u Velkopřevorského paláce.

Po vyhotovení textů a grafické podoby byly tabule kontrolovány odborem ochrany prostředí pražského magistrátu. Po jejich schválení byla odborem vybrána firma, která je vytiskne a umístí na pevnou podložku. Tabule byly poté autorem dle požadavků firmy převedeny do formátů vhodných pro tisk. Upravován byl veškerý text a všechny obrázky. Výsledné tabule byly opatřeny fólií, aby byly chráněny před vandalismem. Dále bylo nutné rozmyslet jejich umístění do terénu. Některé byly připevněny již na stávající stojan se státním znakem, u jiných musel být stávající znak ze země vyjmut a nahrazen novým, který byl na vyšší konstrukci a na který již bylo možné příslušnou tabuli umístit (foto č. 1). Někdy byly ještě kontaktováni vlastníci stromů, aby o připevnění tabule věděli. Ve dvou případech bylo složitější najít cestu k domluvě. Magistrát hlavního města Prahy financoval pouze vytisknutí tabulí a jejich instalaci do terénu. K náročné přípravě a grafické úpravě nebylo v tomto ohledu přihlédnuto.

4.4.1 Charakteristika informačních tabulí

Tabule byly připravovány tak, aby byly srozumitelné široké veřejnosti. Pozornost byla věnována jak textové části, tak i obrazovému doprovodu. Tabule mají formát A3.

V záhlaví je rozlišeno, zda se jedná o jeden strom nebo o jejich skupinu. Rovněž je doplněno logem „Pražské památné stromy“, které všechny tabule sjednocuje. Následuje název jedince nebo celé skupiny. Pod ním je hlavní text, jenž přibližuje daný strom nebo skupinu a pojednává o něm včetně souvislostí k místu, na kterém roste. Text je členěn na odstavce a důležité údaje jsou označeny tučně. Každý věnuje nemalou pozornost obrazové části. I v této souvislosti je na čtenáře pamatováno. Tabule jsou doplněny mnoha fotografiemi, a to jak současnými, tak dobovými.

Návštěvníci se mohou podívat, jak daný strom vypadá i v jiném ročním období a například na fotografii v mimo vegetační období si mohou povšimnout struktury a rozložení větví předmětné dřeviny. Na některých tabulích jsou dobové fotografie, aby příchozí mohli porovnat dřívější a současný stav stromu. Na několika tabulích jsou velikáni zachyceni na kresbách, což je oproti fotografii jistým zpestřením. Například dub letní u hájovny v Čimickém háji je zachycen na dobovém snímku z roku 1926, dále je na tabuli umístěna kresba z roku 1969 a je zde i fotografie z roku 2008. Čtenář si tak může porovnat, jak se strom během jednotlivých let měnil.

Na každé tabuli jsou v zeleném poli napsány faktografické údaje k popisanému jedinci nebo skupině. Je zde uveden latinský a český název dřeviny a evidenční číslo stromu podle Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, která vede

Foto č. 1
**Informační tabule u platanu
javorolistého na Kampě**
zdroj: A. Rudl

ústřední seznam památných stromů v republice. Pokud se tabule vztahuje k více jedincům, pak je uveden jejich počet. Následuje katastrální území, kam příslušný strom spadá, poloha v souřadnicích GPS, obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí, který je z poslední revize památných stromů z let 2009–2010. Napsána je i výška stromů, odhadované stáří a datum vyhlášení. Na konci je stručně vyjmenován důvod ochrany konkrétního stromu nebo celé skupiny.

Na většině tabulí je též umístěn odstavec s názvem „Víte, že...?“, kde jsou různé zajímavosti k tématu. Například u hraničních stromů se návštěvníci dozví, co jsou hraniční stromy a jak byly důležité. U jiných velikánů je možné se například dozvědět, jaké rody dřevin mají v Praze největší zastoupení, o záchraně genofundu památných stromů a spoustu dalších poznatků.

V nejspodnější části tabule je umístěno logo „Pražská chráněná příroda“ a logo Magistrátu hl. m. Prahy, včetně uvedení autora tabulí, roku realizace a internetových adres www.prazskestromy.cz a www.praha-mesto.cz.

4.4.2 Přínos informačních tabulí

Často se stává, že určitý památný strom kolemjdoucího zaujme. Podle malého státního znaku zjistí, že je památný, ale nic víc už se o něm nedozví, a přitom by jistě uvítal nějaké doplňující informace. Právě tuto mezeru nové informační tabule odstraňují, byť jen u vybraných jedinců. To, že jsou tabule přímo v terénu a tam podávají informace, je pozitivní v tom, že se tyto stromy mohou stát cílem četných procházek nebo dokonce projížděk na kole. Neopomenutelný je i vzdělávací motiv tabulí, které rozšiřují povědomí o těchto jedincích a lidé si jich mohou více vážit. Stromy jsou nejdůležitější složkou městské přírody a zvláště těch „památných“ bychom si měli neobyčejně považovat, protože to jsou často nejstarší a nejmohutnější stromy celého města.

Tabule se dobře uplatní i v rámci environmentálního vzdělávání. Žákům a studentům přiblíží stromy v souvislostech, ukážou jim jak jejich historii, tak minulost místa, na kterém rostou a objasní, co všechno už strom zažil. Podpoří to také myšlenku, že i v hlavním městě je příroda, které bychom si měli vážit. Vzhledem k tomu, že tabule jsou po celém městě, mohou oslovit velký počet obyvatel. Ti mohou památný strom objevit i necíleně a na základě internetové adresy se pak dozví o dalších místech, kde se dají tabule nalézt.

Právě toto propojení s webovými stránkami prazskestromy.cz je z hlediska celkového významu tabulí velice důležité. Internetové stránky tvorbu tabulí v podstatě zastřešují, ale zároveň podávají velké množství dalších zajímavostí a důležitých faktů.

Nelze opomenout ani to, že mnohé tabule přinesly do té doby nepublikované informace. Dobové fotografie, které je doplňují, jsou rovněž názornou ukázkou toho, jak se stromy v průběhu svého života mění. Tabule jsou úplně prvními informacemi, které byly u památných stromů v Praze umístěny přímo v terénu. Propojením historie

se současností i pomocí dobových fotografií jsou inspirací i pro jiné regiony České republiky.

5.4.3 Doplnující texty k jednotlivým informačním tabulím

Jak již bylo zmíněno, na základě mnoha kritérií bylo vybráno 18 lokalit, kam byly instalovány informační tabule. Vzhledem k tomu, že někteří jedinci rostou ve skupinách, tak tabule pojednávají celkem o 70 stromech. Dvanáct tabulí je umístěno na pravém a šest na levém břehu řeky Vltavy v Praze (obr. č. 5).

Následující text doplňuje další údaje ke stromům, u kterých byly instalovány informační tabule, které jsou v příloze této práce zmenšené na formát A4. U předmětných stromů je hodnocen aktuální stav a jsou připojeny i další informace, jenž se na tabule nevešly. Pozornost je věnována možnostem dopravy i jejich využití pro výuku.

Předkládané hodnocení aktuálního stavu je souhrnem za celý rok 2010, v jehož průběhu byly stromy několikrát navštíveny, a to v různých ročních obdobích. Z každé návštěvy byly zapisovány poznámky, jejichž souhrn je uveden níže.

Hodnocení památných stromů, u kterých byly instalovány informační tabule:

Číslo tabule a název – označuje pořadové číslo tabule a její název

Číslo dřeviny – udává číslo, pod kterým je strom nebo skupina uvedena v přehledu stromů a v galerii stromů na stránkách prazskestromy.cz

Počet jedinců – říká, ke kolika jedincům se informační tabule vztahuje

Charakter výskytu – udává formu výskytu stromů a dělí se na tyto skupiny:

solitéra – samostatně rostoucí strom

skupina – dva a více samostatně rostoucích stromů

jedinec v porostu – strom rostoucí v porostu dřevin nebo na jeho okraji

skupina v porostu – dva a více stromů rostoucích v porostu nebo na okraji porostu jiných dřevin

Číslo parcely – udává číslo parcely, na které strom roste

Jméno vlastníka – vlastník stromu na jehož pozemku chráněná dřevina roste

Popis lokality – slovní upřesnění místa, kde se strom nebo skupina nachází

Přístupnost – informace o omezení volného přístupu ke stromu nebo skupině

Doprava – popis doporučené dopravy ke stromu nebo skupině

Využití pro výuku – doporučení pro využití stromu při školní výuce a environmentální výchově

Využití pro rekreaci – zhodnocení využití dřeviny pro rekreační účely (je-li uvedeno, že strom nebo jejich skupina je cílem vycházek po památných stromech, jsou tím myšleny vycházky uvedené na DVD Památné stromy Prahy nebo na webu prazskestromy.cz)

Zdravotní stav – jde o zhodnocení z hlediska narušení kořenového systému, kmene a větví; počítá se také přítomnost růstových defektů, zjištěná mechanická poškození a napadení patogenními organismy

Použitá stupnice dle Kolaříka (2005):

0 – výborný

1 – dobrý (defekty malého rozsahu bez vlivu na stabilitu nosných prvků)

2 – zhoršený (narušení zásadnějšího charakteru)

3 – výrazně zhoršený (souběh defektů, vyžaduje stabilizační zásah; často snižuje perspektivu hodnoceného stromu)

4 – silně narušený (bez možnosti stabilizace, zkrácená perspektiva)

5 – havarijní (aktuální riziko rozpadu)

Vitalita – charakterizuje strom z hlediska jeho fyziologické aktivity; hodnotí se parametry ukazující na jeho životaschopnost – možnost reagovat na vlivy prostředí a bránit se napadení patogenními organismy; hlavními hodnocenými parametry jsou defoliace (odlistění) koruny, fázový model růstu, vývoj sekundárních výhonů

Použitá stupnice hodnocení dle Kolaříka (2005):

0 – výborná

1 – mírně narušená

2 – zřetelně narušená (stagnace růstu, prosychání koruny v okrajových oblastech)

3 – výrazně snižená (začínající ústup koruny, odumřelý vrchol koruny)

4 – zbytková vitalita (větší část koruny odumřelá)

5 – odumřelý strom

Zdroje možného ohrožení – popisuje možná rizika, která danému stromu hrozí

Navrhovaná opatření – možnosti dalšího ošetření dřeviny a úpravy jejího okolí, které by vedly ke zlepšení zdravotního stavu a vitality

Sadovnická hodnota – klasifikační kód vycházející z klasifikace dle Machovce (1983)

1 – nejhodnotnější dřeviny, dřeviny dlouhověkých taxonů, s rozměrnou a kompletní korunou, zcela zdravé a nepoškozené, vyžadující mimořádných ohledů, kompoziční akcenty budoucí kompozice, tyto by měly být zachovány prakticky ve všech případech

2 – velmi hodnotné dřeviny, dřeviny dlouhověkých taxonů, s rozměrnou a pouze nevýznamně redukovanou korunou, vitální, bez známek poškození a chorob ohrožujících existenci v dlouhodobém výhledu, cenné dřeviny, nepominutelná kostra sadovnických úprav

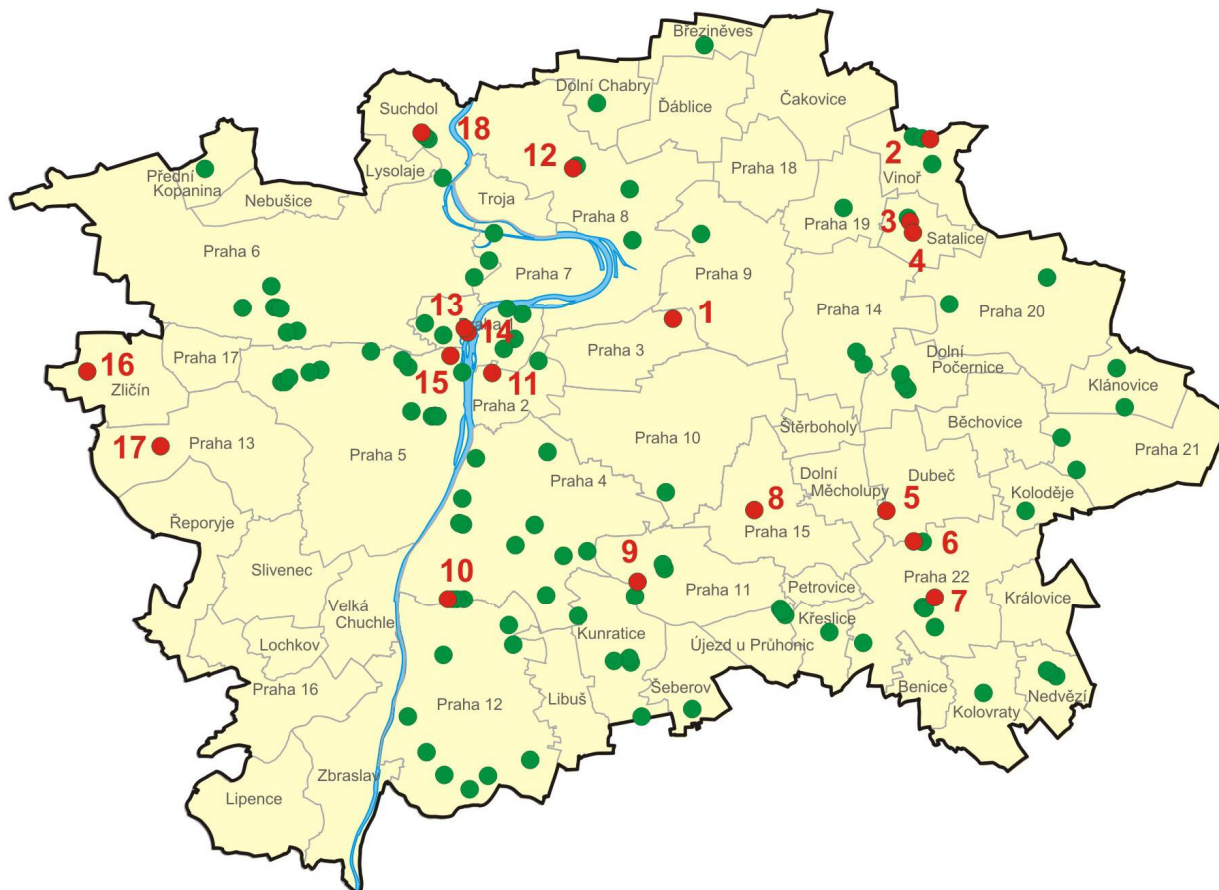
3 – průměrné dřeviny, s průměrnou vitalitou, s předpoklady k alespoň střednědobé existenci a dřeviny zdravé a vitální, ale podprůměrné velikosti

4 – dřeviny podprůměrné, s nápadně sníženou vitalitou, významně deformovanou korunou, určené k odstranění v krátkodobém výhledu

5 – dřeviny nevyhovující, silně poškozené, odumírající a odumřelé, určené k bezprostřednímu odstranění

Provozní bezpečnost – popisuje v jakém stavu je strom ohledně provozní bezpečnosti vzhledem ke svému okolí

Obrázek č. 5

Orientační plánek s rozmístěním informačních tabulí u památných stromů v Praze

Čísla na plánu odpovídají jednotlivým informačním tabulím, které jsou v příloze.

Doplňující texty k nim jsou uvedeny níže.

zdroj: A. Rudl

Informační tabule č. 1 – Cedr atlaský Na Balkáně

číslo dřeviny: 13

počet jedinců: 1

charakter výskytu: solitéra

číslo parcely: 1919/1

jméno vlastníka: Tělovýchovná jednota Spoje Praha, Na Balkáně 812, Praha 3

popis lokality: cedr roste na Žižkově v lokalitě Na Balkáně v areálu tenisových kurtů TJ Spoje Praha

přístupnost: přístup není omezován

doprava: nedaleko je tramvajová zastávka Chmelnice, kde zastavují linky č. 1, 9 a 16

využití pro výuku: introdukovaná (nepůvodní) dřevina u nás, cedr byl dovezen zásluhou Dendrologické společnosti z Holandska, význam a využití cedru

využití pro rekreaci: vhodný cíl vycházek, poměrně vzácná a exotická dřevina v našich oblastech, rozšíření obzorů veřejnosti, cedr udržuje antimikrobiální mikroklima

zdravotní stav: 0 – výborný

vitalita: 0 – výborná

zdroje možného ohrožení: zvýšený sešlap v okolí kmenu, neukázněnost návštěvníků – odlamování větví

navrhovaná opatření: v blízkosti stromu umístit natrvalo lavičku

sadovnická hodnota: 1

provozní bezpečnost: výborná, ač je kolem cedru zvýšený pohyb lidí, strom není pro ně žádným rizikem

Informační tabule č. 2 – Miranovy duby ve Ctěnickém háji

číslo dřeviny: 35

počet jedinců: 11

charakter výskytu: skupina v porostu

číslo parcely: 704/1

jméno vlastníka: Lesy České republiky, lesní závod Mělník, Kokořínská 2021, Mělník

popis lokality: duby rostou ve Ctěnickém háji severně od lesní cesty z Vinoře do Ctěnic, po které vede žlutě značená turistická trasa

přístupnost: bez omezení

doprava: v blízkosti je autobusová zastávka Moravanská, kam jezdí linka č. 302 od metra C Letňany. Přijít můžeme i přímo ze středu Vinoře (zastávka Vinořský hřbitov). Od metra C Letňany tam jezdí linky č. 259 a 378, od metra B Vysočanská či metra C Prosek přijíždí i linka č. 375

využití pro výuku: duby vysazeny na památku selského povstání, které proběhlo v roce 1775, Josef Miran – vůdčí osobnost selského povstání, památné stromy spojené s významnými osobnostmi

využití pro rekreaci: vhodný cíl vycházek, kolem stromů vede žlutě značená turistická trasa a cyklotrasa č. A263, stromy jsou součástí vycházek po památných stromech, kolem dubů vede doporučená cyklistická trasa č. 1 po památných stromech, samotný háj je oázou zeleně na okraji Prahy

zdravotní stav: 1 – dobrý

vitalita: 1 – mírně narušená

zdroje možného ohrožení: přestože stromy dominují lesnímu porostu, jsou jím zastíňovány

navrhovaná opatření: pravidelný průklest mláží v nejbližším okolí památných jedinců

sadovnická hodnota: 2

provozní bezpečnost: dobrá

Informační tabule č. 3 – Duby letní v Satalické bažantnici

číslo dřeviny: 63+77

počet jedinců: 3

charakter výskytu: skupina v porostu

číslo parcely: 924

jméno vlastníka: Hl. m. Praha; svěšená správa nemovitosti ve vlastnictví obce: Městská část Praha-Satalice, K Radonicům 81/3, 190 15

popis lokality: duby rostou na centrálním palouku Satalické bažantnice

přístupnost: bez omezení

doprava: v blízkosti bažantnice je autobusová zastávka Satalická obora, kde zastavuje linka č. 186 spojující metro B (Černý Most, Rajská zahrada) s metrem C Letňany, Střížkov, Nádraží Holešovice) a dále linka č. 376 jedoucí od metra C Letňany

využití pro výuku: nejmohutnější dub připomíná původní barokní osnovu Černínského panství, význam bažantnic

využití pro rekreaci: vhodný cíl vycházek, kolem skupiny stromů vede žlutě značená turistická trasa, dále naučná stezka spojující Satalice a Vinoř, stromy jsou součástí vycházek po památných stromech, kolem dubů vede doporučená cyklistická trasa č. 1 po památných stromech, bažantnice společně s Vinořským parkem jsou významnou oblastí pro krátkodobou rekreaci

zdravotní stav: 1 – dobrý

vitalita: 2 – zřetelně narušená

zdroje možného ohrožení: vandalismus

navrhovaná opatření: pravidelná kontrola vázání v korunách

sadovnická hodnota: 2

provozní bezpečnost: dobrá

Informační tabule č. 4 – Lípy u kapličky sv. Anny v Satalicích

číslo dřeviny: 41

počet jedinců: 4

charakter výskytu: skupina

číslo parcely: 76

jméno vlastníka: Římskokatolická církev, Arcibiskupství pražské, farní úřad, Praha 9

popis lokality: lípy rostou v Satalicích na veřejném prostranství kolem kaple sv. Anny u autobusové zastávky Satalická obora

přístupnost: bez omezení

doprava: u lip je autobusová zastávka Satalická obora, kde zastavuje linka č. 186 spojující metro B (Černý Most, Rajská zahrada) s metrem C (Letňany, Střížkov, Nádraží Holešovice) a dále linka č. 376, která jede od metra C Letňany

využití pro výuku: stromy doplňující sakrální stavby, pověst o založení kaple, porovnání dřívějšího a současného stavu lip, péče o staré stromy

využití pro rekreaci: vhodný počátek vycházek, u lip začíná žlutá turistická značka, stromy jsou součástí vycházek po památných stromech, kolem lip vede doporučená cyklistická trasa č. 1 po památných stromech, společně s blízkými lavičkami je ideální místo k odpočinku

zdravotní stav: 2 – zhoršený

vitalita: 1 – mírně narušená

zdroje možného ohrožení: vandalismus, nerespektování podmínek ochrany

navrhovaná opatření: pravidelně kontrolovat stav

sadovnická hodnota: 2

provozní bezpečnost: dobrá, kvůli ní byla již postupně snižována výška korun

Informační tabule č. 5 – Jasan u kostela sv. Petra v Dubči

číslo dřeviny: 26

počet jedinců: 1

charakter výskytu: solitéra

číslo parcely: 2

jméno vlastníka: Hl. m. Praha; svěřená správa nemovitosti ve vlastnictví obce: Městská část Praha-Dubeč

popis lokality: jasan roste na Lipovém náměstí před vstupem do kostela sv. Petra

přístupnost: bez omezení

doprava: v blízkosti je zastávka autobusů MHD Dubeček, zastavují zde linky č. 111 a 329 jedoucí od metra A Skalka a linka č. 240, která spojuje metro B Černý Most s metrem C Háje

využití pro výuku: strom vysazen při rekonstrukci kostela v roce 1868, původně byly před kostelem dva jasany, v roce 1945 jeden poražen a použit na stavbu barikády, zvyk vysazovat stromy při důležitých událostech, porovnání dobové fotografie se současným stavem

využití pro rekreaci: strom je součástí vycházek po památných stromech, kolem jasanu vede doporučená cyklistická trasa č. 1 po památných stromech, nedaleko vede naučná stezka Dubeč-Uhříněves a modrá turistická značka

zdravotní stav: 1 – dobrý

vitalita: 1 – mírně narušená

zdroje možného ohrožení: vandalismus, blízkost silnice

navrhovaná opatření: vzhledem ke stanovišti pravidelně odstraňovat suché větve z koruny

sadovnická hodnota: 2

provozní bezpečnost: dobrá

Informační tabule č. 6 – Duby na hrázi Podleského rybníka

číslo dřeviny: 65

počet jedinců: 8

charakter výskytu: skupina v porostu

číslo parcely: 1674

jméno vlastníka: Pozemkový fond České republiky, Ve Smečkách 33, Praha 1

popis lokality: rozvolněné stromořadí dubů letních se nachází na hrázi Podleského rybníka u Uhříněvsi

přístupnost: bez omezení

doprava: rybník se stromořadím je mezi městskými částmi Dubeč a Uhříněves, které spojuje naučná stezka a modrá turistická značka. Výchozím místem může být autobusová zastávka Dubeček v Dubči nebo Picassova v Uhříněvsi, případně vlaková stanice Praha-Uhříněves

využití pro výuku: po dokončení rybníka byly často hráze osazovány duby, aby je zpevňovaly, dále biologický a ekologický význam stromů na hrázích, aleje jako krajinné dominanty

využití pro rekreaci: duby jsou součástí vycházek po památných stromech, kolem nich vede doporučená cyklistická trasa č. 1 po památných stromech, naučná stezka Dubeč-Uhříněves a modrá turistická značka, okolí vhodné ke krátkodobé rekreaci, součást přírodního parku Říčanka

zdravotní stav: 1 – dobrý (jeden z dubů je torzem 4 – silně narušený)

vitalita: 1 – mírně narušená (jeden z dubů je torzem 4 – zbytková vitalita)

zdroje možného ohrožení: vandalismus (týká se torza), případné dlouhodobé vypuštění vody z rybníka

navrhovaná opatření: občasné odstraňování vybraného keřového patra z porostu hráze

sadovnická hodnota: 2

provozní bezpečnost: dobrá (jeden z dubů je torzem – u něj zhoršená), avšak neohrožující procházející návštěvníky

Informační tabule č. 7 – Hraniční dub Uhříněveského panství

číslo dřeviny: 58

počet jedinců: 1

charakter výskytu: jedinec v porostu

číslo parcely: 1758/1, 1758/2

jméno vlastníka: Pozemkový fond České republiky, Ve Smečkách 33, Praha 1; Výzkumný ústav živočišné výroby, Přátelství 815, Praha-Uhřetěves

popis lokality: dub roste na okraji přírodní památky Obora v Uhřetěvsi, při cestě na Netluky

přístupnost: bez omezení

doprava: zhruba 500 m od dubu je autobusová zastávka Nové náměstí, kam přijíždí linky od metra C Háje nebo metra A Depo Hostivař

využití pro výuku: význam hraničních stromů a jejich ochrana, hraniční protokoly, přírodní památka Obora v Uhřetěvsi

využití pro rekreaci: strom je součástí vycházek po památných stromech, kolem dubu vede doporučená cyklistická trasa č. 1 po památných stromech, v jeho okolí je chráněné území přírodní památka Obora v Uhřetěvsi, součást přírodního parku Říčanka

zdravotní stav: 2 – zhoršený

vitalita: 2 – zřetelně narušená

zdroje možného ohrožení: stínění okolních dřevin

navrhovaná opatření: vystavění nízkého plotu v okolí dubu, který zamezí zhutňování a narušování bezprostředního okolí báze kmene

sadovnická hodnota: 2

provozní bezpečnost: dobrá

Informační tabule č. 8 – Švehlův dub v Hostivaři

číslo dřeviny: 33

počet jedinců: 1

charakter výskytu: solitéra

číslo parcely: 2241/1

jméno vlastníka: Antonín Švehla a Anna Švehlová, Pražská 6/13, Praha 10

popis lokality: dub roste v bývalém Švehlově sadě u zahradního domku situovaném na východ od ulice K Horkám

přístupnost: příchod k bezprostřední blízkosti stromu je omezen

doprava: nedaleko je autobusová zastávka Hostivařské náměstí, kam směřují linky č. 122, 175, 177 a 181 například od stanice metra C Opatov, ale přijíždějí i z jiných směrů

využití pro výuku: historický význam – pod dubem sedával Antonín Švehla společně Tomášem Garrigue Masarykem, krajinná dominanta, významný habitus

využití pro rekreaci: strom může být pěkným cílem vycházek, nedaleko od něj prochází naučná stezka – Stezka historií Hostivaře a přes louku je přírodní památka Meandry Botiče, dub je součástí přírodního parku Hostivař-Záběhlce

zdravotní stav: 0 – výborný

vitalita: 0 – výborná

zdroje možného ohrožení: nevhodné využívání okolí stromu majitelem pozemku

navrhovaná opatření: -

sadovnická hodnota: 1

provozní bezpečnost: výborná

Informační tabule č. 9 – Hraniční kunratický dub letní

číslo dřeviny: 19

počet jedinců: 1

charakter výskytu: jedinec v porostu

číslo parcely: 862

jméno vlastníka: Hlavní město Praha
popis lokality: dub roste na okraji Kunratického lesa směrem k obchodnímu centru Chodov
přístupnost: bez omezení
doprava: nedaleko dubu je stanice metra linky C Chodov, která je vzdálena několik minut chůze, dále je v blízkosti autobusová zastávka Petýrkova (linky 177, 197, 293)
využití pro výuku: k dubu se váže pověst o výsadbě, hraniční stromy a jejich úloha, stromy a výstavba
využití pro rekreaci: strom je součástí vycházek po památných stromech, kolem dubu vede doporučená cyklistická trasa č. 2 po památných stromech, v jeho blízkosti vede naučná stezka Kunratický les a modrá turistická značka, komplex Kunratického lesa je vhodný pro krátkodobou rekreaci
zdravotní stav: 1 – dobrý
vitalita: 2 – zřetelně narušená
zdroje možného ohrožení: v letních měsících strom trpí suchem
navrhovaná opatření: vyměnit asfaltový chodník pod jeho korunou za propustnou dlažbu, během parných letních dnů dub dle potřeby zavlažovat
sadovnická hodnota: 2
provozní bezpečnost: dobrá

Informační tabule č. 10 – Stromořadí dubů letních v Hodkovičkách

číslo dřeviny: 94
počet jedinců: 12
charakter výskytu: skupina
číslo parcely: 1056/5, 1056/6
jméno vlastníka: Hlavní město Praha
popis lokality: duby tvoří jednořadé stromořadí při ulici V Lučinách, alej začíná na křižovatce Na Dlouhé mezi a pokračuje ve směru po toku Zátíšského potoka
přístupnost: bez omezení
doprava: nedaleko je autobusová zastávka Zátíšská, kam jezdí linka č. 253 od metra B Smíchovské nádraží nebo můžeme využít zastávku V Mokřinách nebo Klánova, odkud nás doveze linka č. 121 například z Braníka nebo od k metra C Budějovická
využití pro výuku: biologický a ekologický význam stromořadí, krajinný prvek malebného údolí a jeho historie, historické souvislosti s výsadbou aleje
využití pro rekreaci: strom je součástí vycházek po památných stromech, kolem dubů vede doporučená cyklistická trasa č. 2 po památných stromech, celé údolí je vhodné k procházkám
zdravotní stav: 1 – dobrý
vitalita: 1 – mírně narušená
zdroje možného ohrožení: -
navrhovaná opatření: bezprostřední okolí dubu na křižovatce (ulic V Lučinách, Na Dlouhé mezi) nahradit místo asfaltu propustnou dlažbou
sadovnická hodnota: 2
provozní bezpečnost: výborná

Informační tabule č. 11 – Platan javorolistý na Karlově náměstí

číslo dřeviny: 18

počet jedinců: 1

charakter výskytu: solitéra

číslo parcely: 2418/1

jméno vlastníka: Hlavní město Praha

popis lokality: platan roste na Karlově náměstí zhruba v jeho středové části severně od ulice Ječná

přístupnost: bez omezení

doprava: v blízkosti je stanice metra B Karlovo náměstí, kam také přijíždí několik tramvajových linek z různých směrů

využití pro výuku: historie a okolnosti vzniku náměstí, založení parku, záchranná „rekonstrukce“ platanu, která mu prodloužila život, nejznámější památný strom v Praze, netradiční rozložení větví

využití pro rekreaci: strom je součástí vycházek po památných stromech, v blízkosti stromu je v parku mnoho laviček sloužící pro odpočinek

zdravotní stav: 3 – výrazně zhoršený

vitalita: 3 – výrazně snižená

zdroje možného ohrožení: vandalismus, v souvislosti s velkým pohybem lidí kolem stromu, zatěžování stromu sedáním na vodorovnou větev, která již musela být podložena

navrhovaná opatření: bezodkladně vybudovat okolo stromu ochranný plůtek, aby se tím zamezilo jeho poškozování a snížilo výrazné zhutňování půdy

sadovnická hodnota: 2

provozní bezpečnost: dobrá

Informační tabule č. 12 – Dub letní u hájovny v Čimickém háji

číslo dřeviny: 74

počet jedinců: 1

charakter výskytu: solitéra

číslo parcely: 613

jméno vlastníka: Hlavní město Praha

popis lokality: dub roste u hájovny v Čimickém háji na křižovatce cest

přístupnost: bez omezení

doprava: k dubu můžeme přijít od autobusové zastávky Čimický háj (linky 102, 144, 152, 177 a 200) jedoucí od metra C Kobylisy nebo od zastávky Vozovna Kobylisy (tramvaje č. 14 a 25) + příměstské autobusové linky

využití pro výuku: nejstarší dub celého lesního komplexu, doupný strom, biologické a ekologické funkce starých stromů, porovnání dobové fotografie a kresby se současným stavem

využití pro rekreaci: strom je na frekventovaném místě a kolem něj prochází zelená turistická značka a také doporučená cyklistická trasa č. 4 po památných stromech, v blízkosti je situováno lesní dětské hřiště, za hájovnou na okraji lesního porostu je další památný dub, ke kterému je možné se též bez omezení podívat

zdravotní stav: 3 – výrazně zhoršený

vitalita: 3 – výrazně snižená

zdroje možného ohrožení: pobyt puštíka v jeho dutině se v dlouhodobém horizontu projevuje na snižování stability stromu

navrhovaná opatření: dub bude mít v blízké době problémy se stabilitou, zabezpečit dub proti případnému pádu pomocí konstrukce by bylo účelné, avšak nákladné

sadovnická hodnota: 3

provozní bezpečnost: zhoršená

Informační tabule č. 13 – Beethovenův platan u Velkopřevorského paláce

číslo dřeviny: 12

počet jedinců: 1

charakter výskytu: solitéra

číslo parcely: 249

jméno vlastníka: Suverénní řád Maltézských rytířů – České velkopřevorství

popis lokality: platan roste v zahradě Velkopřevorského paláce, část koruny se naklání nad Velkopřevorské náměstí a zastřešuje Lennonovu zeď

přístupnost: platan je přístupný od jara do podzimu, kdy je otevřena zahrádka tamější kavárny, v ostatním období můžeme o vstup požádat majitele pozemku, celá koruna je však vidět z Velkopřevorského náměstí

doprava: na Velkopřevorské náměstí se dostaneme od tramvajových zastávek Hellichova nebo Malostranské náměstí (linky 12, 20 a 22)

využití pro výuku: k platanu se váže pověst o jeho vysazení, v průběhu celého života je spojen s hudbou, údajně pod ním sedával skladatel Beethoven, koncertní a divadelní představení, korunou zastřešuje Lennonovu zeď, platan zmiňován i v krásné literatuře

využití pro rekreaci: strom je součástí vycházek po památných stromech, přitahuje pozornost turistů, kteří se chodívají dívat na Lennonovu zeď, je nejmohutnějším a nejstarším platanem v celé Praze a jedním z nejstarších a nejkrásnějších v republice

zdravotní stav: 0 – výborný

vitalita: 1 – mírně narušená

zdroje možného ohrožení: -

navrhovaná opatření: pravidelně kontrolovat zdravotní stav

sadovnická hodnota: 1

provozní bezpečnost: dobrá

Informační tabule č. 14 – Platan javorolistý na Kampě

číslo dřeviny: 15

počet jedinců: 1

charakter výskytu: solitéra

číslo parcely: 778/1

jméno vlastníka: Hlavní město Praha

popis lokality: platan roste v parku na ostrově Kampa naproti Lichtenštejnskému paláci

přístupnost: bez omezení

doprava: na Kampu se dostaneme od tramvajových zastávek Hellichova nebo Malostranské náměstí (linky 12, 20 a 22), případně od tramvajové zastávky Újezd, kde zastavují navíc linky č. 6 a 9

využití pro výuku: historie ostrova a jeho dřívější využití, osobnosti, které mohli pod platanem procházet

využití pro rekreaci: strom je součástí vycházek po památných stromech, vzhledem k exponovanému místu přitahuje pozornost kolemjdoucích, kteří parkem prochází

zdravotní stav: 0 – výborný

vitalita: 0 – výborná

zdroje možného ohrožení: zhutnění půdy sešlapem v okolí báze kmene

navrhovaná opatření: zvážit možnosti zamezení nadměrnému sešlapu v okolí báze kmene

sadovnická hodnota: 1

provozní bezpečnost: výborná

Informační tabule č. 15 – Platan javorolistý v zahradě Kinských

číslo dřeviny: 15

počet jedinců: 1

charakter výskytu: solitéra

číslo parcely: 3134

jméno vlastníka: Hlavní město Praha

popis lokality: platan roste při hlavním vchodu do zahrady Kinských na Smíchově

přístupnost: bez omezení

doprava: nejbližší zastávkou je Švandovo divadlo (tramvajové linky č. 6, 9, 12, 20, autobus č. 176 jedoucí od metra B Karlovo náměstí)

využití pro výuku: historie místa a zakládání zahrady, která je významným krajinářským dílem, kniže Rudolf Kinský, porovnání stavu platanu na dobové fotografii s dnešním stavem

využití pro rekreaci: strom je součástí vycházek po památných stromech, roste na frekventovaném místě, svojí mohutností upoutává návštěvníky, kteří vcházejí do zahrady

zdravotní stav: 1 – dobrý

vitalita: 0 – výborná

zdroje možného ohrožení: sešlap v okolí báze kmene

navrhovaná opatření: pravidelná kontrola zdravotního stavu

sadovnická hodnota: 1

provozní bezpečnost: výborná

Informační tabule č. 16 – Rodová lípa srdčitá v Chabech

číslo dřeviny: 1

počet jedinců: 1

charakter výskytu: solitéra

číslo parcely: 339

jméno vlastníka: Olga Rollerová, Eva Lebedová, Věra Fricová

popis lokality: lípa roste na rohu na pozemku zemědělské usedlosti Chaby směrem na Stodůlky

přístupnost: lípa je vidět od cesty, která vede podél osady Chaby ke krteňskému kostelu, pro přístup do bezprostřední blízkosti stromu je potřeba požádat o svolení majitele pozemku

doprava: procházkou se k lípě dostaneme od metra B Stodůlky – jdeme západním směrem a cesta nás k osadě dovede, jinou možností je přijít od Shopping parku Zličín, kde obejdeme obchod Tesco a od něj směřujeme k jihu

využití pro výuku: první vyhlášený památný strom v Praze, rodová lípa, účta přenášená z generace na generaci

využití pro rekreaci: kolem stromu prochází doporučená cyklistická trasa č. 5 po památných stromech, zajímavý objekt procházek například při cestě ze Stodůlek ke krteňskému kostelu

zdravotní stav: 2 – zhoršený

vitalita: 1 – mírně narušená
zdroje možného ohrožení: tlaková větvení v koruně stromu
navrhovaná opatření: pravidelně kontrolovat zdravotní stav, při jeho zhoršování uvažovat o bezpečnostních vazbách
sadovnická hodnota: 2
provozní bezpečnost: dobrá

Informační tabule č. 17 – Olše lepkavá v Sobíně

číslo dřeviny: 59
počet jedinců: 1
charakter výskytu: solitéra
číslo parcely: 272/1
jméno vlastníka: Jaromír Kalous, Hostivická 3, Praha 5 – Sobín, Ludmila Vlasáková, Blatnická 14, Praha 5 – Sobín
popis lokality: olše roste v prodloužení ulice Blatnická na křižovatce bývalých úvozových cest při vodoteči, je krajinnou dominantou, viditelná je již z dálky
přístupnost: bez omezení
doprava: do Sobína jezdí autobusy č. 257 a 306 od konečné metra B Zličín, nejlepší je vystoupit na zastávce Blatnická
využití pro výuku: kolektivizace v Československu a její důsledky, výjimečnost olše jako památného stromu, krajinné dominanty a jejich význam
využití pro rekreaci: kolem stromu prochází doporučená cyklistická trasa č. 5 po památných stromech, nedaleko je přírodní památka Hostivické rybníky s jejíž návštěvou se dá olše spojit
zdravotní stav: 1 – dobrý
vitalita: 1 – mírně narušená
zdroje možného ohrožení: vysychání vodoteče
navrhovaná opatření: pravidelně kontrolovat zdravotní stav
sadovnická hodnota: 2
provozní bezpečnost: dobrá

Informační tabule č. 18 – Stromořadí lip v Gagarinově ulici

číslo dřeviny: 7
počet jedinců: 19
charakter výskytu: skupina
číslo parcely: 2383
jméno vlastníka: Městská část Praha-Suchdol
popis lokality: jednořadé stromořadí je ve středu ulice Gagarinova na Suchdole
přístupnost: bez omezení
doprava: na Suchdol jezdí autobusové linky 107, 147 a 359 od konečné metra A Dejvická, od zastávky Kamýcká jdeme Suchdolskou ulicí a na první křižovatce zatočíme vlevo
využití pro výuku: význam zeleně v ulicích, lípa jako národní strom, porovnání dobových snímků se současností
využití pro rekreaci: lípy poskytují v době vegetace stín a ulice je proto vyhledávaným cílem procházek, klidná komunikace je též vhodná pro jízdu na kole
zdravotní stav: 1 – dobrý
vitalita: 1 – mírně narušená
zdroje možného ohrožení: zhutňování okolí stromů jízdou vozidel

navrhovaná opatření: zamezit parkování automobilů mezi stromy, rozšíření rabátka v okolí lip na úkor zúžení komunikace, pravidelně kontrolovat zdravotní stav

sadovnická hodnota: 2

provozní bezpečnost: dobrá

4.5 Doporučené cyklistické trasy po památných stromech Prahy

Památné stromy se mohou stávat zajímavým cílem jízdy na kole, a to jak pro jednotlivce, tak skupinky lidí nebo rodiče s dětmi. Cykloturistika začíná být u nás čím dál více populární. Při úvahách, kam vyrazit na kole, se nabízejí i památné stromy jako dílčí cíl celého putování. Staří svědkové minulosti mohou být vhodnou zastávkou pro odpočinek a obohatit každého o nové poznatky a souvislosti. K tomu slouží informační tabule, které byly instalovány u vybraných památných stromů.

V průběhu roku 2010 bylo vytipováno několik doporučených cyklistických tras, které by vhodně propojily vybrané památné stromy na území metropole. Trasy byly jejich autorem několikrát prověřovány a vždy se hledalo co nejoptimálnější řešení. Jejich vedení předcházelo studium cyklistické sítě, která je v současnosti v hlavním městě vyznačena. Pozornost byla zaměřena i na doporučené nebo prověřované cyklistické trasy, které jsou vyznačené v cyklistické mapě vydávané již několikátý rok pražským magistrátem.

Navržené trasy byly poté konzultovány s příslušnými odborníky na cyklistickou dopravu v Praze. Téma i samotné vedení tras bylo probíráno i s předsedou Komise Rady HMP pro cyklistickou dopravu s Ing. Pavlem Polákem z odboru kanceláře primátora.

Na základě těchto diskuzí bylo zvoleno pět doporučených cyklistických tras, které jsou v podstatě nadstavbou nad stávající vyznačené trasy v terénu. Důraz byl kladen na to, aby trasy vedly spíše v okrajových částech celé metropole. Samotné centrum města není cyklistice příliš nakloněné, tudíž nebylo uvažováno o trase, která by vedla středem města.

Trasy jsou vedeny po stávajících cyklostezkách nebo využívají klidnější komunikace či cesty. Cílem byla i dobrá dostupnost začátků a konců tras. V naprosté většině případů jednotlivá putování za zelenými velikány začínají a končí přímo u stanic metra, kam je možné se s kolem vždy bez problému dopravit. To ještě více zvyšuje atraktivitu tras.

Magistrát hl. m. Prahy shledal nápad ukázat památné stromy ze sedla kola a nabídnout obyvatelům nebo návštěvníkům města nové tipy na výlety za velice dobrý a v plánu je vydání pěti skládacích letáčků (pro každou trasu jeden), ve kterých budou cesty za stromy zakresleny, společně s textem, který podrobně popíše vždy předmětnou trasu. Letáčky budou doplněny fotografiemi stromů a základními údaji k nim. Vzhledem k povolební situaci na pražském magistrátu byla realizace, která měla být původně zvládnuta do konce roku 2010, prozatím odložena.

Aby již pro začátek cyklistické sezóny v roce 2011 byly trasy připraveny, rozhodl se autor práce trasu sám graficky zpracovat a již od konce ledna roku 2011

byly postupně umístovány na webové stránky prazskestromy.cz do záložky „Cyklistické trasy“. Na plánu s trasou zakreslenou do cyklistické mapy je vždy ke každému stromu přiřazena fotografie s uvedením obvodu kmene a výšky stromu. Je možné vidět, jak dřevina vypadá, což umožňuje její snadné nalezení. Podrobně popsaná trasa, včetně souřadnic GPS jednotlivých stromů nebo skupin je taktéž důležitá pro snadné absolvování výletu. Čtenáři stránek si mohou trasy prohlédnout a plánu s podrobným popisem cesty vytisknout.

4.5.1 Stručná charakteristika doporučených cyklistických tras

Podrobné popisy jednotlivých cyklistických tras jsou uvedeny v záložce „Cyklistické trasy“ na webu prazskestromy.cz, který je přílohou diplomové práce.

Trasa č. 1 – Za památnými stromy východního okraje metropole

Z Letňan přes Kbely, Vinoř, Satalice, Kyje, Hostavice, Dolní Počernice, Dubeč, Uhřetěves, Pitkovice a Křeslice na Háje

Trasa má začátek u stanice metra C Letňany a končí u stanice metra C Háje. Cestu je možné ukončit nebo zahájit i u stanice metra B Rajská zahrada, případně na vlakových zastávkách linek S1, S3 a S9, kolem kterých vede. Její délka je zhruba 40 km (z Letňan k Rajské zahradě 14 km, z Rajské zahrady na Háje 26 km). Počtem kilometrů je ze všech nejdelší a zároveň můžeme během projížďky potkat i nejvíce památných stromů – celkem 58 jedinců.

Trasa č. 2 – Za památnými stromy jižního okraje metropole

Z Opatova, přes Chodov, Kunratice, Libuš, Cholupice, Točnou a Komořany do Modřan

Trasa má začátek u stanice metra C Opatov a končí v Modřanech nedaleko vlakové zastávky. Její délka je zhruba 25 km a v průběhu jízdy je možné vidět 26 památných stromů.

Trasa č. 3 – Za památnými stromy jižní části metropole

Z Roztyl přes Krč, Kamýk, Hodkovičky, Braník a Podolí na Palackého náměstí

Trasa začíná u stanice metra C Roztyly a končí u stanice metra B na Palackého náměstí. Její délka je zhruba 21 km a v průběhu jízdy budete moci vidět 27 památných stromů.

Trasa č. 4 – Za památnými stromy v severní části metropole

Z Proseka přes Střížkov, Ďáblice a Dolní Chabry do Kobylis

Trasa začíná u stanice metra C Prosek a končí u stanice metra C Kobylisy. Její délka je zhruba 11 km a je ze všech tras nejkratší. V průběhu jízdy je možno spatřit 5 památných stromů.

Trasa č. 5 – Za památnými stromy západní části metropole

Z Liboce přes Řepy a Zličín do Sobína a pak přes Stodůlky do Jinonic

Trasa začíná u tramvajové zastávky Vozovna Vokovice, kam je možné se během víkendů, svátků a v okrajových časech pracovních dnů dopravit s kolem tramvají od stanice metra A Dejvická. Putování končí u stanice metra B Jinonice, ale lze ji zkrátit, případně zahájit na dalších stanicích metra, kolem kterých prochází (Zličín, Stodůlky, Hůrka). Její délka je zhruba 28 km a v průběhu jízdy je možné vidět 18 památných stromů.

4.5.2 Přínos doporučených cyklistických tras

Možnost putovat po památných stromech Prahy na kole je úplnou novinkou. Dříve zeleným velikánům nebyla věnována pozornost a ani nebyly zakreslovány do map nebo systematicky fotografovány. Jejich potenciál nebyl v tomto směru využit. Lidé si nemohli jednoduše najít, kde památné stromy rostou, natož se podívat na jejich fotografie v různých ročních obdobích. Po detailním zmapování všech památných stromů hlavního města autorem této práce bylo jasné, že se dají využít i pro krátkodobou rekreaci při jízdě na kole.

Doporučené cyklistické trasy jsou ideálními tipy na projížďky za poznáním, během kterých není nutné opouštět hranice města. Velcí pamětníci historie jsou příjemným místem pro krátká zastavení. Trasy dokazují, že i v Praze je ještě pěkná příroda, a zavedou návštěvníky na zajímavá místa v okrajových částech metropole.

Z průzkumu, který si nechala udělat Technická správa komunikací hl. m. Prahy v září roku 2010, vyplývá, že alespoň jednou za rok vyrazí na kole v hlavním městě 424 tisíc Pražanů a nutno podotknout, že každým rokem toto číslo roste. Právě doporučené cyklistické trasy, které jsou tématicky zaměřené na památné stromy, mohou klidně toto číslo do budoucna navýšit.

Jednotlivé trasy je možné zkrátit nebo prodloužit dle konkrétních potřeb výletníků. Velikou výhodou je, že trasy mají začátky a konce u stanic metra, čímž jsou ideálně dostupné. Jsou novou možností, jak lze využít památné stromy pro rekreační vyžití obyvatel nebo návštěvníků města.

4.6 DVD Památné stromy Prahy

Významným mezníkem v oblasti informování o starých velikánech města bylo vydání DVD Památné stromy Prahy, které vzniklo v prosinci roku 2010. Jeho příprava však soustavně probíhala již od počátku minulého roku. Autoři si vytyčili cíle – shromáždit nejvíce informací o památných stromech Prahy a zprostředkovat tak informace učitelům pro výuku environmentální výchovy a vlastivědy. Také šlo o poskytnutí spousty nových poznatků všem milovníkům a přátelům pražské přírody.

Bylo nutné vyhledat co nejvíce údajů a souvislostí k předmětným zeleným velikánům a následně je zprostředkovat zajímavou a přitažlivou formou. Popis jednotlivých stromů například doplňuje velké množství fotografií dřevin proměňujících se v různých ročních obdobích a názorně ukazují, jak vypadají nejstarší stromy hlavního města.

Obsah média je členěn do několika témat:

a) Památné stromy

Záložka přináší obecné informace a základní pojmy o památných stromech, zároveň představuje jednotlivé druhy vybraných stromů, které jsou doplněny perokresbami. Věnována je pozornost i některým významným stromům, které dosud za památné vyhlášeny nebyly. Se symbolikou stromů se setkáváme na každém kroku. Několik příkladů můžeme najít v článku s názvem „Stromy neživé“.

b) Památné stromy Prahy

Záložka nabízí přehlednou tabulku jednotlivých památných stromů, jejich skupin nebo stromořadí. V ní je možné najít orientační název stromu, druh, katastrální území, ve kterém roste, číslo parcely pozemku, obvod kmene (cm), výšku (m) a podle počtu poznáme zda-li byl strom vyhlášen jako jedinec nebo skupina. Na interaktivní mapě je zakreslena jejich lokalizace. O jedincích je možné si přečíst podrobné informace, včetně dopravy k nim, podívat se na bohatý fotografický doprovod nebo na perokresbu.

c) Vlastivědné vycházky Prahou

Vybrané památné stromy spojují vycházky. Turista se dozví mnoho informací o jedincích, v souvislostech s historií místa na kterém rostou, a také o dalších přírodních zajímavostech nacházejících se poblíž cesty. Trasa vycházky je vždy zakreslena do plánu. Na interaktivní mapě je vyznačena lokalizace vycházek. Následuje též přehled stromů nebo jejich skupin, u kterých jsou umístěny informační tabule vytvořené v rámci této práce.

d) Galerie kreseb stromů

V galerii je možné si samostatně prohlédnout výběr perokreseb památných i nepamátných stromů na území hl. m. Prahy.

e) Literatura o stromech

Obsahuje ukázky vybraných našich i zahraničních publikací o památných stromech.

f) Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku

Záložka ukazuje historickou knihu Jana Evangelisty Chadta (Ševětínského) z roku 1913, která popisuje 320 vzácných stromů.

g) Památné stromy v umění

V galerii je umístěno několik příkladů děl českých malířů, na kterých stromy představují důležitou část jejich uměleckého díla.

h) Zábava a poučení

V této části je keltský stromový horoskop, ve kterém se každý dozví podle data narození k jakému stromu patří a jaké má tím pádem vlastnosti. V testu je možné si ověřit a prohloubit své znalosti o památných stromech, které vycházejí z údajů na DVD. Zábavnou formou je možné se seznámit s řadou památných stromů

prostřednictvím stromového pexesa. Hra má 18 dvojic stejných vyobrazení pražských památných stromů. U každé nalezené dvojice se zobrazí stručný komentář.

ch) Info

Informační záložka patří ediční poznámce, odkazům na další zdroje o památných stromech, informace o autorech jednotlivých částí média a nápovědě k DVD.

Na jeho tvorbě se podílelo několik autorů. Jeho editorem byl RNDr. Jan Němec, k dalším autorům textů patří Ing. Vít Gajdůšek, Ing. Pavel Kyzlík, Ing. Bohumil Reš a Bc. Aleš Rudl. Kresby jsou dílem Ing. Pavla Štěrby a Taťány Pajerové. Fotografie poskytli Ing. Pavel Kyzlík a Bc. Aleš Rudl. Redakci a grafické zpracování zastupuje Ing. Vít Gajdůšek. Pro Magistrát hl. m. Prahy vydalo EnviTypo v prosinci roku 2010.

DVD Památné stromy Prahy bylo následně v průběhu ledna roku 2011 distribuováno Magistrátem hl. m. Prahy například na odbory životního prostředí jednotlivých správních celků na území Prahy (Praha 1 – Praha 22), na Útvar rozvoje města hl. m. Prahy, vybraná pracoviště vysokých škol (včetně České zemědělské univerzity v Praze), některé základní a střední školy, vybrané nestátní neziskové organizace, ostatní menší městské části na území Prahy a do knihoven. Určité množství je k dispozici přímo pro veřejnost v informačních střediscích magistrátu (na Mariánském náměstí 2 a v Jungmannově ulici 29/35).

Autor této práce se na přípravě DVD podílel jak texty, tak i fotografiemi. Napsal celkem 73 textů o jednotlivých památných stromech, což je 72 % z celkového počtu popisovaných položek, kterých je 102. Zabýval se především těmi, které rostou na pravém břehu Vltavy v Praze. Poskytl tím podrobné informace o 141 jedincích. Dále přispěl 8 vycházkami, které spojily dohromady 100 památných stromů. Rovněž se podílel na přípravě kapitoly „Zábava a poučení“, kde vytvořil znalostní test o památných stromech Prahy. Přispěl velikým množstvím fotografií, které doplnily texty k jednotlivým památným stromům. Od autora této práce jich je na DVD celkem 871, což tvoří 77 % z celkového počtu fotografií. Médium obsahuje celkem 1071 fotografií památných stromů.

DVD bylo slavnostně pokřtěno dne 10. února 2011 v rámci Lesnického podvečera, který pořádala Česká lesnická společnost a její základní pobočka Dendrologická Dobřichovice. Akce proběhla v domě Českého svazu vědecko-technických společností na Novotného lávce na Praze 1.

4.6.1 Přínos DVD Památné stromy Prahy

Médium, které bylo vydáno na konci roku 2010, je prvním souborným materiálem, který se podrobně zabývá památnými stromy Prahy. Prezentuje důležitou součást přírody hlavního města, které nebyla donedávna věnována pozornost.

DVD shrnuje tematiku památných stromů z několika úhlů pohledu a jedním z jeho klíčových uživatelů jsou právě školy a další vzdělávací zařízení. Jeho těžištěm

jsou vlastivědné vycházky, které propojují vybrané památné stromy. Kromě povídání o nich se také věnují blízkému okolí a dalším přírodním zajímavostem, a tak přispívají ke komplexnímu poznání daného místa.

Podrobné informace k jednotlivých stromům, včetně fotografií, tvoří nejrozsáhlejší položku celého média a přináší nejkonkrétnější informace, které byly pracně získávány z různých zdrojů, podobně jako příprava informačních tabulí. DVD je přílohou této práce proto, že se její autor na něm významnou měrou podílel jak texty, tak i fotografiemi. Právě toto detailní zjišťování údajů ke stromům lze spatřovat jako velký přínos do celé problematiky. Na DVD jsou však i jiné zajímavé informace, které jsou uvedeny výše u jeho popisu. Také je možné si zahrát stromové pexeso, podívat se na keltský horoskop či si vyzkoušet získané vědomosti v testu o památných stromech Prahy.

Vznikl tím důležitý materiál, který by měl vyústit vydáním knihy o památných stromech v Praze. Samotné DVD se od začátku distribuce těší velkému zájmu, proto na konci dubna 2011 proběhne jeho dotisk v podobě 2. vydání.

4.7 Historie a současná péče o památné stromy Prahy

Podle Čermákové v minulosti chyběl profesionální přístup, který by stromům ulehčil těžké stanovištní podmínky ve městě a navíc jim i šetrným způsobem prodlužoval život. Veřejnou zeleň v naprosté většině spravovaly Sady, lesy a zahradnictví, Technická správa komunikací, Správa pražských hřbitovů, ale i Dopravní podnik. Údržba stromů spočívala mnoho let pouze v odřezávání ulomených či okolí ohrožujících větví. Chyběla jakákoliv systematická péče. Stromy, které byly za první republiky upravené zahradníky řezem na hlavu, byly postupně ponechány svému osudu. Vše se svádělo na nedostatek financí a pracovníků. Význam péče o stromy byl v průběhu let zoufale podceňován.

První zlepšení bylo v roce 1975, kdy byl vytvořen zvláštní tým vývojových pracovníků pod vedením RNDr. Boženy Gregorové, CSc. v podniku Sady, lesy a zahradnictví, který se zabýval zkoušením a ověřováním různých technologií prodlužujících životnost stromu. Těmi byly různé způsoby vyčištění napadených částí dřeva, následné konzervace obnažených částí dřevin nebo i vázání korun stromů proti jejich rozlomení. K prvním exemplářům ošetřených dřevin patřil například platan na Karlově náměstí (Čermáková et al., 2002). Jak probíhala jeho „záchranná rekonstrukce“ je popsáno na informační tabuli přímo u platanu, která je rovněž přílohou diplomové práce. Informace na ní uvedené byly sepsány na základě rozhovoru s paní Gregorovou.

Podle Čermákové v roce 1992 navštívila odbor životního prostředí Magistrátu hl. m. Prahy paní Herbertová (Švýčarka žijící v USA), která jako první systematicky provozovala arboristické práce. Zajímala se i o péči o stromy u nás. Tehdy jí bylo odpovězeno, že v Praze žádná systémová péče o stromy není. Od té doby se vše radikálně změnilo.

Odstranění jazykových bariér a výjezd studentů do zahraničí znamenal získání spousty nových poznatků. Za spolupráce s odborníky vznikla ČSN DIN 18 920 sadovnictví – krajinářství „Ochrana stromů, porostů a ploch pro vegetaci, při stavební činnosti“. Vznik této normy výrazně pomohl proti nešetrnému jednání stavebních a jiných firem.

Pražský magistrát, od doby vzniku oddělení městské zeleně v roce 1992 se obdobně jako městské části v Praze stará systémově o městskou zeleň (Čermáková et al., 2002).

Z informací ze dne 7. března 2011 od Ing. Mileny Štefkové, která má památné stromy na pražském magistrátu v kompetenci, vyplývá, že v současné době jejich ošetřování probíhá tak, aby byl zachován nebo zlepšen jejich stav. Metody ošetřování jsou přírodě blízké a jsou podporovány jejich přirozené mechanismy. K vyhlášeným stromům se vždy přistupuje individuálně. Důraz je kladen i na provozní bezpečnost. Ze zákona za strom odpovídá jeho vlastník. Ovšem i na soukromých pozemcích náklady na odbornou péči hradí Magistrát hlavního města Prahy.

Ošetřování probíhá specializovanou firmou v oboru péče o dřeviny (tab. č. 1). Od roku 2000 provádí odbornou péči firma Arbonet. Do roku 2004 byly uzavírány smlouvy na jednotlivé zakázky. Od roku 2004 byla uzavřena smlouva na dobu 4 let v oblasti péče o památné stromy na území hlavního města. V současné době památné stromy nadále ošetřuje firma Arboret a smlouva platí až do roku 2013. O prováděných pracích vždy firma vypracovává protokol, kde je napsáno co bylo provedeno a je doporučena následná péče o ošetřené památné stromy.

Vyhlášené památné stromy jsou pravidelně kontrolovány stejně jako jejich označení malým státním znakem. V letech 2009–2010 proběhla revize památných stromů v Praze, která byla iniciována Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Při té příležitosti byly jednotlivé stromy přeměřovány a sledován zdravotní stav.

2000	33 památných stromů
2001	16 památných stromů
2002	42 památných stromů
2003	22 památných stromů
2004	17 památných stromů
2005	8 památných stromů
2006	9 památných stromů
2007	8 památných stromů
2008	19 památných stromů
2009	14 památných stromů
2010	9 památných stromů

Tabulka č. 1

Počty odborně ošetřených památných stromů na území hlavního města Prahy v letech 2000–2010

zdroj: Magistrát hl. m. Prahy

4.7.1 Kontrola stavu památných stromů Prahy

Vzhledem k charakteru této práce bylo potřeba všechny památné stromy Prahy pravidelně navštěvovat a fotografovat. Při té příležitosti byl autorem práce kontrolován jejich zdravotní stav, označení malým státním znakem, ale i zda jsou dodržovány podmínky ochrany stanovené zákonem. Poznatky, které z těchto zjišťování vyplynuly, byly hlášeny přímo na odbor ochrany prostředí pražského magistrátu. Rovněž byly sdělovány i konkrétní návrhy a úpravy, které by mohly prodloužit život jednotlivých stromů na daném stanovišti.

V průběhu intenzivního sledování stromů byla dvakrát informována Česká inspekce životního prostředí z důvodu nezákonných zásahů do památných stromů. V prvním případě se jednalo o nevhodnou a stromy poškozující prořezávku spodních větví lip u kaple sv. Anny v Satalicích. U čtyř jedinců byly bez souhlasu orgánu ochrany přírody ořezány větve takovým způsobem, při kterém nebyly respektovány samoregulační schopnosti stromu. Případ řešil jak Magistrát hl. m. Prahy (oznámeno dne 22. května 2010), tak Česká inspekce životního prostředí (oznámeno dne 7. června 2010). Viníkem byli lidé, kteří pravidelně chodí do kapličky. Odborem ochrany prostředí byla příslušná farnost náležitě poučena o správném postupu při ošetřování památných stromů. V této souvislosti byl informován i úřad městské části Praha-Satalice.

Druhý případ se týkal lípy na Proseku u kostela sv. Václava. Během rekonstrukce ulice, která se nachází v blízkosti lípy, byl vážně poškozen její kořenový systém a mechanizací byly zlomeny i některé větve. Stavební práce nerespektovaly ochranné pásmo stromu. Podnět na prošetření byl oznámen jak na Magistrát hl. m. Prahy, tak i na Českou inspekci životního prostředí dne 5. června 2010. Inspekce shledala tento případ jako porušení § 46 odst. 4 zákona 114/1992 Sb. a uložila firmě Z&D stav. s.r.o. pokutu. Dále inspekce nařídila ošetření poškozených kořenů štěpařským voskem. To, že tak skutečně bylo učiněno, bylo inspekci doloženo zasláním fotografií již ošetřených kořenů, které byly pořízeny před opětovným zasypáním výkopu.

Sledování stavu stromů a kontrola dodržování podmínek ochrany přinesla, jak je výše uvedeno, své výsledky. Také sledování označení památných stromů přineslo konkrétní závěry a pražský magistrát řešil obnovu několika státních znaků.

4.7.2 Návrhy na vyhlášení nových památných stromů

V průběhu řešení této práce vyplynulo několik podnětů na vyhlášení nových stromů za památné. Ve spolupráci s úřadem městské části Praha-Běchovice byly podány dne 9. března 2010 dva návrhy na památné stromy rostoucí na území zmíněné městské části. V prvním případě se jednalo o dva převislé jasany u Staré pošty v Běchovicích. Jsou dominantou tamější parkové úpravy ve středové části obce v blízkosti památkově chráněné Staré pošty a také pozůstatkem z někdejší panské zahrady, která navazovala na objekt Staré pošty. Významné jsou i svým

nadprůměrným vzrůstem a zajímavým vzhledem (obvody kmenů 201, 198 cm). Návrh na vyhlášení byl doplněn i o starší fotografie, na kterých jsou jasanů zachyceny v mladším věku. Šlo o fotografie z let 1960, 1963, 1968, 1970, 1979 a nechyběly ani fotografie z února roku 2010. Dalším stromem, který byl navržen, byl jírovec maďal u bývalého vodního mlýna v Běchovicích. Strom je dominantou jižní části obce. Byl vysazen jako tradiční dispozice u dnes již bývalého vodního mlýna. Nápadný je svým vzrůstem (obvod kmene 250 cm) a pěknou pravidelnou korunou. I k tomuto stromu byly doloženy starší fotografie, které byly vyhledány v archivu městské části. Šlo o snímky z let 1963, 1979, 2007 a současný stav z února 2010.

Uvedené stromy dosud za památné vyhlášeny nebyly. Městská část je považuje za významné stromy. O tom svědčí fakt, že u převislých jasanů je umístěna zastávka naučné stezky, která vede celou městskou částí Praha-Běchovice a přichází se na informační tabuli mohou dozvědět podrobnosti o převislých jasanech a historii poštovské zahrady. Tabule je doplněna fotografiemi a to jak současnými, tak i staršími. Informační tabule se zařadila po bok těch, které se věnují památným stromům. Tvůrcem informačních tabulí naučné stezky je autor této práce.

Další návrhy na památné stromy přicházely na e-mail prazske-stromy@seznam.cz. Autor webu o těchto návrzích vždy informoval odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy. Čtenáři psali o jinanech, které jsou pozůstatkem ze zahrady tehdejšího tak zvaného vysočanského zámečku. Dnes rostou stromy v proluce mezi novou zástavbou nedaleko stanice metra B Vysočanská. Další psali o cedru libanonském na Praze 4 v Braníku v ulici U Dubu, o kterém již byla v této práci řeč. Cedr je významný svým vzrůstem z celorepublikového hlediska a v průběhu tohoto roku by měl být za památný vyhlášen.

4.8 Výstavy o památných stromech Prahy

V průběhu vzniku diplomové práce vyvstal nápad uspořádat výstavu o památných stromech Prahy a staré velikány ještě více přiblížit veřejnosti a nabídnout konkrétní tipy, kam se za stromy vydat. Památné stromy v Praze představily celkem tři výstavy. První výstava se konala 20. října 2010 při příležitosti Dne stromů v Toulcově dvoře v Hostivaři. Přestože byla přístupná jen jeden den, vzbudila mnoho kladných ohlasů. Na základě této zkušenosti začal autor této práce oslovovat různé vhodné subjekty, kde by mohla být podobná výstava umístěna delší dobu a kde by byla dobře přístupná veřejnosti. Nakonec bylo po několika jednáních domluveno, že mohou být pražské památné stromy prezentovány v hale Škodova paláce pražského magistrátu v Jungmannově ulici v měsíci březnu. Ve spolupráci s odborem ochrany prostředí byla připravena výstava „Seznamte se s památnými stromy Prahy“. Koncem ledna roku 2011 byl autor této práce osloven s nabídkou spolupráce v rámci veletrhu veřejné a městské zeleně FOR GREENERY konaného od 17. do 20. března 2011 na výstavišti v Letňanech. Protože zrovna v březnu měla

probíhat výstava na magistrátu, bylo domluveno, že na veletrhu bude ukázka zmíněné výstavy.

4.8.1 Výstava o památných stromech Prahy na Den stromů – 20. října 2010

Od 1. července do 10. října (s prodloužením do 15. října) 2010 byla na webových stránkách vyhlášena fotografická soutěž na téma „Pražské památné stromy“. Její vyhodnocení bylo naplánováno na 20. října, který je u nás tradičně slaven jako Den stromů. Uvedený den je proto vhodný pro nejrůznější akce, které se týkají zelených velikánů a jejich významu pro nás. Proto bylo na tento den předem domluveno se Střediskem ekologické výchovy hlavního města Prahy v Toulcově dvoře v Hostivaři, že v rámci tradičního hravého i poučného

Foto č. 2
Pohled na část výstavy
zdroj: A. Rudl

setkání při oslavě svátku stromů budou výstavou prezentovány památné stromy v Praze (foto č. 2). Ta měla za cíl přiblížit návštěvníkům staré stromy metropole, které se mohou pyšnit titulem „památný strom“ a inspirovat je k návštěvě těchto svědků minulosti.

Výstava byla zahájena 20. října 2010 v 8 hod. Dopoledne patřilo především školní mládeži. Zatímco si žáci prohlíželi připravenou expozici, autor výstavy hovořil s učiteli a sděloval jim možnosti, jak se za památnými stromy vypravit a na co klást důraz při jejich představování studentům. Odpoledne byl celý program přístupný pro širokou veřejnost, která se zájmem přicházela v nebývalém množství.

Příchozí mohli na výstavě shlédnout všech 18 informačních tabulí, které byly během léta instalovány do terénu k vybraným památným stromům nebo jejich skupinám. Bylo jedinečnou možností vidět všechny tabule přehledně na jednom místě. Dále výstavu doplňovalo velké množství fotografií památných stromů, které byly ve dvou formátech. Šestadvacet fotografií bylo ve formátu A4, sedmnáct mělo dokonce velikost A3. Do připravených formulářů mohli návštěvníci zobrazené stromy hodnotit. Výsledky byly po skončení výstavy umístěny na webové stránky prazkestromy.cz, které zároveň celou výstavu zastřešovaly.

Velké nástěnné mapy ukazovaly, kde staří svědkové minulosti rostou. Největší mapa byla v měřítku 1:15 000 a její rozměry činily přibližně 205 x 150 cm. Pro svoji velikost a přehlednost přitahovala značnou pozornost. Zakreslené stromy v mapě byly očíslovány a v příloženém seznamu bylo možné vyhledat podrobnosti k vybranému stromu. Zvýrazněny byly i ty stromy nebo skupiny, kde byly instalovány již zmíněné informační tabule. V mapě byly též vyznačeny stromy, které

tou dobou byly v procesu vyhlášení. Příchozí si jednoduše mohli najít, který památný strom je nejbližší jejich bydlišti. Mnozí byli překvapeni, když zjistili, že i v jejich městských částech rostou chráněné dřeviny, o kterých dosud nevěděli. Jiní naopak prozrazovali, které stromy již znají.

Další mapa byla zaměřena na městskou hromadnou dopravu v Praze, bylo z ní na první pohled patrné v blízkosti kterých zastávek MHD velikáni rostou. Někteří návštěvníci se hned dívali, jak se dostanou k vybranému jedinci, který je podle fotografií zaujal. I v této mapě byly odlišeny barvou ty stromy nebo jejich skupiny, u kterých byly instalovány informační tabule.

V pořadí třetí nástěnná mapa se věnovala doporučeným cyklistickým trasám, které spojují vybrané památné stromy na území celé metropole. V průběhu roku 2010 autor této práce trasy připravoval a následně je konzultoval s odborníky v oblasti cyklistické dopravy, zdali je jejich vedení vhodné. Po konzultaci s předsedou Komise Rady HMP pro cyklistickou dopravu Ing. Pavlem Polákem bylo navrženo pět doporučených cyklistických tras. Ty zde byly představovány zakreslené v mapě společně s příloženým textem s podrobným popisem cesty jednotlivých tras.

Výstava byla doplněna literaturou o památných stromech, jejichž většinu si autor výstavy vypůjčil pro tento účel v různých veřejných knihovnách. Celkový počet prezentovaných knih dosáhl čísla 18.

Na nástěnce byly uvedeny i další informace k památným stromům v Praze. Texty pojednávaly o tom, co to jsou památné stromy a o jejich významu, jak se zrodila myšlenka slavit Den stromů a jak a kde se slaví dnes v rámci celého světa. Nechyběl článek o nejmohutnějších památných stromech Prahy, který již byl před tím publikován na zpravodajském serveru iDnes.cz. Grafy ukázaly rodové zastoupení památných stromů v Praze, ale bylo možné přečíst si i další zajímavosti. Byl k vidění i státní znak, kterým se ze zákona označují památné stromy v terénu.

Na připraveném notebooku se příchozí mohli podívat na webové stránky www.prazskestromy.cz, mohli si pustit reportáž internetové televize Prahy 1 o památných stromech Prahy 1 nebo si poslechnout záznam pořadu Českého rozhlasu Regina Večer s Reginou, jehož hostem byl 13. září 2010 autor webových stránek a téma se týkalo památných stromů v Praze.

V 16.30 proběhlo slavnostní vyhlášení fotografické soutěže na téma „Pražské památné stromy“, do které mohly soutěžící posílat fotografie vyhlášených památných stromů Prahy již od 1. července 2010. Osm soutěžících poslalo dohromady 42 fotografií. Na základě rozhodnutí poroty, kterou jmenoval autor webových stránek, bylo určeno pořadí účastníků a ti obdrželi hodnotné knižní odměny s tematikou přírody a náležel jim i diplom. Po vyhodnocení bylo přítomným ukázáno všech 42 fotografií a ti se mohli podívat, jak se každý z účastníků k tématu postavil. První místo získaly dvě studentky, které téma pojaly uměleckým způsobem a jejichž fotografie každého ohromily.

Několik dnů před zahájením výstavy byla na webových stránkách uspořádána vědomostní soutěž o volné vstupenky na celou akci v Toulcově dvoře. Zajímavostí

bylo, že pro prvních 333 návštěvníků výstavy byly připraveny domácí medové perníčky ve tvaru stromečků nebo lístečků, které byly v uzavíratelném sáčku s adresou webových stránek www.prazskestromy.cz. Milá pozornost rozzářila oči snad každému příchozímu. Perníček se stal symbolickým dárkem.

V průběhu celého dne byl autor výstavy k dispozici návštěvníkům. Odpovídal na jejich dotazy a náměty, ukazoval webové stránky, zkrátka celý den by se dal nazvat „Informačním dnem o pražských památných stromech“.

O akci již s předstihem informovala média, například Novinky.cz, deník *Právo*, cokdyvpraze.cz, kdykde.cz, iRegiony.cz, Toulcův dvůr prostřednictvím svých webových stránek a letáků, ale i další. V 11.40 byl z výstavy přímý vstup do vysílání Českého rozhlasu Regina, kde o výstavě hovořil její autor. Příchozí zaznamenávali své dojmy z výstavy do návštěvní knihy. Nutno dodat, že se rychle plnila kladnými ohlasy.

4.8.2 Výstava „Seznamte se s památnými stromy Prahy“

Dosud největší a nejviditelnější akcí v oblasti informování o památných stromech byla výstava, která se konala od 1. do 31. března 2011 v hale Škodova paláce Magistrátu hl. m. Prahy v Jungmannově ulici. Její přípravy navázaly na předchozí zkušenost, kdy byly prezentovány památné stromy Prahy na Den stromů 20. října 2010 v Toulcově dvoře v Hostivaři. Výstava při oslavě svátku stromů byla úspěšná a všichni návštěvníci ji hodnotili velice kladně a shodně poukazovali na skutečnost, že by taková akce měla probíhat déle. Autor této práce se rozhodl, že se pokusí připravit na jaro obdobnou výstavu, kterou by mohlo shlédnout více lidí.

Nejprve bylo důležité domluvit se s konkrétním zařízením nebo organizací, kde by mohla být výstava umístěna. Bylo osloveno několik subjektů a s jejich příslušnými pracovníky byly možnosti konzultovány (např. Národní zemědělské muzeum Praha, Akademie věd České republiky, Botanická zahrada hl. m. Prahy). Autor této práce měl zájem, aby výstava proběhla do konce měsíce března, byla na dobře dostupném místě z hlediska dopravy a pokud možno v centrální části Prahy. Bylo také nad možností autora výstavy platit za pronájem prostorů.

Nakonec se ukázalo jako nejlepší umístit výstavu v hale Škodova paláce pražského magistrátu. Proběhlo několik jednání s odborem ochrany prostředí a nakonec byla oznámena dobrá zpráva, že výstava o památných stromech má měsíc březen rezervovaný.

Foto č. 3

Komentovaná prohlídka výstavy
zdroj: I. Rudlová

Od doby, kdy již bylo jasné, že je s výstavou možné počítat, začaly postupně přípravy a byla promyšlena její přesná podoba. Ta musela respektovat poskytnuté prostory, tedy velice frekventovanou průchozí halu. To na jednu stranu znamenalo, že počet návštěvníků, kteří výstavu budou moci vidět, bude obrovský. Na druhou stranu nemohou být vystavené panely úplně pohromadě, protože prostorem se stala poměrně dlouhá chodba. K velkým výhodám se dá počítat to, že do haly je vstup volný, takže výstava byla přístupná opravdu úplně všem zájemcům.

Koncepce výstavy byla jasná již od počátku. Jejím účelem mělo být prezentovat chráněné velikány jako možné cíle vycházek a výletů a zároveň památné stromy návštěvníkům představit.

Vzhledem k tomu, že v hale funguje závěsný systém, kdy jsou panely zavěšovány na lanka, muselo se vše takto nastaveným parametrům přizpůsobit. Bylo rozmyšleno, že expozici budou tvořit fotografie památných stromů, plakáty velikosti formátu A2, které budou poskytovat doplňující informace, ukázka doporučených cyklistických tras po památných stromech, nástěnné mapy a informační tabule, které byly instalovány minulý rok přímo do terénu k vybraným stromům nebo jejich skupinám. Ukázalo se, že odbor ochrany prostředí nemá vhodné panely, na které by bylo možné umístit fotografie, texty a plánky. Bylo řečeno, že si to má autor zajistit sám. Nebylo snadné najít a zjistit, kde by měli vhodné panely volné na celý měsíc. Chodovská tvrz, která sídlí na Praze 11, byla ochotna panely zapůjčit. Výhodou bylo, že mají stejný závěsný systém. Bylo spočítáno, že bude potřeba vypůjčit si 22 kusů panelů o velikosti 70 x 100 cm a 6 lanek. Cena za pronájem byla stanovena na dva tisíce korun. Celou částku zaplatil autor výstavy ze svého, protože magistrát na tuto položku odmítl přispět. Přitom výstava působila tak, že nikoho snad ani nenapadlo, že panely nejsou od magistrátu. Odbor ochrany prostředí poskytl prostory, nechal vytisknout postery formátu A2 a přehled stromů. Fotografie památných stromů byly použity z předchozí výstavy. Tisk všech 18 informačních tabulí, které byly též ke shlédnutí, a jejich zalaminování bylo též uhrazeno autorem. Ten také napsal veškeré texty, které již v grafické podobě předložil ke kontrole na odbor ochrany prostředí. Nástěnné mapy taktéž obstaral autor výstavy.

Připravené materiály bylo poté nutné logicky uspořádat do 22 panelů a rovněž rozmyslet, kde bude který viset. Úvodní panel byl vytištěn 2x, protože do haly je možné přicházet dvěma vstupy. Při příchodu z Jungmannovy ulice byla témata řazena následovně:

Panel č. 1: Úvodní, Památné stromy a jejich význam

Panel č. 2: Počty a rekordy památných stromů v Praze, Unikátní galerie stromů

Panel č. 3–7: fotografie formátu A3 a A4

Panel č. 8: Doporučené cyklistické trasy spojující vybrané památné stromy Prahy,
Cyklistická trasa č. 1

Nástěnná cyklistická mapa se zakreslenými doporučenými trasami

Panel č. 9: Cyklistická trasa č. 2, Cyklistická trasa č. 3

Panel č. 10: Cyklistická trasa č. 4, Cyklistická trasa č. 5 + fotografie formátu A4

Panel č. 11: fotografie formátu A3 a A4

Panel č. 12: Přehled památných stromů v hlavním městě Praze + fotografie formátu A4

Velká nástěnná mapa s památnými stromy Prahy v měřítku 1:15 000

Panel č. 13: Informační tabule u památných stromů (1. část), Informační tabule u památných stromů (2. část)

Panel č. 14: Informační tabule u památných stromů (3. část) + fotografie formátu A4

Panel č. 15: fotografie formátu A3 a A4

Panel č. 16: Informační tabule č. 1–4

Panel č. 17: Informační tabule č. 5–8

Panel č. 18: Informační tabule č. 9–11

Panel č. 19: Informační tabule č. 12–15

Panel č. 20: Informační tabule č. 16–18

Panel č. 21: Internetové stránky www.prazskestromy.cz, DVD Památné stromy Prahy

Panel č. 22: Úvodní, fotografie formátu A3

Celkem bylo na výstavě k vidění 17 fotografií formátu A3, 26 fotografií formátu A4 (další fotografie byly v rámci jednotlivých posterů).

Ještě před konáním výstavy bylo nutné již v předstihu informovat veřejné sdělovací prostředky a webové servery, které se zabývají kulturou v Praze, aby se o výstavě dozvěděla veřejnost. Připravené panely byly přivezeny na magistrát den před zahájením výstavy. Na své místo byly instalovány 1. března 2011 časně ráno. Výstava začala tentýž den od 8 hod.

Již od začátku výstavy probíhaly diskuze s autorem a komentované prohlídky (foto č. 3), jejichž časy byly s předstihem zveřejňovány na webu prazskestromy.cz. Důvodů, proč se autor rozhodl ve svém volném čase být přítomen na výstavě a popisovat ji příchozím, bylo několik. Téma výstavy bylo zaměřeno na veřejnost a mělo jí ukázat památné stromy jako turistické cíle. Důležitá byla komunikace přímo s návštěvníky, a to jak s náhodnými, tak i s těmi, se kterými se autor předem domluvil. Při této příležitosti se autor potkal se zajímavými lidmi, kterým bylo téma blízké a zodpověděl jim spousty dotazů. Výstavu mělo možnost vidět mnoho lidí, protože halou jich prochází denně stovky až tisíce a mnohé skutečně zaujala.

Diskuze s autorem byly buď předem stanoveny nebo se bylo možné v předstihu domluvit na konkrétním čase a tím požádat o komentovanou prohlídku. Těch bylo v hojné míře využíváno. Zvláštní termín si například domluvili průvodci Pražské informační služby, pro které byla komentovaná prohlídka výstavy součástí jejich doškolování. Pro návštěvníky Prahy mohou být památné stromy také atraktivní, a tak byly průvodcům podrobněji představovány hlavně ty, které rostou v centrální části města. Přijeli i zaměstnanci Agentury ochrany přírody a krajiny ČR z regionů, například z Liberce, ale i další odborná veřejnost.

S autorem výstavy bylo diskutováno během následujících dnů a časů:

1. týden výstavy: úterý 1. března 8.00–11.00, středa 2. března 16.00–18.00, čtvrtek 3. března 10.30–11.30, 14.15–15.30, pátek 4. března 10.00–11.30
2. týden výstavy: pondělí 7. března 16.00–17.00, úterý 8. března 13.00–14.00, čtvrtek 10. března 16.15–17.15, pátek 11. března 9.00–10.00
3. týden výstavy: úterý 15. března 14.00–16.00, čtvrtek 17. března 15.30–17.30, poznámka: od 17. do 20. března 2011 probíhal veletrh For Greenery autor výstavy byl každý den přítomen v Letňanech
4. týden výstavy: pondělí 21. března 16.00–17.00, úterý 22. března 10.00–13.30, pátek 25. března 14.00–15.00
5. týden výstavy: pondělí 28. března 10.00–12.00, úterý 29. března 14.00–15.00, čtvrtek 31. března 15.00–16.00.

Výstava byla pro širokou veřejnost přístupná od 1. do 31. března 2011 vždy od pondělí do čtvrtka od 8 do 18 hod., v pátek od 8 do 16 hodin. Za tu dobu výstavu viděly desetitisíce lidí. V hale, kde se výstava konala, je každý pracovní den velice rušno a pohybuje se v ní mnoho lidí. Bohatý fotografický doprovod byl vždy magnetem, který přitahoval pozornost. Někteří ale dávali přednost mapám či podrobně četli texty na panelech.

Poslední návštěvníci měli možnost výstavu shlédnout ve čtvrtek 31. března v 16 hodin. Poté byla výstava z haly demontována a odvezena. Její obsah byl z panelů vyjmut a ty byly následně vráceny do Chodovské tvrze, která je na výstavu za výše uvedený poplatek zapůjčila.

Zprávy o výstavě se také dostávaly do médií. První den výstavy o ní Česká televize natočila reportáž, která byla následně vysílána v pořadu Z metropole. Také v Českém rozhlasu Leonardo v pořadu Meteor byla výstava představena. Zmiňovala se však o ní i řada dalších sdělovacích prostředků, či jiné webové servery, které jsou vyjmenovány v kapitole Mediální ohlasy o památných stromech Prahy.

Poděkování patří odboru ochrany prostředí pražského magistrátu za poskytnutí prostor a vytisknutí posterů, ale i dalším lidem, kteří pomáhali s dopravou panelů a jejich instalací v hale. Vzhledem k tomu, že panely obsahovaly sklo nebo plexisklo, muselo se s nimi zacházet se zvýšenou opatrností. Rovněž převoz panelů, který jako veškeré ostatní náklady hradil autor výstavy, si žádal speciální úpravy použitého vozidla.

4.8.3 Ukázka výstavy „Seznamte se s památnými stromy Prahy“ na veletrhu FOR GREENERY

O památných stromech v Praze se bylo možné dozvědět i na souboru veletrhů o bydlení a zahradě (For Habitat, For Furniture, For Office, For Garden a For Greenery), které se konaly od 17. do 20. března 2011 na výstavišti v Letňanech. V hale č. 1, která patřila veletrhům For Garden a For Greenery, byla v sektoru G umístěna ukázka výstavy „Seznamte se s památnými stromy Prahy“ (foto č. 4), která

tou dobou probíhala v hale Škodova paláce na pražském magistrátu. Na konci ledna tohoto roku přišla na e-mail prazskestromy@seznam.cz nabídka spolupráce od manažerky veletrhů For Garden a For Greenery Ing. Jany Dlouhé. Jednalo se o nabídku mediálního partnerství mezi webem prazskestromy.cz a veletrhem For Greenery (1. veletrh veřejné a městské zeleně, mobiliáře a vybavení). Autor této práce na nabídku přistoupil. Logo veletrhu umístil do dolní části hlavní strany webu prazskestromy.cz. Logo „Pražské památné stromy“ bylo na oplátku umístěno do „Mediálních partnerů“ veletrhu.

V polovině února se v aktualitách na webových stránkách veletrhu For Greenery objevil článek o tom, že na veletrhu bude k vidění ukázka výstavy, která se koná na magistrátu. I v záložce „Najdete na veletrhu“ se pojednávalo o tématu výstavy.

V rámci spolupráce pořadatelé poskytli čestné vstupenky na soubor veletrhů a na základě toho byla vyhlášena dne 5. února 2011 na webu prazskestromy.cz soutěž o čestné vstupenky. Soutěžícím byly položeny tři otázky. První se týkala počtu doporučených cyklistických tras po památných stromech v Praze, v druhé měli soutěžící vybrat, který z uvedených památných stromů je letňanskému výstavišti vzdušnou čarou nejbližší a ve třetí otázce se mělo vybrat, kterým autobusem je možné se dostat od výstaviště v Letňanech do Satalic, kde rostou památné duby a lípy.

Odpovědi soutěžící posílali na e-mail prazskestromy@seznam.cz. Všichni odpověděli správně. Čestné vstupenky byly předávány osobně. V závěru soutěže těsně před veletrhem byly z časových důvodů posílány čestné vstupenky v elektronické podobě. Část vstupenek dostal také odbor ochrany prostředí pražského magistrátu.

Na veletrhu bylo možné vidět několik posterů, jejichž obsah byl i na výstavě na magistrátu. Některé byly upravené nebo pospojované. Představeno bylo všech pět doporučených cyklistických tras po památných stromech, několik fotografií památných stromů, ukázka informační tabule a několik dalších doplňujících posterů. Část expozice byla vytištěna na náklady magistrátu, další část na náklady autora práce. Ukázka výstavy by mohla být bohatší, kdyby magistrát přistoupil k této možnosti prezentace ochotněji. Kromě několika od něj vytištěných posterů musel vše zařídit a připravit na své náklady autor této práce.

Instalace na připravenou stěnu proběhla ve středu 16. března 2011 v odpoledních hodinách. Veletrh začal následující den od 10 hodin a pro veřejnost byl otevřen až do 18 hodin. Stejná otevírací doba byla v pátek i sobotu. V neděli veletrh skončil úderem sedmnácté hodiny.

Foto č. 4
**Expozice o památných stromech
na veletrhu**
zdroj: A. Rudl

V průběhu jeho trvání bylo stejně jako na výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“ možné diskutovat s jejím autorem. Na webu prazskestromy.cz byly s předstihem vypsány časy, kdy bylo možné s ním mluvit. Byl k dispozici u výstavy v následujících časech: čtvrtek 17. března 10.00–14.00 (odpoledne následoval přejezd do Škodova paláce, kde byla dvouhodinová komentovaná prohlídka pro průvodce Pražské informační služby), pátek 18. března 10.00–15.30, sobota 19. března 10.00–16.00, neděle 20. března 14.00–17.00.

Podle propočtů organizátorů veletrhu navštívilo 29 350 lidí. Vzhledem k tomu, že expozice byla dobře situovaná, upoutala mnoho kolemjdoucích. Ti diskutovali s autorem výstavy, který jim připravenou expozici ukazoval a odpovídal na dotazy. Rovněž je upozorňoval, že kompletní výstava je na pražském magistrátu. Nejvíce se návštěvníci zajímali o doporučené cyklistické trasy a informační tabule. Příchozí si po celou dobu konání veletrhu mohli brát lístečky s adresou webových stránek prazskestromy.cz, aby si v pohodlí domova mohli naplánovat výlety a procházky za památnými stromy. V přítomnosti autora dostávali zájemci sáčky s nalepenou adresou www.prazskestromy.cz, které byly naplněny praženými nevyoloupanými arašídami, v menší míře v nich byly i bonbóny. Řadu lidí téma oslovilo a prohlašovali, že navštíví i výstavu na magistrátu. Výstava přitahovala pozornost všech věkových kategorií. Památné stromy jako turistické cíle uvítala, jak starší generace, tak i rodiny s malými dětmi.

Bez nadsázky lze říci, že autor této práce byl na veletrhu jako jediný vystavovatel, který prezentoval své téma čistě jako dobrovolník a expozice neměla žádný komerční podtext. Výstava jako doprovodný program vhodně doplnila téma veřejné a městské zeleně, kam památné stromy Prahy nepochybně patří. Magistrát, který je vyhlášovatelem památných stromů v Praze, by si měl této aktivity považovat, protože prezentuje pražskou přírodu, kterou se někdy hlavní město ve svých reklamních kampaních chlubí.

Poděkování patří manažerce veletrhu For Greenery Ing. Janě Dlouhé, která poskytla prostor pro výstavu v rámci mediálního partnerství. Podpořila tím téma pražských památných stromů a díky této výstavě se o nich podrobně dozvěděly další tisíce lidí. Zde důležitou roli sehrálo logo „Pražské památné stromy“, které se objevovalo na informačních panelech v areálu veletrhu nebo i v katalogu vystavovatelů. Paní Dlouhá prozradila, že o „Pražských památných stromech“ se dozvěděla prostřednictvím Facebooku. Kdyby autor této práce nedal chráněným velikánům již dříve jasnou tvář, tak by se toto téma na veletrhu neobjevilo.

4.8.4 Přínos výstav o památných stromech Prahy

Výstavy jsou výbornou možností, jak památné stromy představit široké veřejnosti a inspirovat ji k návštěvě těchto chráněných velikánů. Mnoho lidí rádo poznává přírodu a nová místa. Z hlediska krátkodobé rekreace obyvatel města jsou památné stromy ideálním cílem. Je však nutné stromy lidem ukázat a říci, kam se za nimi vydat.

Výstavy byly koncipovány vždy tak, aby obsáhly všechny chráněné jedince města, kteří byli názorně zakresleni do přehledných map. Vybrané fotografie vždy podněcovaly zájem k návštěvám předmětných stromů. Aby výstava byla prospěšná, tak zde musí být další návaznosti. Většina návštěvníků si zapamatuje jen pár stromů. Důležitou navazující část zajišťují webové stránky prazskestromy.cz, kde si každý může najít, podrobnosti ke konkrétním jedincům a podívat se na možnosti vycházek a výletů.

Pro příchozí není snadné se zorientovat ve všech památných stromech, protože jich je velké množství. Navíc k některým je přístup omezen. To byl také jeden z důvodů, proč na výstavách byl přítomen jejich autor. Lidé se dozvěděli odpovědi své na dotazy, které jim usnadnily orientaci v celé problematice. Na výstavě v Toulcově dvoře byl autor této práce přítomen po celou její dobu. Na výstavě na magistrátu už toto vzhledem k její délce nebylo možné, a proto byly vždy konkrétní dny a hodiny vymezeny pro diskuse s autorem. Během těchto hodin probíhaly komentované prohlídky. Velkou výhodou této výstavy bylo, že ji mohly shlédnout tisíce návštěvníků, kteří by za normálních okolností na výstavu o tomto tématu nešli. Oslovily je barevné fotografie, plánky a zajímavé texty a ukázaly jim nové možnosti. Autor této práce se snažil s lidmi komunikovat a ptal se jich, co je zajímavé, a pak s nimi debatoval o této problematice. Mnohé diskuze se, vzhledem k šířce tématu, časově dosti protáhly. Poučné bylo vždy slyšet názory jednotlivých příchozích a mnohdy se od nich i autor dozvěděl něco nového, včetně tipů na stromy, které by si rovněž zasloužily zvláštní ochranu. Návštěvníci také oceňovali rozsah výstavy, mnozí ani nechtěli věřit, že za tím vším stojí v podstatě jeden člověk, který to vše připravil a shromáždil.

Vzhledem ke své délce trvání a desítkám tisíc lidí, kteří ji shlédli, se výstava bezpochyby stala významným mezníkem v tématice památných stromů Prahy. Pro mnohé byla impulzem zájmu o pražskou přírodu.

Podívat se přicházela jak laická, tak i odborná veřejnost. Můžeme jmenovat například PhDr. Marii Hruškovou, RNDr. Václava Větvičku, Mgr. Jaroslava Michálka, Ing. Bohumila Reše. Přijeli se podívat například i zaměstnanci Agentury ochrany přírody a krajiny ČR z Liberce, průvodci Pražské informační služby, pro něž byla pořádána komentovaná prohlídka výstavy, v rámci jejich doškolování, a řada dalších.

Největšímu zájmu se těšily fotografie, doporučené cyklistické trasy, velká nástěnná mapa a informační tabule. S tématem tak mělo možnost se seznámit mnoho lidí, kteří si jistě začnou starých stromů více považovat než dosud. Opět zde velkou roli hrály webové stránky prazskestromy.cz, které se staly zdrojem informací. Měsíc březen přinesl do té doby nejvyšší návštěvnost stránek.

Neopomenutelný je přínos prezentace velikánů v rámci veletrhu For Greenery, kde byla k vidění ukáзка výstavy „Seznamte se s památnými stromy Prahy“. S tématem se mělo možnost seznámit další množství lidí. Vzhledem k přítomnosti autora výstavy se každý mohl zeptat na to, co ho zrovna zajímalo. Největší

pozornosti se zde těšily doporučené cyklistické trasy po památných stromech. Tuto novinku řada návštěvníků uvítala a byli potěšeni, že je mohou najít i s podrobným popisem trasy na webových stránkách. Kladně bylo hodnoceno i grafické provedení tras, neboť jsou zakresleny společně s fotografiemi. Lidem se také líbila myšlenka galerie stromů, kde jsou dřeviny zobrazeny v různých ročních obdobích. Každý kdo dostal dáreček v podobě sáčku s arašídou nebo bonbóny s nalepenou adresou webových stránek o památných stromech byl potěšen, že všechny informace o nich najde na jednom místě.

Autor práce z výstav odcházel s dobrým pocitem, že téma inspirovalo další občany a ukázalo jim nové možnosti pro jejich rekreaci. Osobní komunikace s lidmi, představování tématu a diskutování o něm přineslo návštěvníkům více informací a postřehů. Výstavy přitáhly i pozornost médií a o památných stromech se rázem více mluvilo a psalo, než kdyby se výstavy nekonaly. Tím se téma dostalo do většího povědomí občanů.

4.9 Mediální ohlasy o památných stromech Prahy

V uplynulých letech památným stromům v Praze nebylo věnováno mnoho pozornosti. Památné stromy byly sice vyhlášovány, ale nebyla o tom média informována. Přehled vyhlášených stromů byl umístěn na webových stránkách pražského magistrátu, vycházel i pravidelně v ročenkách vydávaných městem, avšak nikde nebylo možné najít přesnou lokalizaci stromů.

Zájem médií obecně o ochranu přírody není příliš veliký a často se stává pouze okrajovým tématem, nejinek je tomu i v případě památných stromů. Samotný vznik webových stránek prazkestromy.cz zahájil novou éru v oblasti památných stromů v Praze. Ukázal, kde rostou a zároveň nabídl nové informace. Důležitým momentem byla instalace informačních tabulí k vybraným památným stromům nebo jejich skupinám. Tím se rázem staly atraktivními turistickými cíli a začaly přitahovat pozornost.

Následuje přehled výběru článků, reportáží či nejrůznějších příspěvků, kde bylo za poslední dobu pojednáváno o památných stromech (dostupné jsou na webu prazkestromy.cz v záložce „Mediální ohlasy“). Informace k nim byly poskytovány médiím autorem této práce. Některé příspěvky byly otiskovány nebo vydávány přímo pod autorovým jménem, jiné byly příslušnými redaktory upraveny.

Autor diplomové práce se také stal pravidelným přispěvatelem zpravodajského serveru Novinky.cz do rubriky Vaše zprávy z regionů. Od 6. října 2010 do poloviny měsíce dubna 2011 autor do rubriky napsal celkem 11 článků, které se ve všech případech týkaly památných stromů v Praze. Články jsou zahrnuty do přehledu, který je uveden níže. K 18. dubnu 2011 je shlédlo **19 388** čtenářů. Nejčtenější byl příspěvek „Rozsvícený památný buk v oboře Hvězda je raritou“, jejichž počet dosáhl téměř 10 000 čtenářů.

Články, které psal přímo autor této práce, jsou označeny hvězdičkou (*).

Na stránkách **Nadace Partnerství** vyšel 2. srpna 2010 příspěvek s názvem **Pražské památné stromy**. Článek krátce pojednává o památných stromech Prahy a pomocí přímých odkazů upozorňuje na webové stránky prazskestromy.cz a na galerii stromů, která je na nich umístěna.

Ve zpravodaji **Listy hlavního města Prahy** v srpnovém vydání roku 2010 na straně 10 vyšel článek **Cesta za památnými stromy**, který informuje o nových tabulích, které byly umístěny u chráněných velikánů.

Na serveru **Novinky.cz** vyšel 18. srpna 2010 článek **Tipy na výlet s GPS: Hledání památných stromů v Pražské kotlině**. Text přibližuje, společně s fotografiemi, stromy, u kterých byly instalovány informační tabule. Zároveň nabízí jejich seznam včetně GPS poloh, které usnadní jejich nalezení.

Na serveru **Ekolist.cz** vyšel 19. srpna 2010 článek **Informační tabule poodhalí historii památných stromů v Praze**. Článek říká o nových informačních tabulích a nechybí ani odkaz na webové stránky prazskestromy.cz, kde návštěvníci již v té době našli mnoho zajímavých informací.

V novinách **MF Dnes** vyšel 20. srpna 2010 v příloze Praha na straně B1 krátký odstavec **Tabule poodhalí historii památných stromů**. V textu je pojednáváno o nových informačních tabulích, včetně webových stránek.

V novinách **Pražský deník** vyšel 23. srpna 2010 v rubrice Kultura článek **Infocedule poodhalí historii památných stromů**. Příspěvek nabádá k zajímavému putování po památných stromech Prahy, u kterých byly instalovány informační tabule.

Dále se téma pražských památných stromů dostalo do **Českého rozhlasu Regina**, kde v pondělí 13. září 2010 byl hostem autor této práce v pořadu **Večer s Reginou**, který byl na téma památných stromů v Praze. Ve dvouhodinovém pořadu byli pomocí odpovědí na otázky představeni chránění jedinci velkoměsta. Probíralo se mnoho témat, například co je to památný strom, jak se může stát památným, kolik jich je v Praze. Představen byl web prazskestromy.cz, informační tabule, tipy na vycházky pro posluchače a bylo pohovořeno i o Dni stromů.

V **Turistickém informačním magazínu (TIM)** vyšel v čísle září-říjen 2010 článek **Pražské památné stromy***. Přiblížil nové informační tabule, které byly během léta po celé Praze instalovány u vybraných památných stromů nebo jejich skupin. Zároveň nabídl tipy na výlety a neopomenul ani informovat o stránkách prazskestromy.cz. Vzhledem k tomu, že periodikum je distribuováno prostřednictvím informačních center po celé ČR, dozvěděla se tak o projektu celá republika.

Na informačním portálu **Tipynavylet.cz** byl vydán 18. září 2010 článek s názvem **Pražské památné stromy***. Text nejprve pojednává o tom, co jsou památné stromy

a přináší pár tipů za zajímavými jedinci. Píše se i o webových stránkách a představeny jsou i informační tabule.

Tisková zpráva **Magistrátu hl. m. Prahy** ze dne 8. října 2010 nesla název **Studenti hledali pražské památné stromy, Hotelová škola Radlická jich objevila 99!** Přinesla informace o soutěži, kterou na konci srpna vyhlásilo hlavní město Praha pro studenty středních škol. Ti měli za úkol hledat památné stromy v Praze, v minimálním počtu pěti studentů se u nich vyfotit a přidat stručnou informaci o příslušném stromu. Soutěže se zúčastnilo 29 škol. Vítězem se stala Hotelová škola Radlická. Náměstkyně primátora pro oblast školství Marie Kousalíková, která soutěž vyhlášovala a předávala ceny, uvedla: „Zájem škol byl překvapivě veliký. Moc nás potěšilo že se studenti zapojili s takovým elánem.“ Významnou roli v onom hledání sehrály webové stránky prazskestromy.cz, které byly zdrojem informací o tom, kde přesně památné stromy rostou. V unikátní galerii stromů jsou u všech jedinců nebo skupin přesné polohy GPS. Také informace o počtu stromů, jejich rodovém zastoupení nebo obecné informace se staly podkladem pro prezentace, které studenti společně s fotografiemi do soutěže posílali. Celá tato akce se projevila na návštěvnosti stránek, které studentům výrazně pomohly a usnadnily jim práci při cestách za stromy. To, že stránky opravdu napomohly v průběhu soutěže bylo doceněno i v tiskové zprávě.

V průběhu října 2010 byla věnována pozornost blížícímu se Dni stromů, o kterém informovala média již v předstihu. Články vycházely z podkladů od autora výstavy, která byla uspořádána 20. října 2010. O Dni stromů a výstavě na téma památné stromy Prahy se bylo možné dozvědět například z následujících zdrojů:

Již 1. října 2010 vyšlo na portálu **Kudyznudy.cz – Den stromů v Toulcově dvoře**. Tip na akci se zabýval nejen výstavou o památných stromech v Praze, ale shrnul i celkový program, který avizovalo Středisko ekologické výchovy hlavního města Prahy Toulcův dvůr.

Na stránkách **Nadace Partnerství** vyšel 6. října 2010 článek – **Oslavte Den stromů s pražskými památnými stromy**. Text přinesl informace o tom, co na výstavě návštěvníky čeká a co by si neměli nechat ujít.

Na serveru **Novinky.cz** vyšel rovněž 6. října 2010 článek – **Blíží se Den stromů, oslavit ho můžete s pražskými památnými stromy***. Byl doplněn několika fotografiemi vybraných památných stromů, shrnul historii Dne stromů a dále podrobně informoval o Informačním dnu o pražských památných stromech, kterým se tak označovala již zmíněná výstava.

Výstava byla uspořádána ve spolupráci s odborem ochrany prostředí pražského magistrátu a na jeho stránkách, konkrétně na **ENVISu** (Informační servis o životním prostředí v Praze) byl vydán dne 11. října 2010 článek **Na Den stromů 20. října budou prezentovány pražské památné stromy***. Podrobný popis akce, včetně

historie Dne stromů a kontaktů také jistě inspiroval mnoho návštěvníků k cestě za výstavou.

I prostřednictvím dalších článků a stránek se mohl každý o akci dozvědět. Na informačním portále rádia Impuls – **iRegiony.cz** vyšel 18. října 2010 článek – **Den stromů můžete oslavit s pražskými památnými stromy***, také na internetovém portálu pro volný čas **Kdykde.cz** vyšel článek **Den stromů**, který také pojednával o výstavě. I na portálu **Cokdyvpraze.cz** bylo o Dni stromů informováno prostřednictvím článku **Den stromů – Toulcův dvůr**.

V deníku **Právo** vyšel 19. října 2010 na straně 11 příspěvek **Den stromů v Toulcově dvoře**, jehož text byl ještě týž den odpoledne umístěn na serveru **Novinky.cz** do rubriky Cestování pod názvem **Ve středu oslaví Den stromů v hostivařském Toulcově dvoře**. Článek celkově shrnul co čeká na příchozí ve středisku ekologické výchovy, včetně krátké historie Dne stromů.

Na serveru **iDnes.cz** v kategorii Cestování vyšel dne 14. října 2010 článek o nejmohutnějších památných stromech v Praze – **Kde rostou největší stromy Prahy? Karlovi je 550 let, obvod kmene 734 cm***. Text se zabývá památnými stromy Prahy, které mají největší obvody kmenů a doplňují ho četné fotografie. Připsány jsou též rekordy pražských památných stromů a nebyla opomenuta ani historie Dne stromů.

V časopise **Ochrana přírody**, v 5. čísle roku 2010, které vyšlo 27. října 2010 byl článek **Za památnými stromy v Praze***. Příspěvek nejprve obecně pojednává o památných stromech, následně se zaměřuje na Prahu, podává informace o nově instalovaných informačních tabulích, nabízí několik tipů, kam se za zelenými velikány podívat a také zmiňuje webové stránky prazkestromy.cz.

Ve zpravodaji městské části Praha-Běchovice **Život Běchovic**, v listopadovém čísle roku 2010 vyšel **Tip na vycházku – Za památnými stromy správního obvodu Prahy 21***. Článek popisuje vycházku za pěti památnými stromy, které jsou na území správního obvodu vyhlášeny. Přiloženy jsou souřadnice GPS pro bezproblémové nalezení stromů a článek zmiňuje i webové stránky prazkestromy.cz jako další zdroj informací a tipů na výlety za starými chráněnými velikány.

Na serveru **Novinky.cz** dne 7. listopadu roku 2010 vyšel článek **V Praze byly vyhlášeny nové památné stromy***. Text, jenž je doplněný fotografiemi, pojednává o dubu letním ve Slavíčkově ulici v Bubenči a o dubu letním v ulici Pod Labuťkou v Libni, které v té době byly prohlášeny na památné stromy. Nechybí odkaz na webové stránky prazkestromy.cz, kde čtenáři článku mohou najít další informace k tématu.

Na zpravodajském serveru **Sedmička.cz** byl vydán 10. listopadu 2010 článek **K pražským památným stromům přibyly dva duby**. Zpráva informuje o dvou nových památných dubech, které rostou v Bubenči a Libni.

Dne 20. srpna 2010 byl autor této práce požádán o spolupráci při natočení krátkého dokumentu pro **webovou televizi městské části Praha 1**, který se zaměřoval na **památné stromy Prahy 1**. Natáčecím dnem byla neděle 29. srpna 2010. Společně s reportérem Zdeňkem Veseckým a kameramanem bylo postupně navštíveno všech 8 památných stromů, které se na území Prahy 1 nacházejí. U každého stromu vždy proběhl krátký rozhovor o daném jedinci nebo o obecných záležitostech o památných stromech. Prvním natáčeným stromem byl jinan v areálu střední školy, která sídlí v Panské ulici. Po předchozí domluvě s ředitelem školy byl umožněn vstup do veřejnosti běžně nepřístupného dvora. Dále se tým přesunul k dubu letnímu v Řásnovce, a poté k platanu v Klimentské ulici. Následoval přejezd na Petřín, kde byla zastávka ve Strahovské zahradě u mohutného jasanu. Nebyl opomenut ani javor babyka v Seminářské zahradě, který je jediným památným zástupcem svého druhu na území Prahy. Na základě předchozí domluvy s Velkopřevorstvím byla dalším cílem zahrada přiléhající k Velkopřevorskému paláci, kde roste nejmohutnější a nejstarší platan Prahy, ke kterému se váže mnoho historických souvislostí. Následoval platan javorolistý na Kampě a v odpoledních hodinách byl navštíven tis červený, který roste v rajském dvoře Františkánů v blízkosti Kostela Panny Marie Sněžné a rovněž není běžně veřejnosti přístupný.

Následovalo zpracování záznamu do podoby krátkého dokumentu, který poté byl vysílán na velkoplošných obrazovkách, kterými je vybaven úřad městské části Prahy 1 a další příspěvkové organizace na území městské části. Od konce listopadu roku 2010 ho může každý shlédnout prostřednictvím serveru YouTube.com, kde byl vzhledem k délce, která je zhruba 24 minut, rozdělen do dvou částí.

Na serveru **Novinky.cz** dne 9. prosince 2010 vyšel článek **Mamutí stromy rostoucí v Praze se staly památnými***. Text doplněný fotografiemi přibližuje dva sekvojovce obrovské, jež rostou v Michelském lese, dále javor mléč u zámečku v Krči a dub letní v Kolovratech, které se rovněž nově staly památnými stromy metropole.

Na informačním serveru radia Impuls **iRegiony.cz** dne 15. prosince 2010 vyšel článek **Obří sekvojovce rostoucí v Praze byly vyhlášeny památnými stromy***. Text popisuje, jak exotické dřeviny vypadají, odkud pocházejí a jakých rozměrů dorůstají. Je zmíněna i historie dvou vyhlášených jedinců. Dále článek zmiňuje nový památný javor u Krčského zámečku a dub letní v Kolovratech. Na závěr je uveden odkaz společně s krátkým popisem webových stránek prazkestromy.cz.

V novinách **Pražský deník** dne 16. prosince 2010 na straně 8 vyšel článek **Pražské mamutí stromy se staly památnými***. Příspěvek přibližuje čtenářům nově vyhlášené památné stromy, kterými se na Praze 4 staly sekvojovce obrovské v Michelském lese a javor mléč u zámečku v Krči. Text je možné využít i jako tip

na procházku. Zmíněn je i dub letní v Kolovratech a čtenáři se mohou dozvědět další informace, případně zjistit, kde přesně jmenované stromy rostou. V závěru jsou zmíněny i webové stránky prazskestromy.cz.

Na serveru **Novinky.cz** dne 20. prosince 2010 vyšel článek **Rozsvícený památný buk v oboře Hvězda je raritou***. Text doplněný fotografiemi přináší zprávu o buku, který byl od 17. prosince do Tří králů vždy po setmění osvěcen spoustou žárovíček a vytvářel jedinečný zážitek, který jinde v republice není možné vidět. Text nabízí krátkou procházku za tímto velikánem a k letohrádku Hvězda, který byl rovněž nasvícen. Článek se objevil i v kategorii Cestování, ale i v tipech na vánoční svátky na výše zmíněném serveru. Zhlédlo ho rekordní množství čtenářů, jejichž počet se pohybuje těsně pod hranicí 10 000.

O rozsvíceném buku informovaly noviny **Pražský deník** dne 22. prosince 2010 v pražském servisu na straně 6 s nadpisem **Tip na procházku**.

Ve stejný den vyšel velký článek v pražské příloze **Mladé fronty DNES** na straně B6 **Dědictví rodu Chotků: stromy zvíci 35 metrů**, který podrobně informuje o nových památných sekvojovcích, ale i o nově vyhlášeném javoru mléči v Krči a dubu letnímu v Kolovratech. Další článek, který je na stejné straně, má název **Seznamte se s památnými stromy v hlavním městě**, přináší společně s fotografiemi výjimečné památné stromy Prahy společně s několika rekordy.

Na serveru **iDnes.cz** vyšel dne 24. prosince 2010 opět článek o sekvojovcích, který již byl v novinách. Tentokrátě však pod názvem **Praha má dva nové památné stromy, obří sekvoje měří 35 metrů**.

Na serveru **Novinky.cz** vyšel dne 25. ledna 2011 článek **Památné stromy Prahy na DVD zpestří výuku studentům***. Text představuje nové DVD, které bylo vydáno na sklonku roku 2010. Přináší informace o tom, co je na něm možné nalézt a také kde je ho možné získat.

V pořadu **České televize – Toulavá kamera** byla dne 30. ledna 2011 vysílána **reportáž o památných stromech Prahy**. Diváci se dozvěděli se o platanu na Karlově náměstí, o Beethovenovu platanu u Velkopřevorského paláce, poté bylo pojednáváno o lípách a dubech v Satalicích. Podrobně byl zmíněn i cedr atlaský v lokalitě Na Balkáně a další souvislosti k památným stromům v Praze. Reportéry Toulavé kamery provázela autor této práce, který v reportáži i několikrát vystupoval. Ve videobonusu, který je na webových stránkách pořadu, popisuje autor této práce ve stručnosti ošetřování dutin starých stromů. Reportáž vzbudila značné ohlasy a mnohé lidi inspirovala k návštěvě chráněných velikánů.

V měsíčníku městské části Praha 4, který se jmenuje **Tučňák**, vyšel v únorovém čísle roku 2011 článek – **Za památnými stromy Prahy 4***. Text doplněný fotografiemi v úvodu představuje památné stromy a zmiňuje jejich počty v rámci Prahy 4 i v celé metropoli. Následuje vlastivědná vycházka za velikány, kteří jsou

jejími dílčími cíli. Popisovány jsou sekvojovce obrovské v Michelském lese, jilm vaz ve stejnojmenném lesním komplexu, javor u zámečku v Krči a Lípa republiky v Krčské ulici. Nastíněna je i trasa a možnosti dopravy.

Na začátku února 2011 se **webové stránky prazskestromy.cz staly mediálním partnerem veletrhu For Greenery**. S tím souviselo vyhlášení soutěže o čestné vstupenky na soubor veletrhů v Letňanech. „**Pražské památné stromy**“ se zařadily po bok mediálních partnerů veletrhu. Čtrnáctého února 2011 byl v aktualitách na stránkách veletrhu umístěn text upozorňující na ukázkou z výstavy „Seznamte se s památnými stromy Prahy“, která se konala od 1. do 31. března 2011 v hale Škodaova paláce pražského magistrátu.

Zhruba od poloviny měsíce února 2011 začaly jednotlivé servery, které zmiňují kulturní akce v Praze, informovat o výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“. Podklady byly připravovány a distribuovány serverům autorem této práce. O výstavě se lidé mohli dozvědět například z následujících serverů:

kudyznudy.cz – Seznamte se s památnými stromy Prahy

kdykde.cz – Seznamte se s památnými stromy Prahy

cokdyvpraze.cz – Výstava – Seznamte se s památnými stromy Prahy

praha-tip.cz – Výstava – Seznamte se s památnými stromy

pragueout.cz – Seznamte se s památnými stromy Prahy

praguewelcome.cz (Pražská informační služba) – Seznamte se s památnými stromy Prahy

kamzajedem.cz – Seznamte se s památnými stromy Prahy

kam-na-vylet.cz – Seznamte se s památnými stromy Prahy

informuji.cz – Výstava – Seznamte se s památnými stromy Prahy

zakulturou.cz – Výstava Seznamte se s památnými stromy Prahy přináší mnoho inspirací na procházky

Na stránkách Magistrátu hl. m. Prahy na serveru **ENVIS** (Informační servis o životním prostředí v Praze) vyšel 21. února 2011 článek **Výstava Seznamte se s památnými stromy Prahy představí zelené velikány města***. Text popisuje, co vše je možné na výstavě vidět a kdy je možné ji navštívit.

Na serveru **Novinky.cz** vyšel dne 22. února 2011 článek **Cyklistické trasy propojují pražské památné stromy***. Příspěvek doplněný fotografiemi přibližuje čtenářům novou možnost poznávání památných stromů Prahy. Představuje pět doporučených cyklistických tras, které spojují staré svědky minulosti v okrajových částech metropole. Upozorňuje, že trasy jsou umístěny na webu prazskestromy.cz, kde jsou plánky s fotografiemi společně s podrobným popisem cesty, včetně souřadnic GPS. Článek se zmínil o blížící se výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“.

Na serveru **Příroda.cz** vyšel dne 22. února 2011 článek **Seznamte se s památnými stromy Prahy – tak se jmenuje výstava o zelených velikánech hlavního města***. Článek popisuje v té době blížící se výstavu. Prozrazuje co je možné na výstavě najít, kde je možné jí navštívit a další informace k tématu. Ve stejný den vyšel na tomto webu další článek, který nese název **Památné stromy Prahy spojují doporučené cyklistické trasy***. Text přibližuje vhodné trasy, které spojují velikány v okrajových částech města. Shrnuje i délky jednotlivých tras a udává počty propojených stromů. Ve článku jsou také přímé odkazy na web prazskestromy.cz a na jednotlivé trasy.

Na serveru **Novinky.cz** vyšel 26. února 2011 článek **Krásný dub uherský zvýšil počet památných stromů v Praze***. Pojednává o nově vyhlášeném památném stromu, jenž roste v zahradě domova pro zrakově postižené – Palata na Smíchově. Je možné se dočíst o samotné dřevině i o vzniku jejího latinského názvu. Následuje pohled do historie stromu a místa na kterém roste. Poslední odstavce se věnují v té době se blížící výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“. Článek je doplněn fotografiemi stromu v různých ročních obdobích.

Na serveru rádia Impuls **iRegiony.cz** vyšel dne 28. února 2011 příspěvek **Výstava – Seznamte se s památnými stromy Prahy***. Text popisuje začínající výstavu o chráněných velikánech města.

Na webových stránkách časopisu **Cykloturistika** (cykloturistika.cz) vyšel dne 1. března 2011 článek **Seznamte se zelenými velikány metropole na kole – výstava***. Text říká, že památné stromy se mohou stávat ideálním cílem výletů na kole. Pojednává o vedení tras, ale zároveň se zmiňuje o výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“, kde jsou rovněž doporučené cyklistické trasy prezentovány.

Na serveru Hospodářských novin **iHNed.cz** vyšel dne 1. března 2011 příspěvek **Velikáni, kteří pamatují historii. Podívejte se na 10 z nejstarších chráněných stromů v Praze***. Text pojednává o výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“ a na přání editora domácího zpravodajství bylo poskytnuto množství fotografií památných stromů z galerie webu prazskestromy.cz, které text doplnily.

Na serveru **Novinky.cz** vyšel dne 3. března 2011 článek **Výstavu Seznamte se s památnými stromy Prahy již viděly tisíce lidí***. Text krátce vysvětluje, co jsou to památné stromy, ale těžištěm jsou informace o probíhající výstavě a co vše je možné na ní vidět. Příspěvek doplňují ilustrační fotografie, včetně vyobrazení pozvánky na výstavu.

V novinách **Pražský deník** vyšel dne 5. března 2011 na straně 8 příspěvek **Výstava Seznamte se s památnými stromy Prahy přináší tipy na výlety***. Text přibližuje výstavu a sděluje čtenářům, co je v hale Škodova paláce čeká. Rovněž jsou zmíněny i webové stránky prazskestromy.cz , které celou výstavu zastřešují.

V pořadu **České televize – Z metropole**, který byl vysílán 5. března 2011 byla **reportáž o výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“**. Ukázala, jakou má výstava podobu a co je možné na ní vidět. Dále jsou představeny jako příklad tři památné stromy, které redaktor s kameramanem navštívili.

Ve zpravodaji **Listy hlavního města Prahy** vyšel v březnovém čísle roku 2011 na straně 16 text s názvem **Výstava o památných stromech**, který se krátce zmiňuje o výstavě a pro další informace odkazuje na webové stránky prazskestromy.cz.

V pořadu **Českého rozhlasu Leonardo – Monitor**, který byl vysílán 8. března 2011 od 9 hod., byl **příspěvek o výstavě „Seznamte se s památnými stromy Prahy“**, ve kterém hovořil i její autor.

Na serveru **Novinky.cz** vyšel dne 16. března 2010 článek **Památné stromy jako vhodné cíle výletů představuje pražská výstava***. Text nejprve uvedl čtenáře do problematiky a poté informoval o výstavě v hale Škodova paláce a její ukázce na veletrhu v Letňanech.

V deníku **Metro** vyšel 16. března 2011 na straně 4 článek **Kolodějský Karel je nejstarší**. Krátce pojednává o památných stromech, dubu Karlovi a přináší i několik rekordů pražských památných stromů.

Na webových stránkách **MČ Praha 6** byl 17. března 2011 vydán článek **Hledáme pamětní stromy**. V úvodu se zmiňuje o výstavě na magistrátu a poté vyzývá občany o pomoc při hledání stromů, které byly na území městské části vysazeny u příležitosti významného výročí nebo události, kterými jsou například lípy svobody.

V časopise **Krásy Česka**, ve 2. čísle roku 2011 (březen/duben), vyšel článek **Poznejte zajímavé památné stromy Prahy***. Příspěvek se věnuje těm chráněným jedincům, kteří jsou ve spojení s významnými osobnostmi (Švehlův dub, Miranovy duby a další). Zároveň upozorňuje na informační tabule a webové stránky.

Na serveru **Novinky.cz** vyšel 27. března 2011 článek **Památné stromy vás zavedou na místa, o kterých jste dříve ani nevěděli***. Text se snaží upozornit, že památné dřeviny mnohdy rostou na zajímavých místech, které člověk běžně nenavštěvuje. V závěru je upozorněno na končící výstavu v hale Škodova paláce, kde lze získat mnoho inspirací na procházky.

Na serveru **iDnes.cz** vyšel 9. dubna 2011 článek **Praha na kole jak ji neznáte. Kolem nejstarších stromů a sekvojovců***. Pojednává o nových doporučených cyklistických trasách, které propojují památné stromy Prahy v okrajových částech metropole. Text odkazuje na webové stránky prazskestromy.cz, kde jsou trasy ke stažení a doplňuje ho mnoho fotografií.

Na serveru **Novinky.cz** vyšel 13. dubna 2011 článek **Na speciálních stránkách je možné již rok sbírat inspiraci na procházky a výlety***. Věnuje se webu prazskestromy.cz, který ten den oslavil 1. rok od svého vzniku.

V novinách **Pražský deník** vyšel dne 14. dubna 2011 na straně 8 příspěvek **O památných stromech Prahy je možné se na webu dozvědět již rok***. Zmíněno je výročí webu prazskestromy.cz a dále je napsáno, co lze na něm najít.

V novinách **MF Dnes** vyšel dne 16. dubna 2011 v příloze Praha na straně B4 článek **Prohlédněte si nejkrásnější stromy Prahy ze sedla kola***. Přibližuje doporučené cyklistické trasy po památných stromech Prahy. Text doplňují fotografie vybraných dřevin.

5. Diskuze

Památné stromy jsou jednou z kategorií ochrany přírody, která je významná i z kulturního hlediska. Mnohé stromy jsou pamětníky důležitých událostí, které se staly pod nimi nebo v jejich bezprostředním okolí. Bývají to mnohdy nejstarší a nejmohutnější stromy celého regionu, které si zasluhují zvláštní úctu.

Hrušková et Ludvík (2006) zdůrazňují, že chráněné stromy bývají často uznávané celou společností a že na sebe převzaly část historie a staly se symboly. Dále říkají, že zánik takového stromu znamená výrazné ochuzení kraje na dlouhá staletí, než opět vyrostou stromy nové.

Lidé si stromů považovali od nepaměti, ale tento vztah se postupně vyvíjel a měnil. Někteří postupem času ztratili bezprostřední kontakt s přírodou a již k ní nemají takový vztah.

Tábor et al. (1998) zmiňuje, že stromy mizí z krajiny nejen vlivem kvality prostředí, ale i negativním přístupem lidí. V současném trendu zástavby, který je charakterizován velkým domem a malou parcelou, není v podstatě ani místo, kam velký strom vysadit. Lidé neberou stromy jako živý organismus, který se vyvíjí a mění. Jakmile vyrostou, bojí se jejich výšky, strom stíní a po 20–30 letech jej mnohdy pokácí. Hrušková (2008) říká, že stromy mají v současnosti nezastupitelný význam. Vzhledem k technickému pokroku a rozvoji civilizace jsou však lidé těmi silnějšími. Hausvaterová (2008) podotýká, že ty nejvýznamnější a nejkrásnější stromy v české krajině si opravdu zaslouží statut „stromu památného“ a s tím spojenou ochranu především před nepřítelem, kterému se sami neubrání. Tím nepřítelem jsou myšleni lidé.

Hrušková (2008) uvádí, že stromy jsou rostliny dlouhověké a za svého života mohou provázet více než devatero lidských pokolení. Proto je můžeme nazývat spojnicí mezi generacemi. Rostly totiž už v době, kdy žili naši prapředci, z nichž některé neznáme ani z vypravování. Lidé žijící ve městech mají obecně k přírodě menší vztah. Mnoho Pražanů ani neví, že v hlavním městě roste téměř dvě stě památných stromů. Myslím, že když je více poznají a dozvědí se zajímavou historii, budou si jich více vážit a budou k nim přistupovat s větší úctou.

Na začátku zpracování tématu diplomové práce jsem se soustředil především na poznávání jednotlivých stromů a zjišťování konkrétních souvislostí a údajů k nim, které bylo nutné čerpat z mnoha různých zdrojů. Časová náročnost a zjišťování faktů mnohdy připomínalo detektivní práci, neboť o stromech ve městě se psalo jen výjimečně. Významným krokem bylo vytvoření 18 informačních tabulí, z nichž mnohé přinesly nové a do té doby nepublikované informace. Jejich jedinečnost spočívá v tom, že některé obsahují dobové fotografie, na kterých jsou dnes památné stromy zachyceny v mladším věku. Podíváme-li se do dalších regionů České republiky, tak zjistíme, že u naprosté většiny památných stromů nejsou umístěny žádné doplňující tabule, které by informovaly o jejich historii. Pouze u některých opravdu významných jedinců je možné tabulky najít. Někteří vyhlášovatelé umísťují pod státní znak alespoň název druhu dřeviny. Na základě průzkumu v ostatních regionech republiky jsem zjistil, že ani takovéto doplňující značení není časté.

Jednotné tabule, které zahrnují a popisují více stromů v dané oblasti, najdeme v naší republice jen zřídka. Příkladem může být chráněná krajinná oblast Kokořínsko, kde její správa v roce 2008 instalovala ke všem památným stromům doplňující tabulky. Ty se objevily na zhruba 40 místech. Tabule jsou černobílé formátu A4. V záhlaví je uvedeno, o jaký druh stromu se jedná, jeho název však chybí. Pod ním jsou uvedeny základní rozměry stromu a odhadované stáří. Následují dvě věty o ochranném pásmu, které jsou u všech tabulí stejné. Pod nimi je kresba typických znaků daného druhu dřeviny. Kresby se opakují, takže se liší jen v rámci jednotlivých druhů stromů. Dole je uveden kontakt na správu chráněné krajinné oblasti (Michal Smrž, XI. 2010, in litt.).

Porovnáme-li tabule s těmi, které byly instalovány v Praze, najdeme mnoho rozdílů. Ač jsou tabule umístěny u všech památných stromů nebo skupin, tak kromě rozměrů stromů se o jedincích nic dalšího nedozvíme. Tabule jsou menší a neobsahují ani žádné fotografie. Příchozí se nemohou podívat, jak strom vypadá v jiném ročním období nebo se dozvědět další údaje. Dalo by se říci, že tabule nebyly výrazně náročné na přípravu, využily se jen rozměry dřevin z roku 2007 a ostatní je u jednotlivých druhů na tabulích shodné.

Informační tabule jsou umístěny i na 12 místech v působnosti pověřeného obecního úřadu Odry na Novojičínsku. Prvních 8 bylo instalováno již v roce 1998 díky iniciativě tamější základní organizace Českého svazu ochránců přírody. Po vyhlášení dalších památných stromů v letech 1999 a 2002 se jejich počet zvýšil. Do dnešních dnů byly tabule jednou vyměněny na základě objednávky městského úřadu. Texty a kresby dodal tamější odbor životního prostředí. Tabule jsou černobílé a mají formát A3. V záhlaví je uveden název stromu, pod ním druh a základní faktografické údaje podobné jako na tabulích u památných stromů v Praze. Následuje obecné povídání o rodu stromu a pod ním jsou napsány pasáže ze zákona, které se týkají ochrany památných stromů. Zmíněny jsou i pokuty za poškození stromu. Dole jsou uvedeny kontakty na městský úřad Odry, který je jejich vyhlášovatelem (Petr Lelek, XII 2010, in litt., III. 2011, in verb.).

Oproti těm, které jsou na Kokořínsku, jsou tyto tabule podrobnější, avšak kromě faktografických údajů se texty moc nemění a jsou vždy v obecné rovině a neprozrazují další spojitosti ke stromu nebo k jeho okolí. Tabule přinášejí poměrně podrobné informace o ochranných podmínkách památných stromů, což se již prý osvědčilo. Historické souvislosti se ani v tomto případě z tabulí nedozvíme. Tabule doplňují kresby, které jsou příjemným zpestřením a v tomto ohledu se více přibližují těm, které byly instalovány v Praze.

Na Kraslicku v západních Čechách zvolili také informování u památných stromů prostřednictvím doplňkových tabulek. Ty jsou smaltované o rozměru 20 x 30 cm. Na tabulkách je vždy uveden název stromu, o jakou dřevinu se jedná, výška, obvod kmene, rok vyhlášení a důvod ochrany, což poskytuje základní informace o tamějších chráněných velikánech. Tabulky byly instalovány ve dvou etapách – v roce 2006 a 2007 a výrobu a instalaci financovalo město Kraslice prostřednictvím odboru životního prostředí. Celkový počet instalovaných tabulek je 27 a jsou u všech památných stromů nebo jejich skupin v obvodu pověřeného úřadu Kraslice (Jiří Hejkal, III. 2011, in litt.). Podrobnější historii stromů nebo místa, na kterém rostou, případně další kresby nebo fotografie ani u těchto stromů přímo v terénu nenajdeme.

Dalším výstupem diplomové práce jsou webové stránky www.prazskestromy.cz, které podávají komplexní informace o památných stromech v Praze. Podíváme-li se do regionů, zjistíme, že internetových stránek, které se věnují památným stromům na konkrétním území, je málo. Někteří vyhledávatelé přehledy památných stromů na svých stránkách ani neuvádějí, jiní podávají jen stručné informace. Na některých webech můžeme najít i fotografie. Příkladem je Městský úřad Louny, který má na svých stránkách přehled vyhlášených stromů ve své působnosti i s fotografiemi. Městský úřad v Příbrami rovněž na svých stránkách prezentuje památné stromy regionu včetně fotografií.

Stránek, které se rozhodli vytvářet přímo nadšenci, je jen několik. Webové stránky o památných stromech v Praze mohou srovnat například se stránkami „Stromy na Opavsku“, jejichž tvůrcem je Jiří Lissek a jsou dostupné na www.stromy-naopavsku.webnode.cz. Jejich cílem je seznámit návštěvníky s památnými a významnými stromy na Opavsku, Hlučínsku a Vítkovsku. Stránky působí přehledným dojmem. Podíváme-li se na obsahovou charakteristiku, můžeme najít fotogalerii s několika stromy. Jedinci jsou zachyceni vždy v jednom z ročních období. Na úvodní stránce se ještě dozvíme o anketě „Strom roku“ a o Dni stromů. Pod záložkami, které jsou na pravé straně, najdeme odkazy na další stránky, které se věnují stromům i ochraně přírody. Tím však obsahová charakteristika končí a další zajímavosti o památných stromech tamějšího kraje nenajdeme. Web vznikl o několik týdnů dříve než [prazskestromy.cz](http://www.prazskestromy.cz), avšak jeho návštěvnost je výrazně nižší a je patrné, že za poslední měsíce nebyl aktualizován.

Zajímavé jsou webové stránky Františka Kaly, který se věnuje významným a památným stromům Blanska. Web je dostupný na <http://stromy.cea.cz/blansko/>. Celé stránky přinášejí mnoho informací o stromech v okolí Blanska a jednotlivé,

podle autora významné, stromy představují. Některé stručně popisované dřeviny je možné vidět i na fotografiích. Stránky se věnují i historii území ve vztahu ke stromům a lesům. Památné stromy okresu Blansko jsou umístěny v tabulce, jejich popis je však mezi ostatními stromy, které jsou tříděny podle rodů. Texty na stránkách jsou hodnotné, problémem může být přehlednost. Fotografie nejsou v samostatné galerii, ale musí se otevírat jednotlivě a jsou vždy v jednom ročním období. Stránky nejsou pravidelně aktualizovány (František Kala, III. 2011, in litt.).

Dalším příkladem jsou internetové stránky o památných stromech města Brna, které vytváří student Vysokého učení technického v Brně Jakub Jelen. Web je dostupný na www.pamatne-stromy.ic.cz a vznikl v polovině roku 2008. Stránky popisují brněnské památné stromy (s fotografiemi), včetně mapky rozmístění a zajímavostí k jednotlivým druhům stromů. Stránky působí uceleně a zajímavě, ovšem nic dalšího na nich nenajdeme. Při podrobnějším pročítání stránek zjistíme, že texty i fotografie jsou všechny zkopírované z publikace, kterou o památných stromech Brna vydal tamější odbor životního prostředí magistrátu v červnu roku 2005. Stránky nepřinášejí žádné nové informace, pouze ty, jež jsou uvedeny v publikaci, která je celá ke stažení na oficiálních stránkách města Brna. Web není za poslední dobu aktualizován, což připouští i sám autor (Jakub Jelen, III. 2011, in litt.). Od poslední aktualizace stránek byly v Brně vyhlášeny nové památné stromy, které tam nejsou zařazeny. Porovnáme-li stránky s webem prazskestromy.cz, u něj jsem zvolil jinou cestu. Stránky přinášejí aktuální informace a jsou na nich mé vlastní fotografie. Poznátky, které jsou na nich uvedeny, jsou mnohdy nové i pro pražský magistrát, který je vyhlášovatelem památných stromů. Stránky jsou v tom případě originální a obsahují mnohem více informací, včetně bohaté galerie stromů.

Proč je internetových stránek o památných stromech, které spravují přímo nadšenci, jen minimum? Faktorů je mnoho. Největším problémem je časová náročnost a sbírání informací. Aby web přinášel nové údaje a nekopíroval práci jiných lidí, je potřeba se dané problematice intenzívně věnovat. Vzhledem k tomu, že tyto aktivity nejsou finančně oceňovány, budou nové stránky v této oblasti vznikat jen pomalu.

Navrženy byly i doporučené cyklistické trasy, které spojují památné stromy v okrajových částech metropole. Zjišťoval jsem, jestli někde po republice jsou cyklistické trasy, které by propojovaly památné stromy. Výsledkem je, že takové trasy můžeme najít pouze na Prostějovsku. Vytvořil je v roce 2007 Pavel Marcián. Navrhl dvě cyklistické trasy, které spojují památné stromy v okolí Prostějova. Jsou dostupné na www.dystiff.cz/pm/kolo/stromy. Okružní trasy, jejichž délky jsou 48 km a 59 km, zakreslil do mapy. Pro zjištění, které stromy na trase můžeme potkat, je nutné otevřít novou stránku a rovněž fotografie se zobrazují až po kliknutí v příslušné tabulce. Doporučené trasy po památných stromech Prahy jsou pro konečné uživatele lépe připraveny, protože na jedné stránce je vidět jak zakreslená trasa s vyznačenými památnými stromy, tak i fotografie stromů v různých

ročních obdobích. Pod fotografiemi jsou rovněž aktuální obvody a výšky stromů, které slouží k rychlé orientaci a představě o tom, jak chráněná dřevina skutečně vypadá. Na další stránce je podrobný popis cesty, což u těch prostějovských úplně chybí (Pavel Marcian, III. 2011, in litt.).

Výstavy o památných stromech se konají zřídka a často mají jen regionální význam. To nelze říci o těch, které připravuje Nadace Partnerství na základě svého programu „Strom roku“. Dvanáct finalistů, které vybere odborná porota v průběhu léta, navštíví zástupci nadace a při té příležitosti provedou fotografickou dokumentaci. Ta je poté základem pro výstavu, která v průběhu dalších let koluje po celé republice. V současné době je připraveno pět výstav za roky 2006–2010 a ty je možné vidět v různých knihovnách, hradech, zoologických zahradách a podobně. Velkoformátové snímky ukazují podobu finalistů společně se stručným popisem stromů (Adéla Badáňová, III. 2011, in verb, in litt.).

V porovnání s výstavou „Seznamte se s památnými stromy Prahy“ zachycují fotografie podobu stromů jen v létě, nikoliv i v jiných ročních obdobích. Jistě by návštěvníci uvítali i mapku pro představu, kde stromy rostou. Vzhledem k tomu, že jsou výstavy na různých místech, může je shlédnout poměrně dost lidí, někdy je to však možné až po zaplacení vstupného do příslušného objektu. Vzhledem k tomu, že finalisté jsou z celé republiky, tak výstavy nepřinášejí tipy na výlety v konkrétním regionu, ale jen dvanáct míst, která nejsou představována v kontextu s jejich okolím.

Dalším příkladem může být Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech, které v roce 2006 připravilo putovní výstavu „Památné stromy na Klatovsku“. Svoji premiéru měla v knihovně v Nýrsku. Od 7. do 26. listopadu 2006 ji navštívilo 60 zájemců (Envic 2006). Myslím, že kdyby byla výstava více propagována a dotyčné subjekty se více snažily, tak mohla být návštěvnost výrazně vyšší.

Důležité je zvolit pro výstavu vhodné místo. To se projevilo u výstavy „Seznamte se s památnými stromy Prahy“, která byla volně přístupná a ve velice frekventované hale. Téma oslovilo tisíce lidí, kteří by na takto zaměřenou výstavu běžně nešli.

Mohu říci, že v oblasti propagace památných stromů se za poslední roky mnohé změnilo. Začínají ve větší míře vycházet regionální publikace o památných stromech a jednotlivé kraje České republiky si začínají uvědomovat jejich hodnoty. Stromy k naší přírodě neodmyslitelně patří a zvláště těm starým by měla být věnována pozornost, nikoliv je pod záminkou špatného zdravotního stavu kácet. Obor péče o dřeviny – arboristika – se za poslední roky značně rozvinul a nové metody v oblasti ošetřování dřevin mohou stromům výrazně prodloužit život. Důležité je chtít danému jedinci pomoci. Jsou to právě staré stromy, které činí naši krajinu pestrou, zajímavou a rozmanitou.

6. Závěr

Celá diplomová práce představila důležitou složku ochrany přírody a podnítila zájem široké veřejnosti o památné stromy. Webové stránky se ukázaly jako významný zdroj, který mnoha tisícům návštěvníků přiblížil chráněné velikány, o kterých mnozí dříve nevěděli. Lidé měli možnost dozvědět se o památných stromech na různých místech. Byly pořádány výstavy, kde bylo příjemnou formou možné získat řadu informací nebo se podívat, jak chránění jedinci vypadají. Sama veřejnost se mohla aktivně zapojovat a komunikovat s autorem na výstavách i prostřednictvím webových stránek prazskestromy.cz. Mnozí tím objevili nové cíle svých pěších procházek a výletů na kolech.

Důležitá byla i zjišťovací činnost, která předcházela celému vzniku diplomové práce. Ta někdy připomínala až detektivní pátrání, během kterého byly dávány informace dohromady z mnoha zdrojů. Zjišťování historie a souvislostí k jednotlivým stromům se vždy opíralo o mnoho pramenů, aby byla co nejvíce ověřena jejich správnost. Za průkopnický čin by se dalo považovat vyhledávání dobových fotografií památných stromů, kterému se nikdo před tím nevěnoval. To si žádalo opakované návštěvy různých archivů a pamětníků či kronikářů.

Na základě shromážděných poznatků bylo vytvořeno 18 informačních tabulí, na kterých byla propojena historie se současností. Mnohé tabule přinesly do té doby nepublikované informace. Instalovány byly přímo v terénu v polovině léta roku 2010.

Téma památných stromů bylo autorem práce šířeno do různých tiskovin, zpravodajů, časopisů, ale i rádia nebo televize. Tím se o velikánech dozvídala laická i odborná veřejnost. Ti, jež téma zaujalo více, navštívili webové stránky a v té chvíli se jim otevřel svět v oblasti poznávání památných stromů v Praze. O ochraně přírody média často nepíší, proto bylo vždy nutné příspěvky zpestřit dalšími událostmi (instalace informačních tabulí, vytvoření doporučených cyklistických tras nebo pořádání výstav). Téma se stalo rázem atraktivnější a veřejnost se mohla v hojnější míře dozvídat zajímavosti o chráněných jedincích.

Důležitým mezníkem bylo vydání DVD Památné stromy Prahy, kam autor této práce přispěl mnoha texty a fotografiemi. Médium je určeno nejen milovníkům pražské přírody, ale hlavně školní mládeži a učitelům a stalo se důležitou pomůckou při environmentální výchově. DVD poskytuje dosud nejobsáhlejší popis a fotografickou dokumentaci pražských památných stromů.

Autor práce byl také pozván přímo řediteli do základních škol nebo do pobočky městské knihovny, kde žákům přednášel o památných stromech.

Ukázalo se, že potenciál památných stromů v Praze ještě na začátku roku 2010 nebyl vůbec využit. O památných stromech se toho moc nevědělo a nikdo ani nenavrhl možnosti, jak tuto situaci změnit. Pomocí internetových stránek, psaní do médií, připravení konkrétních vycházkových či cyklistických tras a v neposlední řadě i výstav bylo dokázáno, že Praha má i důležité přírodní bohatství a že se

památné stromy mohou stávat ideálním prostředkem pro rekreační využití návštěvníky města a mohou se směle zařadit po bok jiných památek.

Sám autor práce na začátku nečekal, jak velké ohlasy vyvolá jeho aktivita a že výstavu „Seznamte se s památnými stromy Prahy“, která v podstatě představila celé snažení, uvidí desetitisíce návštěvníků a vzbudí takový zájem.

Protože se během vzniku práce její tvůrce stal předním znalcem památných stromů v Praze, je zřejmé, že jeho aktivity v této oblasti budou nadále pokračovat. Webové stránky prazskestromy.cz jsou pro svou hodnotu archivovány Národní knihovnou ČR, což je v podstatě závazek, aby informování o památných stromech bylo dále rozvíjeno. V úvahách je vytvoření informačních tabulí u dalších památných stromů nebo podílení se na knize o památných stromech v Praze, jejímž „předskokanem“ bylo DVD Památné stromy Prahy. Plánováno je vytisknutí doporučených cyklistických tras na letáčky, aby se více a příjemnou formou přiblížily zájemcům o cyklistiku.

Z původně odvážného tématu diplomové práce se rozvinul dalekosáhlý a jistě i velice přínosný projekt, který však byl značně časově náročný. Protože již od počátku se objevovaly kladné ohlasy, podpora a uznání, mohlo se téma rozšířit do takto rozsáhlé podoby. Aktivity spojené s tvorbou diplomové práce oslovily mnoho lidí a přivedly je k zájmu o památné stromy, inspirovaly je k procházkám a výletům za nimi, takže se dá říci, že práce má velmi kladný celospolečenský vliv.

7. Použitá literatura

- AAS G., 2005: Stromy. Slovart, Praha, 254 s.
- ALTMAN N., 2002: Posvátné stromy. Volvox globator, Praha, 200 s.
- ANONYMUS, 2011: Významné stromy. online: <http://vyznamnestromy.unas.cz/>, cit. 19.2.2011.
- AUGUSTA P. [ed.], 1996: Kniha o Praze 4. Milpo, Praha, 182 s.
- AUGUSTA P. [ed.], 1998: Kniha o Praze 15. Milpo, Praha, 143 s.
- AUGUSTA P. [ed.], 2000: Kniha o Praze 13. Milpo, Praha, 99 s.
- BARTOŇ J., 2007: Praha 11 na prahu 21. století. Městská část Praha 11, Praha, 156 s.
- BARTOŇ J. [ed.], 2001: Praha 4. Informatorium, Praha, 242 s.
- BARTOSIEWICZ A. et SIEWNIAK M., 1980: Ošetřování okrasných dřevin. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 244 s.
- BEDRNÍČEK P., 2002: Příběhy pražských svatyní. Volvox Globator, Praha, 547 s.
- BELLEFONTAINE R. [ed.], 2002: Trees outside forests: towards better awareness. FAO, Rome, 216 s.
- BÍBA M., 1986: Snahy o ochranu stromů v minulosti a právní ochrana dnes. In: HRUŠKOVÁ M., TUREK J. [eds]: O památných stromech. Státní pedagogické nakladatelství, Praha: 41 - 53.
- BLAŽEK P., LAUBE R., POSPÍŠIL F., 2003: Lennonova zeď v Praze. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha, 340 s.
- BRONCOVÁ D. [ed.], 1996: Kniha o Praze 5. Milpo, Praha, 205 s.
- BRONCOVÁ D. [ed.], 1997: Kniha o Praze 9. Milpo, Praha, 174 s.
- BRONCOVÁ D. [ed.], 2005: Kniha o Zličínu a Sobínu. Milpo, Praha, 147 s.
- BRONCOVÁ D. [ed.], 2006: Praha 13: město uprostřed zeleně. Milpo, Praha, 151 s.
- BRONCOVÁ D. [ed.], 2008: Praha 8 křížem krážem. Milpo, Praha, 239 s.
- BURIAN S., 2005: Strom jako biotop: ekologický význam stromů. In: Konference Stromy a jejich vliv na stavby. Sekurkon, Malenovice: 7 - 11.
- ČADILOVÁ O. [ed.], 1996: Praha-Kbely a okolí. Maroli, Praha, 144 s.

- ČADILOVÁ O. [ed.], 2003: Uhříněves a okolí. Maroli, Praha, 178 s.
- ČERMÁKOVÁ V., KOLAŘÍK J., WÁGNER P., ŽDÁRSKÝ M., 2001: Péče o stromy v Praze. Schola Arboricultura, Rosice, 90 s.
- DAVID P. et SOUKUP V. [eds], 2000: Praha: vnější části. Soukup & David, Praha, 152 s.
- DAVID P. et SOUKUP V., 2001: 1111 památek a zajímavostí Prahy. Kartografie Praha, Praha, 350 s.
- DOSTÁL V., 1990: Antonín Švehla. Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 223 s.
- DOSTÁLEK J., 1999: Plán péče o přírodní památku Bažantnice v Satalicích 2000–2009. Průhonice, 15 s.
- DOUGLIS C., 2008: Plant for the Planet: The Billion Tree Campaign. United Nations Environment Programme, Nairobi, 79 s.
- DVOŘÁK T., [2006]: Josef Černý alias Miran: buřič selského lidu a spoluraubíř. Obec Přezletice, online: <http://www.prezletice.cz/josef-miran/>, cit. 19.2.2010.
- EGGMANN V. et STEINER B., 1995: Bauzeit: Magier, Mythen und Mirakel. Werd Verlag, Zürich, 288 s.
- ENVIC, 2006: Putovní výstava památné stromy na Klatovsku. Environmentální informační centrum, Plzeň, online: <http://www.envic.cz/novinky/21-4-putovni-vystava-pamatne-stromy-na-klatovsku.htm>, cit. 11.3.2011
- FILIP F., 2004: Vinoř: od minulosti k dnešku 1088-2002. Místní úřad Praha-Vinoř, Praha, 231 s.
- FRANTÍK D. et KARNECKÁ J., 2008: Lesy v Hodkovičkách. Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy.
- FRANTÍK D., PRŮŠOVÁ J., ROM J., 2007: Kunratický les. Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy.
- FRANTÍK D., ROM J., KARNECKÁ J., 2008: Čimický a Ďáblický háj. Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy.
- GREGOROVÁ B., 2000: Řez dřevin ve městě a krajině. Agentura ochrany a přírody a krajiny ČR, Praha, 104 s.
- HANZAL J., 1993: Antonín Švehla. H&H, Jinočany, 55 s.
- HANZEL P. et ONDREJKA K., 2008: Přírodní Krásy Slovenska: Stromy. Dajama, Bratislava, 127 s.

- HARRIS R., 1999: The establishment of landscape trees. In: LIPTAY A. [ed.]: Proceedings of the Sixth Symposium on Stand Establishment and ISHS Seed Symposium. Department of horticulture, Blacksburg: 75 - 80.
- HAUSVATEROVÁ S., 2008: Proč a jak chránit významné stromy a zajistit jejich ochranu. In: HRUŠKOVÁ M. [ed.]: Za památnými stromy Vysočiny. MH, Beroun, 136 - 137.
- HELEBRANT L. [ed.], 1989: Význam zahradnických tradic v Průhonicích. Sempra – Výzkumný a šlechtitelský ústav okrasného zahradnictví v Průhonicích, Průhonice, 114 s.
- HLAVAČKA M., 2001: Dějepis pro gymnázia a střední školy. 3, Novověk, SPN – pedagogické nakladatelství, Praha, 175 s.
- HLUŠIČKOVÁ H. [ed.], 2003: Technické památky v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Libri, Praha, 617 s.
- HOLEC F. [ed.], 1996: Kronika královské Prahy a obcí sousedních. Lidové noviny, Praha, 261 s.
- HOMOLOVÁ M., 2010: Za pokladem s navigací. Mladá fronta Dnes, magazín Víkend 24.4.: 17 - 19.
- HORA-HOŘEJŠ P., 1996: Toulky českou minulostí. Pátý díl, Baronet, Praha, 230 s.
- HRADIL R., 2007: Rokytka: putování k pramenům. Fabula, Hranice na Moravě, 179 s.
- HRUBEŠ J., 2000: Hodkovičky: architektura a příroda. Tučňák 10: 3.
- HRUBEŠ J. et HRUBEŠOVÁ E., 1998: Cizinci v Praze. Orion, Roztoky u Prahy, 189 s.
- HRUBEŠ J. et HRUBEŠOVÁ E., 2007: Pražské ostrovy. Milpo, Praha, 183 s.
- HRUŠKOVÁ M., 1995: Památné stromy. Silva Regina, Praha, 192 s.
- HRUŠKOVÁ M., 2001: Památné stromy II. M. Hrušková, Praha, 189 s.
- HRUŠKOVÁ M., 2005: Kult stromů v zemích Koruny české. Abonent Národního divadla, Praha, 160 s.
- HRUŠKOVÁ M., 2008: Za památnými stromy Vysočiny. MH, Beroun, 143 s.
- HRUŠKOVÁ M., TUREK J. [eds], 1986: O památných stromech. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 144 s.
- HRUŠKOVÁ M. et LUDVÍK B., 2006: Paměť stromů. Mladá fronta, Praha, 264 s.

- HRUŠKOVÁ M., LUDVÍK B., TUREK J., 2003: Stromy se na nás dívají. Fraus, Plzeň, 176 s.
- JELÉN J., 2009: Památné stromy města Brna. online: <http://www.pamatne-stromy.ic.cz/>, cit. 5.3.2011.
- JELÍNKOVÁ T., 2008a: Vila Lalotta patřila Přemyslu Šámalovi. Čtyřka 1: 3.
- JELÍNKOVÁ T., 2008b: Opět vila Lalotta. Čtyřka 3: 3.
- JUŘÍK J., 2007: Prahou podél potoků (a dvou řek). Argo, Praha, 226 s.
- KADLÍKOVÁ L., 2004: Lípa srdčitá (malolistá) – *Tilia cordata*. Příroda.cz, online: <http://www.priroda.cz/lexikon.php?detail=38>, cit. 11.3.2010.
- KALA F., 2010: Stromy v okolí Blanska. online: <http://stromy.cea.cz/blansko/>, cit. 5.3.2011.
- KAVKA J. et ŠINDELÁŘOVÁ J., 1978: Funkce zeleně v životním prostředí. Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 235 s.
- KLEČKOVÁ Z. et ORÁLEK M., 2004: Památné a významné stromy Valašska. ČSOP, Valašské Meziříčí, 107 s.
- KLEMPERA J., 2001: Vodní mlýny v Čechách: Praha a okolí. Libri, Praha, 263 s.
- KOLARÍK J., 1994: Strom ve městě. ČSOP, Valašské Meziříčí, 68 s.
- KOLARÍK J. [ed.], 2003: Péče o dřeviny rostoucí mimo les - I. ČSOP, Vlašim, 87 s.
- KOLARÍK J. [ed.], 2005: Péče o dřeviny rostoucí mimo les - II. ČSOP, Vlašim, 710 s.
- KOUBEK P., 2007: Význam doupných stromů pro obratlovce. In: MOLEK V. [ed.]: Stromy v krajině a ve městě. Sdružení Calla, České Budějovice: 15 - 16.
- KOVAŘÍK V., PEŠOUT P., ZELENÝ V., 1996: Zámecké parky a památné stromy Podblanicka. ČSOP, Vlašim, 120 s.
- KREMER B., 1995: Stromy. Knižní klub, Praha, 287 s.
- KŘÍŽ J. et ROSENDORF P., 2001: Příroda Prahy 8. ČSOP, Praha, 88 s.
- KUBAČKA M. et KUBAČKOVÁ M., 2005: Památné stromy Opavska. All design graphics, Frýdek-Místek, 75 s.
- KUBÍKOVÁ J. 2005: Botanická charakteristika. In: MACKOVČIN P. et SEDLÁČEK, M. [eds]: Chráněná území ČR Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha: 41 - 48.

- KÜHN S., ULLRICH B., KÜHN U., 2004: Deutschlands alte bäume. BVL Verlagsgesellschaft mbH, München, 159 s.
- KUNCE P., 2007: Proč chránit stromy rostoucí mimo les. In: MOLEK V. [ed.]: Stromy v krajině a ve městě. Sdružení Calla, České Budějovice: 4 - 7.
- KYZLÍK P., 2001: Dosud nepoznaný fond památných stromů a cestovní ruch. In: Tvář naší země – krajina domova, svazek 6, Krajina v ohrožení, Studio JB, Lomnice nad Popelkou: 224 - 230.
- LAŠTOVKA V., 1999: Kapitoly z minulosti Suchdola a Sedlce. Skriptorium, Praha, 213 s.
- LAŠTOVKA M. [ed.], 1997: Pražský uličník 1. díl. Libri, Praha, 604 s.
- LAŠTOVKA M. [ed.], 1998: Pražský uličník 2. díl. Libri, Praha, 725 s.
- LEDVINKA V., MRÁZ B., VLNAS V., 1995: Pražské paláce. Akropolis, Praha, 447 s.
- LINFORD J., 2005: Wunder der welt bäume. Paragon, Bath, UK, 192 s.
- LISSEK J., 2010: Stromy na Opavsku. online: <http://stromynaopavsku.webnode.cz/>, cit. 5.3.2011.
- LOŽEK V., 2005: Geomorfologická charakteristika. In: MACKOVČIN P. et SEDLÁČEK, M. [eds]: Chráněná území ČR Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha: 22 - 30.
- LOŽEK V. 2005: Pedologická charakteristika. In: MACKOVČIN P. et SEDLÁČEK, M. [eds]: Chráněná území ČR Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha: 31 - 33.
- MACHOVEC J., 1982: Sadovnická dendrologie. Státní pedagogické nakladatelství, Brno, 246 s.
- MARCIAN P., [2007]: Památné stromy v okolí Prostějova: cyklistické výlety. online: <http://www.dystiff.cz/pm/kolo/stromy/>, cit. 6.3.2011.
- MICHÁLEK J., 2008: Památné stromy Karlovarského kraje. Krajské muzeum Karlovarského kraje, Sokolov, 79 s.
- MICHÁLEK J., 2010: Památné stromy Plzeňského kraje. Krajský úřad Plzeňského kraje, Plzeň, 64 s.
- MODRÝ M., 2004: Památné stromy Libereckého kraje. Liberecký kraj, Liberec, 80 s.
- MORAVEC J., 2000: Střípky z dubečské historie: O Podleském mlýně. Rohožník – dubečský zpravodaj 7: 3.

- MRAČANSKÁ E., 2010: Památné stromy Moravskoslezského kraje. Krajský úřad Moravskoslezského kraje, Ostrava, 171 s.
- NADACE PARTNERSTVÍ, 2008: Strom roku. Nadace Partnerství, Brno, 12 s.
- NEJEDLÁ H. et MLADÁ Z., 2007: Evidenční list nemovité památky: park Karlovo náměstí. Národní památkový ústav, Praha, 3 s.
- NĚMEC J. [ed.], 2003: Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Olympia, Praha, 224 s.
- NĚMEC J. 2005: Hydrologická charakteristika. In: MACKOVČIN P. et SEDLÁČEK, M. [eds]: Chráněná území ČR Praha, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha: 37 - 39.
- NĚMEC J. et LOŽEK V. [eds], 1997: Chráněná území ČR 2. Praha. Konsult, Praha, 154 s.
- OOP KÚ OLOMOUCKÉHO KRAJE, 2006: Památné stromy Olomouckého kraje. Olomoucký kraj, Olomouc, 96 s.
- OTRUBA I., 2002: Zahradně architektonická tvorba: Význačné zahradní a parkové celky. Mendlova zemědělská a lesnická univerzita, Brno, 97 s.
- PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ B. [ed.], 1999: Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Libri, Praha, 521 s.
- PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ B. [ed.], 2000: Pražské zahrady a parky. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Praha, 384 s.
- PAKENHAM T., 2001: Meetings with remarkable trees. Cassell Paperbacks, London, 254 s.
- PETRÁŇ J., 1975: Rebelie. Československý spisovatel, Praha, 264 s.
- PODRABSKÁ-LYUBYMOVÁ T., 2006: Cedr: mocný a dokonalý léčitel. Rinkav Company, Praha, 131 s.
- POKORNÝ J., 1998: Stromy. Aventinum, Praha, 223 s.
- PREUSCHOFFOVÁ G., 1996: Léčivá síla stromů. Ivo Železný, Praha, 171 s.
- REŠ B., 1995: Záchrana genofondu památných stromů. Ochrana přírody 50/9: 295.
- REŠ B., 1998: Památné stromy. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 64 s.
- REŠ B., 2003a: Památné stromy. In: KOLAŘÍK J. [ed.]: Péče o dřeviny rostoucí mimo les - I. díl. Český svaz ochránců přírody, Vlašim: 251 - 261.

- REŠ B., 2003b: Praha: Platan na Kampě. In: NĚMEC J. [ed.]: Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Olympia, Praha: 36 - 37.
- REŠ B., 2003c: Praha: Platan na Karlově náměstí. In: NĚMEC J. [ed.]: Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Olympia, Praha: 37 - 38.
- REŠ B., 2003d: Praha: Platan u Velkopřevorského paláce. In: NĚMEC J. [ed.]: Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Olympia, Praha: 35 - 36.
- REŠ B., 2004: Literatura o památných stromech. In: ZAVŘELOVÁ P., KYZLÍK P. [eds]: Vyhlášení památného stromu Jana Evangelisty Chadta-Ševětínského. Česká lesnická společnost, Praha: 40 - 43.
- REŠ B. et SŮROVÁ B., 2008: Památné stromy. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha, 76 s.
- REŠ B., SKALICKÁ A., SVOBODA A. M., 1980: Park na Karlově náměstí. In: BUŘIVAL Z. [ed.]: Staletá Praha. Panorama, Praha: 226 - 236.
- ROHÁČEK A., 2010: Povídky z pražských lesů, sadů, vod a strání. ŠEL, Praha, 173 s.
- ROUDNÁ M., 1993: Stromy: význam a využití. Botanický ústav Akademie věd ČR, Průhonice, 58 s.
- RUDL A., 2010: Víte, kdy se slaví Den stromů a znáte jeho historii? Pražské památné stromy, online: <http://www.prazkestromy.cz/index.php?a=15>, cit. 19.2.2011.
- RYSOVÁ Z., 2004: Evidenční list kulturní památky: osada Chaby. Národní památkový ústav, Praha, 20 s.
- ŘEHOUNEK J., 2007: Stromy a hmyz. In: MOLEK V. [ed.]: Stromy v krajině a ve městě. Sdružení Calla, České Budějovice: 12 - 15.
- SEIDL V., 2006: Významné stromy VLS. VLS – časopis zaměstnanců Vojenských lesů a statků ČR 1: 9.
- SKÁLA P., 1999: Plán péče o přírodní památku Obora v Uhříněvsi. Svaz ochrany přírody a krajiny ČR, Louňovice, 32 s.
- SKALICKÁ E. [ed.], 2007: Pražské historické zahrady. Útvar rozvoje hlavního města Prahy, Praha, 257 s.
- SMETANOVÁ J., 1991: Ustláno na růžích a pod nebesy. Práce, Praha, 176 s.
- SMETANOVÁ J., 2004: Koncert pod platanem. Slávka Kopecká, Lidice, 213 s.
- STOKES J. et RODGER D., 2004: The heritage trees of Britain and Northern Ireland. Constable, London, 192 s.

STONAWSKI J., 2002: Ochrana přírody u Lesů České republiky. Lesu zdar 7/8: 10 - 11.

STONAWSKI J., 2007: Pilíř „příroda“ ve strategii LČR. Lesnická práce 10: 16 - 17.

SUCHARA I., 1993: Význam a funkce zeleně v tvorbě a ochraně životního prostředí. Střední zahradnická škola, Mělník, 42 s.

ŠNAJDAROVÁ M. [ed.], 2010: Památné stromy Zlínského kraje. Zlínský kraj, Zlín, 247 s.

TÁBOR I., REŠ B., SOUČKOVÁ M., 1998: Význam památných stromů pro současnou zahradní a krajinářskou tvorbu. In: Výzkumný ústav okrasného zahradnictví Průhonice, Technické služby města Klatov: Současná zahradní a krajinářská tvorba z hlediska změn životního prostředí: Sborník přednášek z 24. semináře „Životní prostředí a veřejná zeleň ve městech a obcích“. Městský úřad Klatovy, Klatovy: 42 - 53.

TÁBOR I., REŠ B., SOUČKOVÁ M., 2005: Záchrana genofondu památných stromů v hlavním městě Praze a Středočeském regionu. Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Průhonice, 167 s.

TRYŠČUK P., 2005: Jak se lípa stala národním symbolem? Vlastenecký klub, online: <http://www.v-klub.cz/view.php?cisloclanku=2005040303>, cit. 10.3.2010.

ÚRADNÍČEK L., MADĚRA P., TICHÁ S., KOBLÍŽEK J., 2009: Dřeviny České republiky. Lesnická práce, Praha, 367 s.

VESELÝ M., 2005: Ochrana stromů prostřednictvím zvyšování zájmu lidí o ně. In: Strom pro život – život pro strom V.: Ochrana stromů při stavební činnosti, Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Praha: 65 - 67.

VYKOUK M. et KELLER V., 2009: Památné stromy na Ústecku I. Magistrát města Ústí nad Labem, Ústí nad Labem, 33 s.

VÝRUT K., 2002: Příběhy z kronik pražského předměstí. Gratis, Praha, 175 s.

WHITE J., 1995: Forest and Woodland Trees in Britain. Oxford University Press, New York, 217 s.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

ZAVŘEL J. [ed.], 2001: Pražský vrch Petřín. Paseka, Praha, 216 s.

ZDEŇKOVÁ M., 2003: Antonín Švehla a Hostivař. Milpo, Praha, 152 s.

ZEMAN J., 2009: Praha a okolí. Akcent, Třebíč, 125 s.

8. Přílohy

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1: Přehled vyhlášených památných stromů na území hl. m. Prahy

Příloha č. 2: Plánek s památnými stromy na území hl. m. Prahy

Příloha č. 3: Internetové stránky www.prazskestromy.cz

Příloha č. 4: Informační tabule

Příloha č. 5: Použitá literatura k informačním tabulím

Příloha č. 6: Doporučené cyklistické trasy

Příloha č. 7: DVD Památné stromy Prahy

Příloha č. 1

Přehled vyhlášených památných stromů na území hl. m. Prahy

K 31. březnu 2011 bylo na území hlavního města vyhlášeno 197 památných stromů.

Památné stromy vyhlášené odborem ochrany prostředí MHMP								
	OOP	orientační název	druh	katastrální území	parcela	obvod	výška	počet
1	44	Lípa srdčitá v Chabech	<i>Tilia cordata</i> L.	Třebonice	339	665	21	1
2	45	Velký dub letní na Císařském ostrově	<i>Quercus robur</i> L.	Bubeneč	1893/9	450 (ve 30 cm)	23	1
3	1	Dub uherský v Italské ulici	<i>Quercus frainetto</i> Ten.	Vinohrady	2267/5	289	20	1
4	2	Jinan dvoulaločný v Královské oboře	<i>Ginkgo biloba</i> L.	Bubeneč	1772/1	362	23	1
5	4	Dub letní v Dolních Chabrech	<i>Quercus robur</i> L.	Dolní Chabry	541	370	34	1
6	3	Tis červený v rajském dvoře u Františkánů	<i>Taxus baccata</i> L.	Staré Město	663	60,77,95,62	7,5	1
7	5	Stromořadí lípy srdčité v ulici Gagarinova	<i>Tilia cordata</i> L.	Suchdol	2383	119 – 257	11 – 21	19
8	6	Dva duby letní v Točné	<i>Quercus robur</i> L.	Točná	409	345, 273	25, 25	2
9	8	Dub letní Nad Výšinkou	<i>Quercus robur</i> L.	Smíchov	3690	388	27	1
10	10	Lípa srdčitá Na Šabatce	<i>Tilia cordata</i> L.	Komořany	687/1	382	22,5	1
11	12	Platan javorolistý v zahradě Kinských	<i>Platanus x acerifolia</i> (Ait.) Willd.	Smíchov	3134	546	28	1
12	11	Platan javorolistý u Velkopřevor. paláce	<i>Platanus x acerifolia</i> (Ait.) Willd.	Malá Strana	249	712	33	1
13	9	Cedr atlaský Na Balkáně	<i>Cedrus atlantica</i> Carr.	Žižkov	1919/1	253	19,5	1
14	7	Dub letní v Klánovicích	<i>Quercus robur</i> L.	Klánovice	677	385	24	1
15	20	Platan javorolistý na Kampě	<i>Platanus x acerifolia</i> (Ait.) Willd.	Malá Strana	778/1	489	34	1
16	13	Dub letní v Nedvězí	<i>Quercus robur</i> L.	Nedvězí	245	348	22	1
17	14	Jasan ztepilý u školy v Bártlově ulici	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	Horní Počernice	192	355	19	1
18	15	Platan javorolistý na Karlově náměstí	<i>Platanus x acerifolia</i> (Ait.) Willd.	Nové Město	2418/1	795 (u země)	17	1
19	16	Kunratický dub letní	<i>Quercus robur</i> L.	Kunratice	862	424	18	1
20	17	Lípa srdčitá na Vídeňské	<i>Tilia cordata</i> L.	Krč	2998	347	16	1
21	21	Lípa srdčitá u kostela ve Vinoři	<i>Tilia cordata</i> L.	Vinoř	309	420	26	1
22	22	Dub letní v Kunraticích „U Vesteckých“	<i>Quercus robur</i> L.	Kunratice	2362/1	414	25	1
23	24	Lípa srdčitá u brány zámeckého parku	<i>Tilia cordata</i> L.	Kunratice	11/1	373	19	1

24	23	Lípa srdčitá v Přední Kopanině	<i>Tilia cordata</i> L.	Přední Kopanina	725	265	17	1
25	28	Dub letní na návsi v Hostavicích	<i>Quercus robur</i> L.	Hostavice	941	358	20	1
26	26	Jasan ztepilý u kostela sv. Petra	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	Dubeč	2	371	28	1
27	29	Duby letní Na Jelenách u Kunratického l.	<i>Quercus robur</i> L.	Kunratice	862, 863/1	274 – 362	17 – 28	3
28	32	Duby letní v pásu u Říčanky	<i>Quercus robur</i> L.	Uhříněves	1756/1	174 – 428	23 – 30	6
29	33	Dub letní při ulici Střelničná	<i>Quercus robur</i> L.	Kobyliisy	2364/1	400	27	1
30	35	Dub letní u Nouzova	<i>Quercus robur</i> L.	Točná	845	342	23	1
31	36	Hrušeň obecná nad Zdíkovskou ulicí	<i>Pyrus communis</i> L.	Smíchov	4221/1	306	11	1
32	37	Platan javorolistý v parku Jezerka	<i>Platanus x acerifolia</i> (Ait.) Willd.	Nusle	2387	500	32	1
33	38	Švehlův dub v Hostivaři	<i>Quercus robur</i> L.	Hostivař	2241/1	411	27	1
34	39	Dub letní v ulici U Malvazinky	<i>Quercus robur</i> L.	Smíchov	1813/1	281	16	1
35	40	Duby letní ve Ctěnickém háji	<i>Quercus robur</i> L.	Vinoř	704/1	268 – 431	32 – 40	11
36	43	Dub letní v Rásnovce	<i>Quercus robur</i> L.	Staré Město	1027	299	23	1
37	41	Duby letní v Cholupické bažantnici	<i>Quercus robur</i> L.	Cholupice	342	441, 443	30,5; 23	2
38	42	Lípa republiky v Krčské 205/24	<i>Tilia platyphylla</i> Scop.	Krč	1451	252	19	1
39	25	Lípa srdčitá v ulici Krnská	<i>Tilia cordata</i> L.	Kbely	1771/1	363	23	1
40	30	Duby letní na Pavím vrchu	<i>Quercus robur</i> L.	Smíchov	1487/1	270 – 440	16,5 – 21	3
41	31	Lípy u kapličky sv. Anny v Satalicích	<i>T. cordata</i> L. + <i>T. platyphylla</i> Scop.	Satalice	76	298 – 558	18 – 19	4
42	47	Dub letní v Záběhlicích	<i>Quercus robur</i> L.	Záběhllice	22/1	526	34	1
43	48	Platan javorolistý V Podbabě 20/2523	<i>Platanus acerifolia</i> (Ait.) Willd.	Dejvice	4838	428	30	1
44	49	Dub letní v Dolních Počernicích	<i>Quercus robur</i> L.	Dolní Počernice	303	595 (v 70 cm)	24	1
45	50	Buky lesní v oboře Hvězda	<i>Fagus sylvatica</i> L.	Liboc	1244, 125	373, 507	34, 45	2
46	51	Dub letní u parku v Březiněvsi	<i>Quercus robur</i> L.	Březiněves	7	411	26	1
47	52	Dub letní za náměstím Bratří Jandusů	<i>Quercus robur</i> L.	Uhříněves	169/1	465	36	1
48	46	Dub letní v Modřanech	<i>Quercus robur</i> L.	Modřany	4400/152	337	21	1
49	55	Hrušeň obecná pod Vysokou cestou	<i>Pyrus communis</i> L.	Braník	170	200	15	1
50	57	Duby na hrázi rybníka Homolka	<i>Quercus robur</i> L.	Újezd u Průhonic	650, 653, 654/1, 654/2, 651/2	236 – 505	15 – 28	12
51	58	Skup. jírovce maďal – obora Hvězda	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	Liboc	1227/1	202 – 297	20	5
52	59	Dub zimní nad sz spojkou ve Hvězdě	<i>Quercus petraea</i> (Matt)	Liboc	1227/5	352	22	1
53	60	Buk lesní při sz spojce v oboře Hvězda	<i>Fagus sylvatica</i> L.	Liboc	1227/1	385	33	1

54	61	Buk proti Ruzyňské bráně – Hvězda	<i>Fagus sylvatica</i> L.	Liboc	1227/1	322	39	1
55	62	Lípa u kostela sv. Prokopa v Hrnčírích	<i>Tilia cordata</i> L.	Šeberov	862	376	11	1
56	63	Dub proti Lišovické ulici v Kunratické baž.	<i>Quercus robur</i> L.	Kunratice	1660/1	370	34	1
57	64	Dub v Kunratické bažantnici	<i>Quercus robur</i> L.	Kunratice	1660/1	360	29	1
58	56	Hraniční dub Uhříněveského panství	<i>Quercus robur</i> L.	Uhříněves	1758/1, 1758/2	515	33	1
59	65	Olše lepkavá v Sobíně	<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.	Sobín	272/1	282	13,5	1
60	66	Dub letní pod zemědělskou usedlostí	<i>Quercus robur</i> L.	Nedvězí	171/1	369	23	1
61	67	Buk lesní proti letohrádku Hvězda	<i>Fagus sylvatica</i> L.	Liboc	1239	327	27	1
62	34	Duby letní ve Farské ulici	<i>Quercus robur</i> L.	Hostavice	8/1	347, 370	19, 25	2
63	68	Dub nad altánem Satalické bažantnice	<i>Quercus robur</i> L.	Satalice	924	675 (110 cm)	32	1
64	69	Dub za bývalou kovárnou v Pitkovicích	<i>Quercus robur</i> L.	Pitkovice	112/1	358	24	1
65	70	Duby na hrázi Podleského rybníka	<i>Quercus robur</i> L.	Uhříněves	1674	257 – 575	17 – 25	8
66	71	Dub při úřadu MČ Praha-Křeslice	<i>Quercus robur</i> L.	Křeslice	4/4	370	26	1
67	54	Platan u sv. Klimentata	<i>Platanus acerifolia</i> (Ait.) Willd.	Nové Město	322	335	28	1
68	78	Dub Karel	<i>Quercus robur</i> L.	Koloděje	32	734	27	1
69	77	Dub letní v Dienzenhoferových sadech	<i>Quercus robur</i> L.	Smíchov	31	375	20	1
70	76	Lípa v Nedvězí	<i>Tilia cordata</i> L.	Nedvězí	162/1	575	27	1
71	75	Dub severně od ul. Branišovská	<i>Quercus robur</i> L.	Točná	866/2	417	25	1
72	74	Dub letní V Hrobech	<i>Quercus robur</i> L.	Kamýk	1858/1, 890/2	355	22	1
73	72	Dub letní na hrázi Libockého rybníka	<i>Quercus robur</i> L.	Liboc	329	400	18	1
74	73	Duby letní u hájovny v Čimickém háji	<i>Quercus robur</i> L.	Bohnice	607, 613	363, 493	32, 19	2
75	79	Duby v lesoparku Na Cibulkách	<i>Quercus robur</i> L.	Košíře	1863/2, 2142/1, 1868/1	338 – 504	16 – 18	3
76	80	Dub letní v lesoparku Na Cibulkách	<i>Quercus robur</i> L.	Košíře	1872/1	394	19	1
77	86	Skupina dubů letních v Satalické oboře	<i>Quercus robur</i> L.	Satalice	924	502, 327	26, 24	2
78	84	Jinan na Novém Městě	<i>Ginkgo biloba</i> L.	Nové Město	562	246	25	1
79	83	Jasan ve Strahovské zahradě	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	Hradčany	255/1	510	37	1
80	85	Jasanová alej v Chodově	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	Chodov	391/1, 251/5, 245/2	202 – 254	16,5 – 22	9
81	82	Dub letní v Horních Počernicích	<i>Quercus robur</i> L.	Horní Počernice	2078/2	330	24	1
82	81	Dub v Klánovicích	<i>Quercus robur</i> L.	Klánovice	320/1	299	25	1
83	88	Dub v lesním porostu Kamýk	<i>Quercus robur</i> L.	Kamýk	1858/1	333	36	1

84	91	Skupina dubů v ulici Sládkovičova	<i>Quercus robur</i> L.	Krč	2869/1	216 – 272	21 – 26	4
85	92	Jilm vaz v Michelském lese	<i>Ulmus laevis</i> PALL.	Krč	2232/1	358	31	1
86	93	Lípa na Proseku u kostela sv. Václava	<i>Tilia cordata</i> MILL.	Prosek	1122	316	20	1
87	94	Dub s bizarním kmenem Na Cibulkách	<i>Quercus robur</i> L.	Košíře	1872/1	525	17	1
88	95	Dub letní v ul. v Mezivrší	<i>Quercus robur</i> L.	Braník	951/3	237	22	1
89	87	Skupina dubů letních v ul. Mezivrší	<i>Quercus robur</i> L.	Braník	951/3	324, 302	25, 17	2
90	99	Skupina dubů na hrázi Počernického rybníka	<i>Quercus robur</i> L.	Dolní Počernice	1482	458, 428	35, 32	2
91	98	Dub v parku v Dolních Počernicích	<i>Quercus robur</i> L.	Dolní Počernice	1482	466	39	1
92	102	Babyka v Seminářské zahradě	<i>Acer campestre</i> L.	Malá Strana	919/1	278	24	1
93	101	Dub v Podolí	<i>Quercus robur</i> L.	Podolí	418	368	23	1
94	97	Duby v Hodkovičkách (ul. V Lučinách)	<i>Quercus robur</i> L.	Hodkovičky	1056/5, 1056/6	262 – 403	18 – 32	12
95	96	Lípa u hasičské zbrojnice v Újezdu n. Lesy	<i>Tilia platyphylla</i> Scop.	Újezd nad Lesy	461/1	162	15	1
96	103	Jasan u Starokolínské	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	Újezd nad Lesy	737	465	27	1
97	100	Dub v polích mezi Točnou a Cholupicemi	<i>Quercus robur</i> L.	Točná	920/11	240	14,5	1
98	104	Dub letní v ulici Pod Labuťkou	<i>Quercus robur</i> L.	Libeň	2637/1	300	20	1
99	105	Dub letní v ulici Slavíčkova	<i>Quercus robur</i> L.	Bubeneč	702	260	25	1
100	105	Javor mléč u zámku v Krči	<i>Acer platanoides</i> L.	Krč	15/2	354	24,5	1
101	107	Dub uherský u Palaty	<i>Quercus frainetto</i> TEN.	Smíchov	3715/1	335	24	1
102	108	Sekvojovce obrovské v Michelském lese	<i>Sequoiadendron giganteum</i> (LINDL.) BUCHHOLZ	Michle	3179/14	340, 335	34,5; 35	2
103	89	Dub letní v Kolovratech	<i>Quercus robur</i> L.	Kolovraty	377, 351/2	341	30	1

Pořadová čísla v prvním sloupci jsou dle webu prazskestromy.cz, čísla ve druhém sloupci jsou dle evidence odboru ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy

zdroj: Magistrát hl. m. Prahy; internetové stránky www.prazskestromy.cz

Zobrazena je ukázka podoby Hlavní strany (Home) z 26.03.2011.

Menu

- Home
- Úvod
- Aktuálně.....!
- Pojem - památný strom
- Vyhlašování a ochrana památných stromů
- Význam památných stromů
- NOVÝ přehled stromů
- Grafy a rekordy
- UNIKÁTNÍ GALERIE STROMŮ
- Informační tabule
- Tipy na výlety
- Cyklistické trasy (nově)
- Zajímavosti
- Den stromů - výstava
- Diskusní fórum
- Návěštní kniha
- Soutěže
- Kontakt
- Mediaální ohlasy

Pražské památné stromy
na Facebooku

To se mi líbí

Pražské památné stromy se líbí 265 lidem.

Zdeněk Helena

Plugin pro sociální síť Facebook

Vyhledávání

Vyhledat

Vítejte na stránkách o pražských památných stromech!

Naleznete zde kompletní informace, včetně zajímavostí, o památných stromech v Praze. Je tu pro vás připravena i unikátní galerie stromů.

Praha není jenom pokladnicí historických budov, muzeí, galerií, divadel, paneláků, obchodních center, ale jsou i místa, kde je krásná příroda. Je zde 89 maloplošných chráněných území, 12 evropsky významných lokalit Natura 2000, 12 přírodních parků a v neposlední řadě i **památné stromy**. Těch je v Praze nyní vyhlášeno neuvěřitelných **197 jedinců**. Pevňadíají duby, protože jsou odolnější znečištěnému prostředí, za nimi následují v počtu lípy.

Putování za pražskými památnými stromy je velice zajímavé, protože nás zavedou na pěkná místa, která jsou pro většinu obyvatel i turistů neznámá.

Vyrazte do přírody a pojďte objevovat staré stromy velkoměsta. Vše potřebné naleznete právě na těchto stránkách.

Jste tu poprvé? Podívejte se do záložky "Úvod"

Autor webových stránek vás srdečně zve na výstavu:

POZVÁNKA NA VÝSTAVU

Seznamte se s památnými stromy Prahy

1.-31. března 2011

po-čt 8-18 h, pá 8-16 h

Více informací www.prazskestromy.cz

vstup volný

Na výstavě jsou k vidění:

- panely, které představí tematiku pražských památných stromů (počty, rekordy, význam, webové stránky prazskestromy.cz, galerií stromů na stránkách a další)
- všech 18 informačních tabulí, které byly minulý rok instalovány do terénu (některé z nich přinesly do té doby nepublikovaná fakta) + možnosti dopravy k nim
- velká nástěnná mapa se zakreslením památných stromů v Praze (s přehledem stromů včetně základních údajů k nim)
- pět doporučených cyklistických tras spojující vybrané památné stromy v okrajových částech metropole
- množství fotografií, které jsou výběrem z Unikátní galerie stromů (ta je součástí tohoto webu) a spoustu dalších zajímavostí

Výstava je připravena ve spolupráci s OOP Magistrátu hl. m. Prahy.

Diskuze s autorem přímo na výstavě - pondělí 28. března - 10:15-11:30h

Více informací: v Aktuálně...!

Právě se děje....

V časopise Krásy Česka (2/2011 - březen) vyšel článek **Poznejte zajímavé památné stromy Prahy** - odkaz [zde](#) (pdf)

Na webu MČ Prahy 6 vyšel článek - **Hledáme památné stromy** - odkaz [zde](#)

Na serveru Novinky.cz vyšel článek **Památné stromy jako vhodné cíle výletů představuje pražská výstava** - odkaz [zde](#)

V pořadu České televize Z metropole byla reportáž o právě probíhající výstavě o **památných stromech** - odkaz [zde](#) (5.3. od 13 minuty pořadu)

V novinách **Pražský deník** vyšel článek - **Výstava Seznamte se s památnými stromy Prahy přináší tipy na výlety** - [zde](#) (formát pdf)

Na serveru Novinky.cz vyšel článek - **Výstavu Seznamte se s památnými stromy Prahy již viděly tisíce lidí** - odkaz [zde](#)

Na serveru iHned.cz vyšel článek - **Velikáni, kteří pamatují historii. Podívejte se na 10 z nejstarších chráněných stromů v Praze** - odkaz [zde](#)

Byla vytvořena nová záložka Cyklistické trasy!
Nabízí pět doporučených cyklistických tras, které spojují vybrané památné stromy na území celé metropole.

Dub uherský na Smíchově se stal novým památným stromem (26.2.2011)
Dub je lokální dominantou a je významný svým vzrůstem a stářím.

Na serveru Novinky.cz vyšel článek - **Krásný dub uherský zvýšil počet památných stromů v Praze** - odkaz [zde](#)

Fotografie jsou umístěny v [Unikátní galerii stromů](#) pod č. 101. Další info v záložce [Aktuálně...!](#)

Byl přidán nový Tip na výlet - [Za obrovskými sekvojovci a dalšími listnatými velikány Michle a Krče](#)

Unikátní galerie obsahuje fotografie všech památných stromů v Praze - záložka "Unikátní galerie stromů"

Byly instalovány nové informační tabule - přinášejí zajímavé informace - záložka "Informační tabule"

Pražské památné stromy jsou na Facebooku - [neváhejte je podpořit](#)

Novinky

Za obrovskými sekvojovci a dalšími listnatými velikány Michle a Krče - vycházka

Projďte se za mamutími stromy, které pocházejí z Kalifornie, jedinečným jilmem, mohutným javorem a lípou republiky.

Cyklistická trasa č. 1 - Z Letňan přes Kbely, Vinoř, Satalice, Kyje, Hostavice, Dolní Počernice, Dubeč, Uhřetěves, Pítkovice a Křeslice na Háje

Na nejdelší cyklistické trase, která měří 40 km můžete vidět 58 památných stromů během jediného dne.

Již 4. týden pokračuje výstava Seznamte se s památnými stromy Prahy

V průběhu výstavy můžete pohovořit přímo s jejím autorem.

Více v záložce Aktuálně...!

Uživatel

- přihlásit
- registrace

Návěšty	
Celkem	13019
Týden	480
Dnes	22
Online	2

Příloha č. 4

Informační tabule

Tabule zde uvedené jsou zmenšeny na formát A4 (velikost v terénu je A3).

Seznam informačních tabulí:

Pravý břeh Vltavy

- 1) Cedr atlaský Na Balkáně
- 2) Miranovy duby ve Ctěnickém háji
- 3) Duby letní v Satalické bažantnici
- 4) Lípy u kapličky sv. Anny v Satalicích
- 5) Jasan ztepilý u kostela sv. Petra
- 6) Duby na hrázi Podleského rybníka
- 7) Hraniční dub Uhříněveského panství
- 8) Švehlův dub v Hostivaři
- 9) Hraniční kunratický dub letní
- 10) Stromořadí dubů letních v Hodkovičkách
- 11) Platan javorolistý na Karlově náměstí
- 12) Dub letní v Čimickém háji

Levý břeh Vltavy

- 13) Beethovenův platan u Velkopřevorského paláce
- 14) Platan javorolistý na Kampě
- 15) Platan javorolistý v zahradě Kinských
- 16) Rodová lípa srdčitá v Chabech
- 17) Olše lepkavá v Sobíně
- 18) Stromořadí lip v Gagarinově ulici

Příloha č. 5

Použitá literatura k informačním tabulím

Faktografické údaje na tabulích, které jsou v zelených polích vycházejí z údajů odboru ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy a z Ústředního seznamu Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Rozměry stromů jsou z poslední revize památných stromů, která proběhla v letech 2009–2010. Stáří stromů bylo odhadováno na základě zjišťování autora tabulí, poloha GPS byla zaměřována přímo v terénu nebo byly využity k jejímu zjištění webové stránky www.mapy.cz. K dalším zdrojům, které nejsou uváděny v přehledu použité literatury jsou jednotlivá rozhodnutí o vyhlášení za památný strom a protokoly o ošetření památných stromů. Obojí je k nahlédnutí na odboru ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy. V průběhu zpracování tabulí bylo též několikrát hovořeno s Ing. Milenou Štefkovou z odboru ochrany prostředí pražského magistrátu. Rozhovory a e-mailová korespondence jsou řazeny u zdrojů k jednotlivým tabulím vždy na konci.

1. Cedr atlaský Na Balkáně

HELEBRANT L. [ed.], 1989: Význam zahradnických tradic v Průhonicích. Sempra – Výzkumný a šlechtitelský ústav okrasného zahradnictví v Průhonicích, Průhonice, 114 s.

KREMER B., 1995: Stromy. Knižní klub, Praha, 287 s.

NĚMEC J. [ed.], 2003: Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Olympia, Praha, 224 s.

PODRABSKÁ-LYUBYMOVÁ T., 2006: Cedr: mocný a dokonalý léčitel. Rinkav Company, Praha, 131 s.

PREUSCHOFFOVÁ G., 1996: Léčivá síla stromů. Ivo Železný, Praha, 171 s.

Osobní rozhovor s Ing. B. Rešem – XII. 2009.

Osobní rozhovor s A. M. Svobodou – III. 2010.

2. Miranovy duby ve Ctěnickém háji

DVOŘÁK T., [2006]: Josef Černý alias Miran: buřič selského lidu a spoluraubíř. Obec Přezletice, online: <http://www.prezletice.cz/josef-miran/>, cit. 19.2.2010.

FILIP F., 2004: Vinoř: od minulosti k dnešku 1088-2002. Místní úřad Praha-Vinoř, Praha, 231 s.

HLAVAČKA M., 2001: Dějepis pro gymnázia a střední školy. 3, Novověk, SPN – pedagogické nakladatelství, Praha, 175 s.

HORA-HOŘEJŠ P., 1996: Toulky českou minulostí. Pátý díl, Baronet, Praha, 230 s.

PETRÁŇ J., 1975: Rebelie. Československý spisovatel, Praha, 264 s.

3. Duby letní v Satalické bažantnici

BRONCOVÁ D. [ed.], 1997: Kniha o Praze 9. Milpo, Praha, 174 s.

DOSTÁLEK J., 1999: Plán péče o přírodní památku Bažantnice v Satalicích 2000–2009. Průhonice, 15 s.

NĚMEC J. et LOŽEK V. [eds], 1997: Chráněná území ČR 2. Praha. Konsult, Praha, 154 s.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ B. [ed.], 2000: Pražské zahrady a parky. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Praha, 384 s.

Osobní rozhovor s M. Koděrou s využitím kroniky obce Satalice – X. 2008.

4. Lípy u kapličky sv. Anny v Satalicích

BRONCOVÁ D. [ed.], 1997: Kniha o Praze 9. Milpo, Praha, 174 s.

ČADILOVÁ O. [ed.], 1996: Praha-Kbely a okolí. Maroli, Praha, 144 s.

Osobní rozhovor s M. Koděrou s využitím kroniky obce Satalice – X. 2008.

5. Jasan u kostela sv. Petra v Dubči

AUGUSTA P. [ed.], 1998: Kniha o Praze 15. Milpo, Praha, 143 s.

BEDRNÍČEK P., 2002: Příběhy pražských svatyní. Volvox Globator, Praha, 547 s.

DAVID P. et SOUKUP V. [eds], 2000: Praha: vnější části. Soukup & David, Praha, 152 s.

HRADIL R., 2007: Rokytka: putování k pramenům. Fabula, Hranice na Moravě, 179 s.

HRUŠKOVÁ M., 2005: Kult stromů v zemích Koruny české. Abonent Národního divadla, Praha, 160 s.

Osobní rozhovor s J. Moravcem – X. 2008, III. 2010.

6. Duby na hrázi Podleského rybníka

DAVID P. et SOUKUP V. [eds], 2000: Praha: vnější části. Soukup & David, Praha, 152 s.

HLUŠIČKOVÁ H. [ed.], 2003: Technické památky v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Libri, Praha, 617 s.

HRUŠKOVÁ M., LUDVÍK B., TUREK J., 2003: Stromy se na nás dívají. Fraus, Plzeň, 176 s.

KLEMPERA J., 2001: Vodní mlýny v Čechách: Praha a okolí. Libri, Praha, 263 s.

MORAVEC J., 2000: Střípky z duběčské historie: O Podleském mlýně. Rohožník – duběčský zpravodaj 7: 3.

ZEMAN J., 2009: Praha a okolí. Akcent, Třebíč, 125 s.

Osobní rozhovor s J. Moravcem – III. 2010.

7. Hraniční dub Uhříněveského panství

ČADILOVÁ O. [ed.], 2003: Uhříněves a okolí. Maroli, Praha, 178 s.

DAVID P. et SOUKUP V. [eds], 2000: Praha: vnější části. Soukup & David, Praha, 152 s.

HRUŠKOVÁ M., 2005: Kult stromů v zemích Koruny české. Abonent Národního divadla, Praha, 160 s.

NĚMEC J. et LOŽEK V. [eds], 1997: Chráněná území ČR 2. Praha. Konsult, Praha, 154 s.

SKÁLA P., 1999: Plán péče o přírodní památku Obora v Uhříněvsi. Svaz ochrany přírody a krajiny ČR, Louňovice, 32 s.

8. Švehlův dub v Hostivaři

DOSTÁL V., 1990: Antonín Švehla. Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 223 s.

HANZAL J., 1993: Antonín Švehla. H&H, Jinočany, 55 s.

HRUŠKOVÁ M., 2005: Kult stromů v zemích Koruny české. Abonent Národního divadla, Praha, 160 s.

VÝRUT K., 2002: Příběhy z kronik pražského předměstí. Gratis, Praha, 175 s.

ZDEŇKOVÁ M., 2003: Antonín Švehla a Hostivař. Milpo, Praha, 152 s.

E-mailová korespondence s M. Zdeňkovou z úřadu MČ Praha 15 – XI. 2008.

9. Hraniční kunratický dub letní

BARTOŇ J., 2007: Praha 11 na prahu 21. století. Městská část Praha 11, Praha, 156 s.

FRANTÍK D., PRŮŠOVÁ J., ROM J., 2007: Kunratický les. Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy.

HRUŠKOVÁ M., 2001: Památné stromy II. M. Hrušková, Praha, 189 s.

HRUŠKOVÁ M., 2005: Kult stromů v zemích Koruny české. Abonent Národního divadla, Praha, 160 s.

HRUŠKOVÁ M. et LUDVÍK B., 2006: Paměť stromů. Mladá fronta, Praha, 264 s.

HRUŠKOVÁ M., LUDVÍK B., TUREK J., 2003: Stromy se na nás dívají. Fraus, Plzeň, 176 s.

ZEMAN J., 2009: Praha a okolí. Akcent, Třebíč, 125 s.

Telefonický rozhovor s J. Bartoněm – III. 2010.

10. Stromořadí dubů letních v Hodkovičkách

AUGUSTA P. [ed.], 1996: Kniha o Praze 4. Milpo, Praha, 182 s.

BARTOŇ J. [ed.], 2001: Praha 4. Informatorium, Praha, 242 s.

FRANTÍK D. et KARNECKÁ J., 2008: Lesy v Hodkovičkách. Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy.

HRUBEŠ J., 2000: Hodkovičky: architektura a příroda. Tučňák 10: 3.

JELÍNKOVÁ T., 2008a: Vila Lalotta patřila Přemyslu Šámalovi. Čtyřka 1: 3.

JELÍNKOVÁ T., 2008b: Opět vila Lalotta. Čtyřka 3: 3.

JUŘÍK J., 2007: Prahou podél potoků (a dvou řek). Argo, Praha, 226 s.

Osobní rozhovor s I. Fořtem – III. 2010.

11) Platan javorolistý na Karlově náměstí

HRUŠKOVÁ M., 2001: Památné stromy II. M. Hrušková, Praha, 189 s.

LAŠŤOVKA M. [ed.], 1997: Pražský uličník 1. díl. Libri, Praha, 604 s.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ B. [ed.], 1999: Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Libri, Praha, 521 s.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ B. [ed.], 2000: Pražské zahrady a parky. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Praha, 384 s.

REŠ B., 2003c: Praha: Platan na Karlově náměstí. In: NĚMEC J. [ed.]: Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Olympia, Praha: 37 - 38.

REŠ B., SKALICKÁ A., SVOBODA A. M., 1980: Park na Karlově náměstí. In: BUŘÍVAL Z. [ed.]: Staletá Praha. Panorama, Praha: 226 - 236.

Osobní rozhovor s B. Gregorovou z VÚKOZ Průhonice – IV. 2010.

12) Dub letní v Čimickém háji

BRONCOVÁ D. [ed.], 2008: Praha 8 křížem krážem. Milpo, Praha, 239 s.

FRANTÍK D., ROM J., KARNECKÁ J., 2008: Čimický a Ďáblický háj. Odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy.

HRUŠKOVÁ M., 2001: Památné stromy II. M. Hrušková, Praha, 189 s.

KOUBEK P., 2007: Význam doupných stromů pro obratlovce. In: MOLEK V. [ed.]: Stromy v krajině a ve městě. Sdružení Calla, České Budějovice: 15 - 16.

KŘÍŽ J. et ROSENDORF P., 2001: Příroda Prahy 8. ČSOP, Praha, 88 s.

ŘEHOUNEK J., 2007: Stromy a hmyz. In: MOLEK V. [ed.]: Stromy v krajině a ve městě. Sdružení Calla, České Budějovice: 12 - 15.

13) Beethovenův platan u Velkopřevorského paláce

BLAŽEK P., LAUBE R., POSPÍŠIL F., 2003: Lennonova zeď v Praze. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha, 340 s.

HRUBEŠ J. et HRUBEŠOVÁ E., 1998: Cizinci v Praze. Orion, Roztoky u Prahy, 189 s.

HRUŠKOVÁ M., 2001: Památné stromy II. M. Hrušková, Praha, 189 s.

HRUŠKOVÁ M. et LUDVÍK B., 2006: Paměť stromů. Mladá fronta, Praha, 264 s.

LEDVINKA V., MRÁZ B., VLNAS V., 1995: Pražské paláce. Akropolis, Praha, 447 s.

REŠ B., 2003d: Praha: Platan u Velkopřevorského paláce. In: NĚMEC J. [ed.]: Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Olympia, Praha: 35 - 36.

SMETANOVÁ J., 1991: Ustláno na růžích a pod nebesy. Práce, Praha, 176 s.

SMETANOVÁ J., 2004: Koncert pod platanem. Slávka Kopecká, Lidice, 213 s.

14) Platan javorolistý na Kampě

AAS G., 2005: Stromy. Slovart, Praha, 254 s.

HRUBEŠ J. et HRUBEŠOVÁ E., 2007: Pražské ostrovy. Milpo, Praha, 183 s.

HRUŠKOVÁ M., 2001: Památné stromy II. M. Hrušková, Praha, 189 s.

NEJEDLÁ H. et MLADÁ Z., 2007: Evidenční list nemovité památky: park Karlovo náměstí. Národní památkový ústav, Praha, 3 s.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ B. [ed.], 2000: Pražské zahrady a parky. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Praha, 384 s.

REŠ B., 2003b: Praha: Platan na Kampě. In: NĚMEC J. [ed.]: Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku. Olympia, Praha: 36 - 37.

SKALICKÁ E. [ed.], 2007: Pražské historické zahrady. Útvar rozvoje hlavního města Prahy, Praha, 257 s.

15) Platan javorolistý v zahradě Kinských

BRONCOVÁ D. [ed.], 1996: Kniha o Praze 5. Milpo, Praha, 205 s.

KREMER B., 1995: Stromy. Knižní klub, Praha, 287 s.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ B. [ed.], 1999: Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Libri, Praha, 521 s.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ B. [ed.], 2000: Pražské zahrady a parky. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Praha, 384 s.

REŠ B., 1998: Památné stromy. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 64 s.

TÁBOR I., REŠ B., SOUČKOVÁ M., 2005: Záchrana genofondu památných stromů v hlavním městě Praze a Středočeském regionu. Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Průhonice, 167 s.

ZAVŘEL J. [ed.], 2001: Pražský vrch Petřín. Paseka, Praha, 216 s.

16) Rodová lípa srdčitá v Chabech

AUGUSTA P. [ed.], 2000: Kniha o Praze 13. Milpo, Praha, 99 s.

BRONCOVÁ D. [ed.], 2006: Praha 13: město uprostřed zeleně. Milpo, Praha, 151 s.

HOLEC F. [ed.], 1996: Kronika královské Prahy a obcí sousedních. Lidové noviny, Praha, 261 s.

HRUŠKOVÁ M., 1995: Památné stromy. Silva Regina, Praha, 192 s.

HRUŠKOVÁ M., 2001: Památné stromy II. M. Hrušková, Praha, 189 s.

RYSOVÁ Z., 2004: Evidenční list kulturní památky: osada Chaby. Národní památkový ústav, Praha, 20 s.

Telefonický rozhovor s p. Rollerem – III. 2010.

17) Olše lepkavá v Sobíně

BRONCOVÁ D. [ed.], 2005: Kniha o Zličínu a Sobínu. Milpo, Praha, 147 s.

KREMER B., 1995: Stromy. Knižní klub, Praha, 287 s.

ÚRADNÍČEK L., MADĚRA P., TICHÁ S., KOBLÍŽEK J., 2009: Dřeviny České republiky. Lesnická práce, Praha, 367 s.

Osobní rozhovor s P. Kubíkovou z úřadu MČ Praha-Zličín – II. 2010.

Telefonický rozhovor s J. Kalousem – III. 2010.

18) Stromořadí lip v Gagarinově ulici

HRUŠKOVÁ M., TUREK J. [eds], 1986: O památných stromech. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 144 s.

KADLÍKOVÁ L., 2004: Lípa srdčitá (malolistá) – *Tilia cordata*. Příroda.cz, online: <http://www.priroda.cz/lexikon.php?detail=38>, cit. 11.3.2010.

LAŠTOVKA V., 1999: Kapitoly z minulosti Suchdola a Sedlce. Skriptorium, Praha, 213 s.

LAŠTOVKA M. [ed.], 1998: Pražský uličník 2. díl. Libri, Praha, 725 s.

LAŠTOVKA M. [ed.], 1997: Pražský uličník 1. díl. Libri, Praha, 604 s.

TRYŠČUK P., 2005: Jak se lípa stala národním symbolem? Vlastenecký klub, online: <http://www.v-klub.cz/view.php?cisloclanku=2005040303>, cit. 10.3.2010.

Osobní rozhovor s M. Kramosilovou – III. 2010.

Osobní rozhovor s M. Novotným z úřadu MČ Praha-Suchdol s využitím kroniky obce Suchdol – IV. 2010.

Příloha č. 6

Doporučené cyklistické trasy

Zakreslené trasy zde uvedené byly zmenšeny na formát A3 (trasa č. 1, 2, 3, 5) a A4 (trasa č. 4).

Trasy jsou též umístěny na webu prazskestromy.cz, v záložce „Cyklistické trasy“, kde je i podrobný popis cesty.

Seznam tras:

Trasa č. 1 – Za památnými stromy východního okraje metropole

Z Letňan přes Kbely, Vinoř, Satalice, Kyje, Hostavice, Dolní Počernice, Dubeč, Uhřetěves, Pitkovice a Křeslice na Háje

Trasa č. 2 – Za památnými stromy jižního okraje metropole

Z Opatova, přes Chodov, Kunratice, Libuš, Cholupice, Točnou a Komořany do Modřan

Trasa č. 3 – Za památnými stromy jižní části metropole

Z Roztyl přes Krč, Kamýk, Hodkovičky, Braník a Podolí na Palackého náměstí

Trasa č. 4 – Za památnými stromy v severní části metropole

Z Proseka přes Střížkov, Ďáblice a Dolní Chabry do Kobylis

Trasa č. 5 – Za památnými stromy západní části metropole

Z Liboce přes Řepy a Zličín do Sobína a pak přes Stodůlky do Jinonic

Příloha č. 7

DVD Památné stromy Prahy

Dosud nejpodrobnější souborný materiál o památných stromech v Praze, na kterém se podílel autor této práce. Médium je umístěno na vnitřní straně desek této práce.